rızgari

kovara
rêzan û çanda
mehi

aylık
politik ve kültürel
dergi

Kürt Halkının Anti - Sömürgeci Mücadelesine

SOSYAL - ŞOVEN TAARUZ HAREKÂTI

6

www.arsivakurdi.org

RIZGARİ

Kovara
Rêzan û Çanda
Mehi

Aylık
Siyasi ve Kültürel
Dergi

Sahibi : Ruşen ARSLAN ● **Yazı İşleri Müdürü :** Hatice YAŞAR ● **Yönetim Yeri :** İhtisapağa Sok. Mini Han, No. : 6/8 - Aksaray/İstanbul ● Yıllık Abone : 200 TL. Altı Aylık : 100 TL. Dış Ülkeler için iki katı ● Dizilip Basıldığı yer : ŞAFAK MATBAASI/ ANKARA

Sal : 3	Yıl : 3
Hejmar : 6	Sayı : 6
Puşber/1978	Haziran/1978

Sayfa

Anti - Sömürgeci Mücadeleye
● **SOSYAL - ŞOVEN TAARRUZ HAREKATI** . . . . . 3 - 70
BİRİNCİ BÖLÜM
1 — Genel olarak 3
2 — Sosyal - Şovenizmin Göstergeleri 5
3 — Türk Solunda Sömürge Kürdistan Tezi 7
4 — Çatışma Teorik Değil; İdeolojiktir 9
5 — «Özgürlük Yolu» nun Hedef Tahtası Seçilmesinin Bayağı Mantığı Üzerine 14
6 — Bilgilenme, «Kopya» ve Devrimci Sorumluluk Üzerine 17
7 — «Devrimci Yol» un Sosyal - Şoven Sapkınlığı ve Lafazanlık 19
8 — «Partinin Yolu»nun Rızgari ile İlgili Görüşleri Üzerine 28
9 — Koronun Baş Solisti «Ürün» Üzerine 36
İKİNCİ BÖLÜM
1 — Emperyalizm Öncesi Sömürge Olgusunu Marks - Engels Nasıl Değerlendirdiler 38
2 — Emperyalizm Döneminde Sömürge Olgusunu Lenin Nasıl Değerlendirdi 41
3 — Kısa Bir Değerlendirme 46
4 — Kısa Bir Ders 48
5 — Millî Direnme Hareketlerinin Sosya - Ekonomik Nedenleri 61
6 — Bazı Sonuçlar 69
● **OLAYLAR YORUMLAR** . . . . . 71 - 96
Kürdistan'da Kemalist Terör . . . . . 71 - 83

www.arsivakurdi.org

«Sömürgecilik tezi, ayrılıkçı burjuvazinin pazara egemen olma tezidir.» **«Ürün Sosyalist Dergi»**

«Kürdistan'ın sömürge olduğu meselesi de, ayrı örgütlenmeyi meşru göstermek için, burjuva milliyetçi görüşlere geçirilmek istenen bir kılıftır» **«Aydınlık»**

«Bilerek veya bilmeyerek örülen bu ihanet zinciri de, bu zinciri 'sömürgecilik' edebiyatı yaparak örenlerin boynunda, tarihi bir yüz karası olarak asılı kalacaktır.» **«Emeğin Birliği»**

«'Kürt halkının bağımsız örgütlenmesi ve bilinçlenmesi', Kürt işçilerinin ve diğer emekçilerin menfaatlerine aykırıdır. Bu hak, Kürt işçi ve emekçilerini, diğer milliyetlerden, emekçilerden ayırmak ve kendi peşinden sürüklemek isteyen Kürt burjuvasinin ve toprak ağalarının menfaatlerine uygundur, milletin hakları içinde, bu sınıfların çıkarlarını yansıtmaktadır.» **«Partinin Yolu»**

«Türkiye koşullarında ayrı örgütlenmeyi çıkış noktası yapmak, milliyetçilik akımının temsilciliğini üstlenmekten başka bir anlama gelmemektedir.» **«Devrimci Yol»**

«Türkiye'de, grupsal çıkarlar uğruna, diğer bütün grupları ve hayati önem taşıyan, ciddi görevler üstlenen siyasi yoğunlukları, dogmatik eğilimlerle suçlamak, mahkum etmek, bir küfür ve iftira kasırgası altında tutmak kronik hastalıklar olarak yürürlüktedir. Kimi zaman da, Marksizm - Leninizm adına ortaya çıkanlar, affedilmez bir sorumsuzluk ile devrimci hareketin temel ittifaklarını dinamitlemekten geri durmuyorlar. Sadece bu noktada durulmuyor, her hata bir sonraki hatanın kaynağı oluyor, devrimci karakter, yerini, «esnaf» felsefesine terkediyor. Bu konuda sadece önerilerle, dileklerle yetinilemeyeceği, devrimci müdahalenin de gerekli ve zorunlu olacağı her zaman akılda tutulmalıdır. Devrimciler, sadece karşı - devrimcilere, hıyanet şebekelerine karşı değil, fakat en az bunlar kadar, hareketin içine sızmış, bozgunculara, oportünist girişimlere, savsaklayıcılara, saptırıcılara karşı da amansız ve acımasızdırlar. Dünya devrimci pratiği de bu gerçeğe şahittir ve rehberlik etmektedir. Bu nedenle, tecavüz ve sorumsuzluklar karşılıksız bırakılamayacağı gibi, bunlara izin de verilemez.»

Rızgari 3, sayfa 9 - 10

www.arsivkurdi.org

Kürt Halkının Anti - Sömürgeci Mücadelesine SOSYAL - ŞOVEN TAARUZ HAREKÂTI

BİRİNCİ BÖLÜM

1 — Genel Olarak

«Uyuz, acı veren bir hastalıktır» diyor Lenin; «Ve insanlar devrimci laf - yapma uyuzuna yakalandılar mı, bu hastalığın salt görünmesi bile dayanılmaz acıya neden olur.»

«Emekçi halk mensupları için yalın, açık, kavranabilir, aşikâr ve herkesçe su - götürmez olan gerçekler uyuzun yukarıda belirtilen türüne yakalanmış olanlarca çarpıtılır. Genellikle bu çarpıtma, «sırf» iyi - bilinen teorik doğruların özümsenememesi ya da bunların yersiz olarak çocuk acemiliğiyle, okul - çocuğu ezberciliğiyle yinelenip durması sayesinde (insanlar 'neyin ne olduğunu' bilmiyorlar), en iyi, en soylu, ve en yüce dürtülerden kaynaklanır. Fakat bu halde de uyuz zararlı olmaktan çıkmaz». (1)

Türkiye'de devrimci laf yapma uyuzunun bir salgın halinde «bizim» kuşağın başlıbaşına bir sorunu olduğu nesnel bir gerçektir. İğnesi takılmış bir bozuk plak gibi «ben doğruyum.. ben doğruyum...» diyerek Mevlevî dervişleri örneği, kendi ekseninde dönen bölük pörçük bir sol muhalefetin bütün dramını yaşadık. Halen de çok daha genişlemiş olarak, ve durmadan yasak bölgeler icat ederek yaşamaktayız. Bütün bu olumsuzluklar içinde sancılana sancılana, acılar içinde kıvranarak bu kaos -

(1) V. İ. Lenin/Devrimci Lafazanlık, s. 40 (Temel Y., 1. b., 1977 - Ankara) (Uyuz; (İtch), bu sözcük İngilizce'de hem uyuz anlamına, hem de **gidişmek, şiddetli arzu, bir şeye fena halde düşkünlük; heves** gibi mecazi anlama da geliyor, bunu Türkçe'ye aynen uygulamanın olanağı yok) (Türkçe çevirmenin notu).

www.arsivakurd.org

tan boyveren sürgünleri henüz tomurcuklanmadan koparmak, açılan pencereleri, daha sıkı olarak örmek konusunda yeni «usta» lar, daha becerikli, daha yetenekli tekke şeyhleri türedi. Siyasi dostluk - ideolojik mücadele ilkesini açık yüreklilikle hayata geçiren bir tek örnek bulmak hemen hemen mümkün değil, Grup çıkarlarını, hareketin genel çıkarlarının üzerinde tutmak, ideolojik ambargo altında kadroları sersemletmek, devrimci hareket içinde eyaletler inşa etmek konusunda ise elhak tarihi zaferler kazanılıyor!

Marksist - Leninist olmayı, hiç kimse bir diğerine layık görmüyor. Bu bağlamda dehşet bir sektarizm bütün takım taklavatıyla ortadadır. Oysa dönülüp geriye bırakıldığında amatörlükten, zavallı bir tekke şeyhinin acınası böbürlenmesinden başka görülecek pek az şey olduğunu tesbit etmek zor değil. Bütün şamataya, binlerce onbinlerce sayfa tutarında yazılara, renk renk, boy boy afişlere, pullara, duvar yazılarına v.b. rağmen, toplumsal muhalefet, devrimci kadroların önünde gitmektedir. Bütün dikkatini sefil bir saplantıya, kendi dışında bulunan gruplara karşı görece üstünlük sağlama saplantısına diken militan eylem grupları, tepesinden tırnağına kadar oportünizme bulaşan legal sol'un, kitleleri, hedefsiz ve siyasetsiz bırakan teslimiyet çizgisini devre dışı bırakacak yönlendirici bir güç oluşturma düzeyinin oldukça gerisinde durmaktadırlar. Devrimci mücadelenin geleceğini (kadrolarını) içinde taşıyan bu eylem grupları, önder koltuğuna yerleşen ideologlarının siyasi deney yoksunluğunun acemi manevraları nedeni ile parsellenmiş alanlarda egemenlik kurmanın adına devrimci eylem diyerek yurtlarda, kantinlerde, demokratik kitle örgütlerinde didişmektedirler. Öte yandan siyasi pratiğin somut olguları, dayanışma ve güçbirliği düzeyinde hayata geçirilen siyasal dostluk, iğrenç diye tanımlanabilecek bir ikiyüzlülükle yayın organları düzeyinde siyasi çirkefe bulaştırılmaktadır. Sanılıyor ki, taban birimlerde, devrimci mücadelenin açık yürekli içten ve inançlı militan ögelerinin, hayatın içinde kurdukları ittifaklar, tepeden püskürtülen ideolojik gazlarla izole edilebilir. Sanılıyor ki, sırça köşklerde «teorik» maskaralıklarda ustalaşan ideoloğların gücü, maddi hayatın getirdiği bilgileri kötürümleştirebilir, kadroların hergün yüzyüze oldukları gerçekleri tepetaklak gösterebilir. Bu bağlamda Rızgari için kıyıdan köşeden teğet geçerek öne sürülen bayağı suçlamaların, küfür düzeyindeki karalamaların hergün her saat maddi hayatın gerçekleri ile tekzip edildiğini de vurgulayalım.

Özetle Türkiye'nin genelinde siyasal ve ideolojik inşa eyleminin gündemde olduğu bir süreçde, bu sürecin görev ve sorumlulukları yerine getirilmemektedir. Dar

www.arsivsolun.org

grupçuluğun, tekke çıkarcılığının, rüzgâra göre yelken açıp, günün geçici çıkarlarına göre biçimlenen siyasi kamplaşmaların günümüz devrimci hareketin nesnel bir gerçeği olduğu açıktır. Tabandan gelen tazyik, elbette ki tepedeki ambargocuları tükürüp atacaktır. Sorun, belirli bir yetkinliğe erişen, belirli düzeyde sorumlulukları ve yetkileri bulunan, belirli ölçülerde yönlendirme etkinliğine sahip olan lider unsurların bu olanakları devrimci duyarlılıkla kullanabilmeleridir. Öte yandan, «eleştiri» adı altında, metin **cımbızlamada** oldukça becerikli olanların çarpıtmalarına «iyi» bir malzeme olma titizliği arzeden bu konuyu kısaca açmak da gerekli : Burada işaret edilen sorun lider unsurların devrimci eylemde ve bilgi üretmede taşıdıkları fonksiyonları küçümsemek değildir. Tam tersine, sorun, ideoloğların genel olarak devrimci hareketin, özel olarak da «kendi» siyasetini benimseyen kadroların ihtiyaçlarına cevap vermeyen, ezbere öğrenilmiş formülleri ahmakça tekrarlayarak sürekli olarak grup çıkarlarını öne çıkaran, siyasi dostluğu siyasi çirkefle kıran patavatsızlıklarıdır. Onlar, miskin müritler tekkesinin şeyhzadesi olarak bu konuda yetkinleşir ve yücelirler,. Ama, asla devrimci eylemin dayattığı siyasi kavrayışa, fedakarlığa, yiğitliğe, yönlendirici olmak zorunda olan yönetici önder güç olmaya erişemezler. Ve yüzlerce örnekle kanıtlandığı gibi, ömürlerinin geri kalan kısmını, yapıp ettiklerinin hesabını kitabını tefrika ederek, büyük laflarla örtülen küçük dünyalarında, büyük iddialar taşıyan küçük amaçlarıyla sarmaş dolaş yaşlanıp çürüyerek, yok olur giderler..

Bütün bir devrim tarihi bize bunu öğretir.

2 — Sosyal - Şovenizmin Göstergeleri

Hemen hemen hepsi de haftalık ya da aylık yayın-organlarında ifadesini bulan siyasi yoğunlukların, —burada tartışılan şey legal düzeyde partileşmemiş akımlardır, ve zaten bunun dışında bu düzeyde bir tartışmadan sözedilemez,— bu düzeyde, siyasal - ideolojik inşa eyleminde seyreden siyasi yoğunlukların, en genel çizgileri ile iki yönü üzerinde duralım : Birinci yön proleter devrimci yöndür, ve yolunu açmak için çetin bir mücadele vermektedir. İkinci yön ise, geçmişten devralınan ve mevcut şartların bolca gıda verdiği sosyal - şoven yöndür. Bunlara, küçükburjuva devrimciliğinde çakılıp kalan, her boydan oportünist sapmayı da katmak gerekli.

Konumuzla ilgili olan, içinde olumlu yanlar taşımakla beraber, genel olarak oportünizme bulaşmış legal solun dışındaki militan eylem gruplarındaki bu iki yandır.

www.marksizmarsivi.org

Maddi olarak gençlik gövdeli bu siyasi yoğunluklara bir salgın halinde musallat olan iki sakatlığa da işaret edelim: Bunlardan biri keskin laf etme, basite indirgersek kim daha çok laf eder, daha çok bağırır, daha çok «komünistlik» taslarsa, o, başarmış sayılır sakatlığı; ve ikincisi, siyasi deney yoksunluğunun acı bir göstergesi olan her konuda her şartta «en keskin» tezleri ileri sürme, her konuda laf etme hakkını kendisinde görme ve bunun en doğal bir sonucu olarak da hayatın maddi şartlarının dışında, sırça köşklerde «teori» üretme sakatlığı.

Hiç kuşkusuz, Marksizmin temel teorik muhtevasının ışığında, genel bilgilerle de olsa, herhangi bir olgu hakkında varsayımlar ileri sürülebilir. Ama aynı olguyu, **dönüştürme,** eylemini üstlenen ve maddi hayatın içinde kitleleri bilinçlendirme ve örgütlendirme eylemini sürdüren siyasi güçlerin, gerek güncel ve gerekse temel sorunları hakkındaki tezlerini bir elden kaldırıp çöp sepetine atarak, o olgu hakkında varsayımlara girişilince, yapılan iş Marksizm adına mastürbasyon olur.

Somutlaştırırsak: Kürdistan'da proleter devrimci sürgünler boyvermektedir. Bu üzerinde tartışılmayacak kadar açık ve somut bir gerçek. Proleter devrimci sürgünlerin gün ışığına vuran uçları, sömürgeciler ve onların işbirlikçileri tarafından olduğu kadar, her boydan oportünist tarafındanda kopartılmak, çürütülmek istenmektedir. Bu da açık ve somut bir gerçek, Ve henüz, kitleler içinde köklerini salmak, siyasal ideolojik düzeyde sorunlarını çözmek gibi çetin bir görevle yükümlü bulunan proleter devrimci ideolojik önderlik, tutunmadan yürüyecek halde değildir.

Yukarıda belirlediğimiz üzere, Türkiye'de gençlik gövdeli siyasi yoğunluklara içten içe işleyen, ve zaman zaman öne çıkarak proleter devrimci ögelere ve değerlere de bulaşan sosyal-şovenizm, esas olarak ezen ulus milliyetçiliğinde bütün bir tarih boyunca mayalanmış, katmerleşmiş tarihsel bir olgudur. Kemalizmin kanlı tırnakları arasında boğazlanan icazetli sol, bütün bir tarih boyunca, ezen ulus egemen sınıflarına öylesine uzlaşmacı ve teslimiyetçi bir köleliğin köklerini atmıştır ki, bugün proleter devrimci değerleri, milliyetçi hegemonyanın tahribatlarından kurtarmak sanıldığı kadar kolay değildir. Kimi zaman bir milli burjuvazi olgusuna yaslanarak, bu milli burjuvaziye anti-emperyalist nitelikler yapıştırmak gibi, kimi zaman Türk ulusunu genel olarak ezilen ulus katagorisine yerleştirip ulusal mücadele perspektifi açmak gibi, kimi zaman militarist-bürokratik devlet aygıtına sınıflar üstü nitelikler vermek gibi ilk bakışta «masum» talepler olarak ortaya çıkan ve proleter değerleri tahrip eden milliyetçilik, genellikle sınıfların

www.arsiv.marksist.org

mevzilenmesinde ve esas olarak devrim stratejilerinde yoğun bir biçimde etkinlik kazanmaktadır.

3 — Türk Solunda Sömürge Kürdistan Tezi

Türkiye'de — denilebilir ki — bütün siyasetler ve «belli» bir siyasete sahip olmayan eylem grupları, Kürdistan'ın sömürge statüsü üzerine görüşlerini — dolaylı ya da dolaysız — sergilemişlerdir. Bu bir olgudur. Ve ister olumlu - olumsuz belirlemelere, isterse inkârcılığa dayansın, tartışma muhteva itibariyle devrimci hareketin cepheciliğini sahteliklerden arındırma doğrultusunda, ileriye doğru atılmış bir adım olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan, genel olarak ulusların kendi kaderlerini tayin etme **hakkı** üzerine, özel olarak da Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme **hakkı** ve bu hakkın **düşünsel ve eylemsel** konumu karşısında takınılan sahte tavırları suçüstü yakalamak, bunları ayıklamak açısından, bize, sayılamayacak kadar çok yarar sağlamıştır. — Zararları ve tahribatları ile beraber — bilgilenme açısından yarar sağlamaya devam edecektir.

Üzerinde durmaya değer olan gerçek, irili ufaklı bütün siyasetlerin sömürge Kürdistan tezi üzerinde yoğunlaşan dikkatleridir. Bu neyi kanıtlar? Bu, sömürge Kürdistan olgusunun, beraberinde taşıdığı depremi kanıtlar. Deprem, öylesine açık bir maddi olgudur ki, deprem alanında ondan etkilenmemek mümkün değildir. Ve her deprem gibi, bilimin silâhları ile donatılmış yapıları değil, sırça köşkleri, ilkel yapıları, çürük - çarık sığınakları çatlatır. Yerle bir eder.

Sömürge Kürdistan olgusu, Kürdistan'da polemik düzeyini oldukça geriler de bırakan bir olgudur. Kürdistan'da devrimciler, «Kürdistan sömürge midir, değil midir?» tartışmasını yapmıyorlar. Süreç, sömürge Kürdistan'ın sosya - ekonomik yapısının somut olarak ortaya çıkarılması, maddi temellerinin araştırılması, siyasal - toplumsal hayat üzerindeki etkilerinin tesbit edilmesi sürecidir. Devrimciler, Kürdistan'da proleteryanın evrensel mücadelesinin bir parçası olan ulusal kurtuluş savaşlarının perspektifi içinde, Marksizmin, genel ilkeleri ve temel teorik muhtevası çerçevesinde, Kürdistan'da siyasal, ideolojik, örgütsel mücadelenin harcını karmaktadırlar. Somut siyasi görevleri, somut bir çerçeveye oturtmak için dişle tırnakla çalışılmaktadır. Bundan ötürü, süreç, bir diğeryanıyla, anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin ideolojisinin inşa sürecidir.

Esas kıyamet metropol merkezlerde kopmaktadır. Metropol merkezlerde — Kurtuluş Sosyalist Dergi'de ifadesini bulan siyasetin dışında — hemen hemen tüm si-

www.aasvakfi.org

yasetler, sömürge Kürdistan gerçeğine saldırmaktadırlar. «Ayrılıkça burjuvazinin» tezlerinden, «Bund» çuluğa, giderek «ihanet» e varan bir dizi suçlama bir dizi küfür ve karalama ile anti - sömürgeci siyasal güçlere saldırılıyor. Bu saldırı ve inkar harekatının tozu dumanı içinde sosyal - şovenizmin açık ya da gizli işleyen tahribatları gözardı ediliyor ve kimi yerde Kemalist milliyetçilik «çağdaş» laştırılarak diriltilmeye çalışılıyor. En önemlisi, tek boyutlu bilgi ile, dogmatizme itelenen kadrolar — özellikle gençlik kesimi —, fanatik saldırganlıklara, idealizme bulaştırılıyorlar. O kadar ki, bütün bir yüz yıl boyunca yerden yere vurulan, beyni iskeleti parçalanan Kürdistan'da, devrimciler, bir yandan sömürgecilerle, bir yandan feodal despotlukla ve herboydan gericilikle ve bir diğer yandan da inkar edilmiş, bütün gerçekleri gizlenerek karartılmış bir tarihin karanlıkları ile boğazlaşırlarken, bir diğer yandan da proleter devrimci hareketin hizmetine sundukları bilgilerden ötürü adeta afaroz ediliyorlar, lanetleniyorlar. Ne var ki, bu ideolojik saldırılar aynı zamanda, Kürt halkının doğal ve dolaysız müttefiki olan Türk emekçilerini onarılması oldukça güç sakat değerlerle şartlandırıyor. Ki altından kalkılamaz olan, hesabı verilemez olan da budur.

Ürün dergisinin siyasi çirkef olarak sıfatlandırılması gereken seviyesiz tecavüzünden sonra, «Devrimci Yol,» «Emeğin Birliği», «Aydınlık», «Partinin Yolu» dergilerinde ifadesini bulan siyasetlerin sömürge Kürdistan'ın inkârına dayalı görüşleri endişe verici ideolojik çarpıtmaların işaretlerini taşımadan öte, eylemde kurulan ittifakları dinamitleme düzeyine yükseldi. Resmî ideolojinin (Kemalizm) dirhem dirhem ezerek metelik etmez duruma getirdiği icazetli «sol» un kokuşmuş oportünizminden, militan devrimci mücadeleye doğru yol alındığı bu evrede sosyal - şovenizmin ister açık açık, ister gizli ve sinsi sinsi işleyen tahribatları karşısında, proleter devrimcilere düşen görev, elbette ki, çarpıtmaları ve çarpıklıkları teşhir etmek olacaktır.

«İlke» ve «Emekçi» dergilerine de bakmakta yarar var. Her yıl yeni bir ideolojik - siyasal tercihle tabanını sersemleten «İlke» dergisinde ifadesini bulan siyaset, son günlerde de iki başlı olma yoluna girerek istikrarsızlığını bir kez daha kanıtladı. Bu arada, bir dip not çerçevesinde Rızgari'ye karaçalıp geçmesinin adını koymak gereksiz. (S. 40, s. 92, dipnotu)

«Emekçi» ise, kabul etmek gerekir ki, cesaretli bir adım atmıştır. Ancak, 1977'lerde bile, 1925 - 38 arasını **aklama** gayreti tutarlı bir tavır değildir. Esasen «Emekçi» deki tahlillere katılmak da mümkün değildir. Ancak, MDD milliyetçiliğinin kaynağı olan bu siyasetin, Kürt sorununu tartışması, tartışmanın kendisi için ileriye

www.arsivkurdi.org

doğru atılmış bir adımdır. Muhtevası ise, Kemalist tahribatın 1977'lerdeki biçimlenmesi olarak değerlendirilmelidir.

Adı geçen Dergilerdeki Yazılar Şunlardır :

Ürün : Sayı 36 «Ulusal Baskı ve Ayrıcalık»; Sayı 39 «Yine Ulusal Sorun Üzerine»

Emeğin Birliği : Sayı 4 «Türkiye'de Ulusal Sorun Sınıfsal Mücadelenin Bir Parçası Haline Gelmiştir»; Sayı 11 «(Oligarşi), Anti - Faşist Mücadele Ve (Sömürge Kürdistan)»; aynı Sayı : «Sömürgecilik Üzerine 1», Sayı 12 aynı yazının devamı; Sayı 13, 14 ve 15 de aynı yazının devamı.

Devrimci Yol : Sayı 9, 10 «Türkiye'de Kürt Meselesi ve Devrimci Hareketin Görevleri»; Sayı 16 «'Sömürgecilik' Tartışmaları Üzerine»; Sayı 17, aynı yazının devamı.

Emekçi : Sayı; 26 «Kürt Sorunu»

Aydınlık : Sayı : 75 «Milliyetçi Görüşleri Terkeden Bir Arkadaşın Öz Eleştirisi»

Sayı : 77 «Sömürgecilik açısından 'Emperyalizm' Kitabının İncelenmesi» Bayram Çiçek.

Sayı : 84 «'Sömürge' Teorisinin Eleştirisi»

Partinin Yolu : Sayı 1 «Millî Mesele ve 'Sömürgecilik' Meselesi Üzerine»

Bu yazıların muhtevası aynı tezgâhtan çıkmış, aynı iplikle dokunmuştur. Yazarların yeteneklerine göre üslûp farklılıkları elbette vardır. Ne var ki ezen ulus burjuvazisinin önyargılarına yanki olan sosyal - şoven nitelik bu yazıların ortak karakteristiğidir. «Eleştiri» ciler, genel olarak anti - sömürgeci muhalefeti karşılarına almışlardır ve bunun biçimini, kendi okuyucuları için kolayca kabul edilebilir olan «Özgürlük Yolu» ve Kurtuluş dergileri çerçevesinde sığdırma gayreti içine girmişlerdir. Bunun nedenlerine yazımızda işaret edeceğiz. Ayrıca yeri geldikçe «eleştiri» cilerin ilgili yazılarını da sayı ve sayfa numaraları ile belirteceğiz.

4 — Çatışma; Teorik Değil, İdeolojiktir

Burada üstüne basa basa şu noktayı belirtmek gerekli : Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin stratejik hedefleri en temel noktalarda, Türk sosyalist hareketinde mevcut akımların/örgütlerin program hedefleriyle **çatışmaktadır.** Bunlar özellikle **ör-**

www.arsivakurd.org

gütlenme anlayışı, ve **ittifaklar** perspektifinde ortaya çıkmaktadır. Hemen belirtelim ki, Kürt halkının talep ve özlemleri proletaryanın toplumsal devrim stratejisi ile çatışmaz. Bu muhteva olarak böyledir. Bu nedenle, mevcut durumda çatışmanın nedeni Türk sosyalist hareketinin proleter devrimci konumunda değildir. Çatışma, sosyalist harekete bulaşan ve onu tahrip eden milliyetçi değerlerle, sosyal-şovenizm iledir. Çünkü, sosyal-şovenizmin proleter devrimci önderlik «adına» öne sürdüğü program, ya Kürt halkının mücadelesine pragmatik bir anlayışla yaklaşmak, ya da anti-sömürgeci potansiyelleri kötürümleştirmek gibi sorumluluğu ağır olan oportünist önermelerle şişirilmiş bir programdır.

Bu bağlamda altı çizilmesi gereken bir diğer olgu da şudur: Türk solu Kürdistan'ı ciddi ve bilimsel bir değerlendirmeye tabi tutma yerine, Kürdistan'daki mücadelenin ibresine göre tavır alarak, mevcut ya da oluşma durumunda bulunan programında bu olguya bir yer bulmak çabası ve gayreti içindedir. Çok uzağa gitmeye gerek yok, 1965 sonrası gelişmeler izlendiği zaman ilk görülecek şey Türk solunun Kürdistan siyasetinde taşıdığı tutarsızlık, kaypak ve kararsız tavrı olacaktır. Türk solunu bu oportünizmden arındıran düşünsel ve eylemsel çabalar, kısmen militan eylem gruplarının taşıdıkları bildirilerdir. Bu bildirilerin muhtevası, ideolojik yanlışları da taşımaktadır elbette. Bu ideolojik yanlışlar, ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı'nın Leninist yorumunun, henüz Türkiye'de kavranamaması, özümlenememesi ve hayata geçirilememesinin doğal bir sonucu olduğu kadar, militan eylem gruplarının merkezi siyasetlerinin, yapısal özelliklerinin bir ürünüdür.

Konumuzu ilgilendiren de budur. Proleter devrimci ögeler ideolojik gıdalarını genellikle, yayın organlarından almaktadırlar. Bu bağlamda, son bir kaç aydır milli mesele üzerine yoğunlaştırılmak istenen tartışma plaformu da teorik olmaktan çıkarak, ideolojik saldırı düzeyine doğru hızla kaymıştır. Siyasi dostlukla, siyasi çirkefi sık sık birbirine karıştıran, ideolojik mücadele ile, grup çıkarlarını hareketin genel çıkarlarının üstünde tutan eğilimlerin ideolojik hegemonya saldırıları içiçe geçerek, 1970 öncesi karmaşa ve kördöğüşü, yeniden ve elbette ki çok daha değişik ve **geri** bir düzeyde diriltilmek durumundadır. Türk solu, Kürdistan siyasetini tartışmıyor. Kürdistan'daki siyasal güçlere külhanbeylik taslıyor, bu siyasal güçleri eşit ve genel olmayan şartlarda düelloya çağırıyor. Bu arada genel olarak siyasi kavrayış eksikliği ve sorumsuzluğun, pragmatizmle kucak kucağa durmadan zaaflar ve çarpıklıklar ürettiği bir şamata içinde kendi tabanına fetvalar vermeyi de ihmal etmiyor.

Türk solu, genel olarak Kürdistan'a gelmemiştir.

www.arsivkurdi.org

Gelmiyor. Ancak Kürdistan'ın büyük yerleşme merkezlerindeki lokallere, derneklere abonedir. Bilgi kaynakları buralara çöreklenen okumuşlardır. Buralarda, dernek seviyesinde didişir, kimi zaman yönetime gelir, kimi zaman işine gelenle işbirliği yapar. Kürdistan'ın geniş emekçi yığınları ve toplumsal muhalefetin temel gücü, insan kaynağı olan köylülükle dışardan ilgilenir. Ama büyük bir rahatlık ve sorumsuzlukla kitlelerin devrimci potansiyelini toplumsal muhalefet odaklarına sıçratmak, devrimci dinamizmi organize bilinçle dirençli mevzilere oturtmak için dişle tırnakla mücadele eden bütün siyasal güçleri karşısına alır, onlara küfreder. Türk solu artık bir fetiş haline gelen saplantıları ile, Kürdistan'da burjuva milliyetçiliğinden başka bir şey görmez. Görmek istemez. Varsa yoksa, her grubun kendi çıkarı, kendi ideolojik hegemonyası. Bu hegemonya içinde Kürdistan'a bir program sunmaz. Kürdistan'da pratik siyasi mücadeleye girmez. Yarım asırlık Cumhuriyet tarihinde henüz devrimciler bir tek Kürtçe bildiri sunmamışlardır Kürdistan'a, Kürt tarihi hakkında bir tek araştırma yapmamışlardır. (*) Kürt kültürünü, folklorik artistik değerlerini bir tek bilimsel çalışmaya konu etmemişlerdir. 1925 - 38 arası gibi kanlı bir evreye dönüp bakmamışlardır bile. Bütün bilgilerini resmi ideolojinin ücretli tarih yazıcıları ile, şoven yazarların romanlarından, anılarından edinmişlerdir. Sadece bu değil, sosyalist muhalefeti olduğu kadar, demokratik muhalefeti de kanlı tırnakları ile durmadan boğazlayan kemalizm hakkında henüz bir tek Marksist - leninist inceleme yoktur. (*) Hep kıyıdan köşeden kıvırtılıp geçilmiştir. Hep büyük büyük laflar edilmiştir. Devrim stratejileri çizilmiş, sınıflar mevzilendirilmiş, soyut proğramlar döşenilmiştir.

Kürdistan'daki aydınların, sosyalist kimlikli akımların, devrimcilerin bu konuda yaptıkları nedir diye sorulabilir? Aşağı yukarı aynı şey... Onlar da hep yukarılarda bir yerlerde durmuşlar, Türk solunun bakış açısını edinmişlerdir. Ve zaten Kuzey Kürdistan'daki aydınlar hemen hemen bütünü ile Türk solunun rahminde büyümüşlerdir. Süreç ancak şu son evrede Kürt aydınları için bir nitelik olma özelliği gösterir. Bundandır ki, yer yer proleter devrimci filizler göğermeye, gün ışığına çıkmaya başlamıştır. Bu proleter devrimci ögelerin önündeki en önemli engellerden biri Türk solunun ve onun

(*) Heval (Yoldaş)'ın kısa süreli çabasını kaydetmek gerekir. Ne varki, genel olarak, Kürdistan'ın sosyo - ekonomik yapısı ile ilgilenen yoktur; tahlillere kaynak olan araştırmalar, Kürdistan dışlanarak yapılmakta fakat sonuçlar genelleştirilmektedir.

(*) Kemalistlerin Kürdistan siyasetlerini görmezden gelerek, bu konuya dokunmamak için titiz bir gayret sarfederek yazılan makaleleri kaydedelim.

www.arsivkurdi.org

bakış açısını edinerek Kürdistan'da boy gösteren Kürt aydınlarının günahları ile çoğalan anti - sosyalist fanatiklik olmuştur. Sosyalizm, «adına» işlenen günahlarla boğazlaşılmıştır.

Dün «aman hassas çevreler» deniyordu; «aman sivrilik yapılmasın» deniyordu; «aman emperyalizmin oyunu dikkatli olun» deniyordu ve dönüp dolaşıp deniyordu ki: «şimdi zamanı değil»!?

Bu gün artık, «burjuva milliyetçiliği» deniyor, «emperyalizm teorisinin inkârı» deniyor, «anti-marksizm» deniyor. Muhteva olarak dün denilenlerle, bu gü denilenler arasında fark yoktur. Ezen ulusa mensup olan sosyalistler ezilen ulusla ilgili sosyalist görevlerini anlamıyorlar, «egemen büyük ulus» burjuvazisinden gelen önyargılara yankı oluyorlar. Onlar, sosyal - şovenizmin bataklığından kurtulmak için açık yüreklilikle direnen ve bunda mutlaka başaracak olan proleter devrimcilerin uyarılarını, müdahalelerini gözardı ediyorlar, kendi milliyetçiliklerinden ötürü, başkalarını suçluyorlar. Ezen ulus burjuvazisinin önyargılarına yankı olan «sosyalist» ler, ezilen ulusun burjuva milliyetçiliğinden korkuyorlar, bundandır ki, ezen ulus burjuva milliyetçiliğinin ekmeğine yağ sürüyorlar. «Sonuç olarak, belli bir savaş ya da başkaldırı, onun, **gerçek** sosyal içeriğinin (ezilen bir ulusun ezen ulustan kurtuluş mücadelesi) gücü üzerinde değil, fakat, şimdi kendisi ezilmekte olan burjuvanin «ezmek hakkı» nın muhtemel uygulaması üzerinde değerlendiriliyor.» (2)

«Eleştiri» ciler, boşanma hakkını devre dışı bırakıyorlar; metres statüsüne ise devam!

«Eleştiri» cilerin, dikkatlerini üzerinde yoğunlaştırdıkları iki odak var: Birincisi, T C sömürgeci olamaz ve buna bağlı olarak ikincisi her milliyetten proleteryanın ortak örgütlenmesi.

Bunlardan birincisini bu metnin son bölümünde tartışacağız. Burada şu kadarını söyleyelim: «Eleştiri» ciler, T C'nin niçin sömürgeci olamayacağını, maddi ilişkiler, somut toplumsal pratik ve emperyalizmin ilişkileri ve sömürü yöntemleri ile açıklamıyorlar. «Eleştirici» lerin yaptığı şey, ilkel bilgiler ile Marks - Engels ve çoğunlukla da Lenin'i boğazlamaktır. Bu bağlamda, «eleştiri» ciler, tartışdıkları olgunun teorik temellerini kurmayı es geçiyorlar. Türkiye'yi ve Kürdistan'ı tartışmıyorlar. Türkiye'den ve Kürdistan'dan tamamen kronolojik tarih bilgilerinin aktarılması ve bu süreç içindeki siyasal tasarrufları — o da şurdan burdan aşırarak — zikrederek geçiyorlar. «Eleştiri» ciler, Marksizmin eleştirici ve dev-

(2) V. İ. Lenin/Ulusal Politika ve Proleterya Enternasyonalizmi s. 137, 138 (Temel Y., 1. Bas., Ocak 1977 - Istanbul).

www.tusiyakurdi.org

rimci niteliğini eylem klavuzu olarak hayata geçirmiyorlar, onların eylem klavuzu, fanatik saplantılarla kendini üreten dogmatizmdir. Dogmatizmin genel ve temel bir karakteristiği olarak da devrimci teoriyi soysuzlaştırıyorlar. Bundandır ki, sosyal - şovenizm, «eleştiri» cilerin teorisi haline geliyor. Sosyal - şovenizmin saldırganlığı ve şarlatanlığı içinde bilgiçlik yaparak entellektüel açlıklarını tatmine yönelen «eleştiri» ciler, küstahlığı cesaret, mastürbasyonu eylem, inkarcılığı devrimci siyaset sanmaktadırlar.

Her milliyetten proletaryanın ortak örgütlenmesi ise, «eleştiri» ciler için, bir şantaj silahı haline getirilmiştir. «Eleştiri» cilerin kafalarında ya metropol üniversitelerinin kantinleri ya da metropol fabrikalarının sendikaları — o da soyut olarak — yansıdığından, proletaryanın ortak örgütlenmesinden ne anladıkları ya da ne anlamadıkları gayet açık olarak görülebiliyor. Örneğin, anti - sömürgeci siyasal güçlerin — burjuva milliyetçileri de dahil olmak üzere — bu tür bir önerinin sahibi olmadıkları, böyle bir eğilimin Kürdistan'da hiçbir siyasal akımın ne proğramında ve ne de propaganda malzemeleri arasında bulunmadığı bir gerçektir. Kaldı ki, sorun maddi olarak da iddiaları tekzip etmektedir. Örneğin DİSK içinde ya da diğer işçi örgütlerinde, milliyetlerin ayrı örgütlenmesi önerisi nerede, nasıl yapılmıştır. Bunu henüz bir bilen, bir ortaya koyan yok. Bu bağlamda «eleştiri» ciler, teoriden aldıkları bazı tarihsel örnekleri, Türkiye'ye yerleştirmek için kolları sıvamışlardır. Kolları sıvamışlardır, çünkü onlar Kürdistan'daki ulusal kurtuluş mücadelesini anlamamışlardır. Her ne kadar Kürt ulusundan söz ediyorlarsa da, esas olarak önlerine koydukları malzeme, bir ulusal azınlıktır. Bu nedenle proğramlaştırmak istedikleri sorun, bir ulusun, ulusal kurtuluş mücadelesi değil, bir ulusal azınlığın ulusal demokratik hakları uğruna mücadeledir. Bundandır ki, anti - sömürgeci siyasal güçlerle stratejik düzeyde çatışmaktadırlar. Bundandır ki, kafalarında maddi hayatın somut olguları değil, Bund'un, Fraki'lerin perspektifi çakılı kalmıştır. Bundandır ki, anti - sömürgeci güçlere ağız dolusu küfretmenin adına «devrimcilik» demektedirler.

Sorunun şahdamarı ise şurada durmaktadır: anti - sömürgeci siyasal güçler bir ulusal azınlığın işçilerini ayrı örgütleme düzeyinde değil, bir ulusun en geniş muhalefetini, anti - emperyalist, anti - feodal, anti - faşist ve anti - sömürgeci muhalefeti örgütlemektedirler Bu eylemde ulusun istediği gibi örgütlenmesini değil, proleteryanın **ideolojik** hegemonyası altında dinamik devrimci örgütlenmesini önlerine koymuşlardır.

«Eleştiri» ciler bunu görmüyorlar. Bu sürenin fa-

natik ayinleri içinde görmeleri de mümkün değildir. Onlar, ortak örgüt derken, parselleyip ele geçirdikleri eyaletlerde —kantinler, demokratik kitle örgütleri, sendikalar vb. —anti-sömürgeci siyasal güçlerin şartsız tercihsiz yer almalarını anlıyorlar. Lafazanlık yapıyorlar. Anti-sömürgeci proleter devrimci ideolojik önderlikten teorik taviz istiyor, ilkelerini pazarlık konusu yapmalarını bekliyorlar. Somut olarak bu saldırı bir noktada düğümlenmektedir: «eleştiri« ciler, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını, bu ulusun elinden alarak, hareketimiz dedikleri, ve nerede ayrıldıkları pek belli olmayan ve fakat gene de ayrı olan kendi tekkelerinin emrine sunmak! Burada artık kesinlikle anti-marksist bir tartışma platformu oluşturmuşlardır. Tartışma nesnel olarak Marksizm dışıdır.

Hatırlayalım: «..Bir marksist, bir durumu tartmak, muhakeme etmek için, mümkün olandan **değil**, gerçek olandan hareket eder» (3) «Eleştiri» ciler, ne mümkün olandan ve ne de gerçek olandan hareket etmiyorlar. «Eleştirici» ler, **pragmatizmden** hareket ediyorlar.

(3) V. İ. Lenin/Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi s. 21 (Sol y. 1. b. 1969 Ankara).

5 — «Özgürlük Yolu» nun Hedef Tahtası Seçilmesinin Bayağı Mantığı Üzerine

«Emeğin Birliği», «Aydınlık», «Partinin Yolu» ve «Devrimci Yol» dergilerinde ifadesini bulan siyasetlerin anti-sömürgeci siyasal güçlere karşı giriştikleri tecavüzleri genel olarak «Özgürlük Yolu» dergisi üzerinde yoğunlaştırmaları, bunun yanına da Kurtuluş Sosyalist Dergi'yi garnitür olarak yerleştirilmeleri ilk bakışta mantıkî olarak görünmektedir. Sorun, biraz derinleştirilince görülen odur ki, yapılan şey bayağı bir burjuva siyasetinin mantık oyunlarıyla benzenmesidir. Hiç kuşkusuz, «Özgürlük yolu» eleştirilebilir, Kurtuluş eleştirilebilir, Rızgari eleştirilebilir ve eleştirilmelidirler. Ancak, birimlerden kalkarak bu birimlerin zaaflarını, yanlışlarını öne çıkararak genel olarak bir toplumsal muhalefetin tüm siyasal güçlerine saldırmak yöntem değildir. Bu, esas olarak bir burjuva cambazlığıdır. Örneğin, oportünistlerin rezaletlerini öne çıkararak, Marksizme küfretmek ne ise, ya da sakat bir çocuğu ele alarak bütün çocukların sakatlığını ispatlamak ne ise, genel olarak Kürdistan'da ortak paydası anti-sömürgeci mücadele olan tüm siyasal güçleri, herhangibir birimde yansıyan sakatlıktan kalkarak topyekun gerici bir perspektife tükürüp atmak da odur.

Yeri gelmişken belirtelim ki: Kurtuluş, bir göre-

www.arsivakurd.org

vi yerine getirmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi eksizsiz, kusursuzdur diye bir iddia olamaz. Elbette ki vardır,. Ve olmaması da şu süreçde mümkün değildir,. Bu görevin yerine getirilmesi «eleştiri» ciler tarafından ayak oyunu, Kürt milliyetçiliğine taviz, anti-marksizm vb.,olarak yorumlanabilir. Bizce bu tür iddialar, siyasal çıkarların yansımasından başka bir şey ifade etmiyor. Gerçekte, yerine getirilen görev saygındır. Ve sadece yazılarda kalmamış, bir çok alanda hayata da geçirilmiştir. Ama eksik, ama aksak.

«Özgürlük Yolu»na gelince, «Özgürlük Yolu», sömürge teorileri icat etmiş değildir. Bu madalya, grup çıkarlarını hareketin genel çıkarları üstünde tutmayı bir alışkanlık haline getirenler tarafından «Özgürlük Yolu»na armağan edilmektedir. Gerçekte ise, «Özgürlük Yolu», anti-sömürgeci muhalefete sahip çıkmıştır, gömlek değiştirmiştir. «Özgürlük Yolu» bu gerçeğe itiraz edebilir. Etmiştir de: Eylül 1977'de «Kürdistan'ın sömürge yapısını ilk kez açığa kavuşturma» iddiası da vardır. (Sayı 28,s.36).

Bu konunun kısaca gelişmesini vermeden önce bir yanılsamaya işaret etmek gerekli: «Özgürlük Yolu» öyle sanıldığı gibi «yenilir-yutulur» hazır bir lokma» değildir. Bu, «eleştirileri» lerini «Özgürlük Yolu» üzerinde yoğunlaştıranların bir zaafıdır. Küçümsemesi, hor görmesidir. «Özgürlük Yolu» genel olarak oportünizmin cisimleştiği bir siyasi akımın sözcüsüdür. Bu bakımdan «Özgürlük Yolu» nun sağ oportünist, reformcu uzlaşma ve teslimiyet siyasetinin teşhiri ve ona karşı mücadele, adı geçen dergilerin sorumsuz saldırganlığı ile ancak biraz daha güçleşir. Biraz daha karmaşıklaşır. «Özgürlük Yolu», Kürdistan tarihinin geneline bağımlı olarak son çeyrek yüzyılın ortaya çıkardığı «doğulu sosyalist» ler ekolünün bir uzantısı olarak, Kürdistan'da olduğu kadar, Türkiye'de de somut bir olgudur. Olgu; reddedilerek, küfür altında tutularak ortadan kaldırılamaz. Bu tür tepesi üstüne yürüyen yöntemlerle, ideolojik ve siyasal mücadele de yapılamaz. Yapılanlar sadece, miskin memurlar tekkesinde «Özgürlük Yolu»nun fanatik eğilimlerle savunulmasına, sağ oportünist ittifakın pekişmesine hizmet eder.

«Eleştiri» lerini sorumsuzca kitlelere sunanlar, kendi tabanlarına gıda verme gözü dönmüşlüğünden sıyrılarak, soruna genel olarak Türkiye ve özel olarak da Kürdistan açısından baktıkları zaman, bu gerçeği çok daha açık olarak göreceklerdir. Kaldı ki, «Aydınlık» ve «Partinin Yolu» siyasetlerinin taban birimleri için «Özgürlük Yolu», zaten «sosyal-faşist», «sosyal-Emperyalist» ve benzeri kavramların içinde mütalâa edilmektedir. Bu kavramların içinde değerlendirilen bir siyasi akımın, şu ya da bu konudaki tezlerine itibar edilemeye-

www.arsivkurd.org

ceği ise açıktır. «Devrimci Yol» içinse varsa - yoksa bir «KSD» umacısı söz konusudur. Bu bağlamda «Devrimci Yol», Kurtuluş'u «Özgürlük Yolu»ndan «kopya» çekerken yakalama gibi esaslı (!) bir delille, bir kez daha (!) çürütme imkanına sahip olmuştur! Tabi bu ne kadar saygındır, ne kadar gerçektir, o ayrı bir konu. Çünkü, «Devrimci Yol» işin bu yanına hesaplama ihtiyacı içinde değildir.

Özcesi, adı geçen dergilerde ifadesini bulan siyasetler için «Özgürlük Yolu»nun hedef tahtası seçilmesi bilinçli bir ideolojik çarpıtmanın ürünüdür.

Şimdi kısaca sorunu çarpıtma eğilimlerine bakalım : Bir nedenle belirtmiştik, Rızgari kendisini anti - sömürgeci mücadele ile özdeş tutmuyor, tutması da olanaksız. («Özgürlük Yolu» Oportünizmine İstediği Bir Cevap s. 10) Burada anlatılan olgu gayet açıktır. Anti - sömürgeci mücadele en kaba hatları ile proleter devrimci önderlikle, burjuva milliyetçi önderlik tarafından ayrı ayrı yönlendirilmek, örgütlendirilmek durumunda olan bir halk hareketidir. Arada her boydan oportünist akımın ve reaksiyoner eylem gruplarının bir arada bulunduğu genel bir perspektiftir. Rızgari, bu genel perspektif içinde bir ögedir. Proleter devrimci önderliğin siyasal ve ideolojik ve doğal olarak örgütsel sorunlarına çözüm getirmek, mücadelenin temel tezlerini inşa etmek iddiasını taşıyan ve bunu bir görev olarak üstlenen bir siyasettir. Bu iddia ve görev ne kadar yerine getirilmiştir, getirilmiş midir o ayrı bir sorun. (Ayrı olması, esas olmasını ortadan kaldırmaz. Bu tartışma içinde ele alınması mümkün olmadığı için ayrıdır diyoruz.)

Anti - sömürgeci mücadele bir dizi sorunla karşı karşıyadır. Henüz tutunmadan yürümesini öğrenmemiştir. Dört bir yandan kuşatılmış ve kesintisiz ateş altında yürümek zorundadır. Söz konusu dergilerde ifadesini bulan siyasetlerin de haklı olarak belirttikleri gibi, Kürdistan'daki — ve uluslararası düzeyde — bütün siyasi güçlerin ortak paydası anti - sömürgeci mücadeledir. Söz konusu «eleştiri» ciler, bu noktada gerçekten sorumsuzluk olarak mahkûm edilmesi gereken bir tavırla, tüm bu güçleri karşılarına almışlardır. Ve tüm bu siyasi güçleri, burjuva milliyetçisi anti - marksist gerici mihraklar olarak ağır bir suçlama ile red ve inkar etmişlerdir. Bu tavrı, siyasî zaaf, ideolojik körlük, sorumsuzluk gibi kavramlarla ifade etmek hafif gelir. Çünkü bu tavrın, mümkün ve muhtemel sonuçları, altından kalkılamayacak kadar ağırdır. Kefareti, yayın organlarında iri laflar edilerek ödenemez. En azından Kürdistan'da güçbirliğini dinamitler. Büyük yerleşme merkezlerindeki derneklerde yoğunlaşan kamplaşmaları kemikleştirir, tecrit siyasetini hayata geçirir. Ne demektir tüm siyasal güçlerin anti -

www.kurdishstudies.org

marksist olarak ilanı... Marksistler nerdedir? Marksist olmanın ölçütü, adı geçen dergilerde ifadesini bulan siyasetleri şartsız tercihsiz kabul etmek midir? Bu siyasetlerin Kürdistan'a sundukları program marksizmle ne kadar uyum içindedir? Hadi diyelim ki Kürt halkının sorunlarını programlaştırmışlardır. Nerededirler? Kürdistan'da bu siyasetlerin pratik siyasi çalışmalarını görmek mümkün müdür? Yoksa ölçü, dernek seviyesinde didişmelerde mi ifadesini bulmaktadır.

6 — Bilgilenme, «Kopya», ve Devrimci Sorumluluk Üzerine

Şimdi «kopya» sorununa gelelim. Bu sorun, aslında belirleyici değildir. Ne var ki, çarpıtmalar — devrimci tutum ile oportünizmin ayracı olma özelliği taşıyan çarpıtmalar — bu durumu kısaca gözden geçirmeyi zorunlu kılmaktadır.

«DY» şöyle yazıyor: «Sömürge iddiasını savunan bütün görüşler, ÖY'nun bu konuda yazdıklarını şu ya da bu şekilde tekrarlamaktan öte bir çabanın içine girmemişlerdir. ÖY'nun ortaya koyduğu sömürgecilik «tanımı ve ölçütleri» istisnasız hepsi tarafından kopya edilmiştir». Ve bir dipnot «denilecektir ki, biz ÖY'nu kopya etmedik. Bu konuda Türkiye'de ilk kalem oynatanın ÖY olması, bizim ondan öğrenmemiz anlamına gelmez» (DY, S. 16).

«DY»un tartışma adabının sınırlarını göstermesi açısından bu bir iki satır okuyucuya yeterli bilgiyi verir sanırız. İşin ilginç yanı «DY» gerek 4 sayı devam eden yazılarında ve gerekse, daha önce, aynı ideolojik çizginin bir eklentisi olan «Devrimci Gençlik» yayınlarında, genel olarak bu «kopya» cılığı edebî bir biçimde sürdürmüştür. Bir iki örnekle durumu aydınlatalım:

«Devrimci Gençlik» yayınlarından «Emperyalizm ve Yeni - Sömürgecilik» broşüründe şunlar yazılı: «Emperyalizm veya en genelinde sömürgeci devlet, sömürgesinde üretici güçlerin gelişimini engeller, kendi iç dinamizmi ile var olan toplumsal değişmeyi yıkar, yerine kendisine uygun bir yapı yerleştirir» (s. 29)

Aynı olgu, «ÖY»nda şöyle formüle edilmiştir: «Sömürgeci ülke sömürgenin yeraltı, yerüstü zenginliklerini iş gücünü sömürür, yerel ekonomiyi tahrip eder, gelişmesini engeller, ve onu kendi ekonomisine bağımlı kılar» (S. 4, s. 24)

«Devrimci Gençlik», «ÖY»ndan bir yıl sonra aynı olguyu kendi bilgisi çerçevesinde formüle edince, «DY»un mantığına göre «kopyacı» oluvermiştir! Şimdi bu doğru bir tavır mıdır? İdeolojik mücadeleyi bu perspektife

www.marksistkurtuluş.org

getirmek kimlerin işidir? Bu tür tartışma adabı, sosyalistler içinde Erbakan'lık yapmak değil midir?

Lafazanlığı iş edinen «DY», üç yıl sonra tartışmaya katılınca bilgınçlik taslamadan da geri durmuyor. Örneğin, anti-sömürgeci siyasal güçlerin üç yıldır sürdürdükleri mücadeleyi bir elde gözardı ederek, bu mücadelenin yayın organlarında ifadesini bulan ve esas olarak Marksist-leninist literatürden bilgilenen tezlerini de bilmezden-görmezden gelerek, «marksist sömürgecilik teorisi» gibi iddialı başlıklar altında, kendi «kopya» cılığını ört-bas etme gayreti içine giriyor. Örneğin bu iddialı başlık altında şunlar yazılır: «İşte sömürgecilik ilişkisi de, ileri bir kapitalist ülkenin kendisine bağımlı kıldığı, üretici güçler bakımından geri kalmış ülkeler üzerinde, sadece sınıfsal düzeyde değil, ulusal düzeyde de gerçekleştirdiği bir sömürü biçimidir»

Aynı bölümde gene şunları yazıyor: «Kaptalizmin tekel öncesi döneminde sömürgecilik ilişkisi yağma, talan ve meta ihracı temelinde sürdürülmüştür. Kapitalist ekonominin tekelci bir karakter kazanmasıyla birlikte yeni sorunlar gündeme gelmiştir; sömürgecilik emperyalizm biçimine bürünmüş ve bu ilişkiye karakterini veren özellik ise sermaye ihracı olmuştur (S. 16)

Ne denir?
Sabahı şerifler hayrola «DY»!

«DY» üç yıl sonra tartışmaya katılıp bilgiçlik yaparken, «tu kaka» olan anti-sömürgeci güçlerin tezlerini kelime kelime tekrarlayarak şöyle yazıyor: «Evet, Kürdistan sömürgeye benziyordur. Benzeyebilir. Kürdistan ekonomik olarak ilhak edilmiş durumdadır. Yani Kürdistan zorla elde tutulmaktadır. Hammadde kaynakları sömürülmektedir. bağımsız bir ekonomiye sahip değildir. Kürt dili kültürü ve sanatı yok edilmek istenmektedir. Kürt ulusunun tarihsel varlığı imha edilmeye çalışılmaktadır. Kürt ulusu köleleştirilmiş, sömürülmektedir. Tüm ulusal değerleri çiğnenmekte, tüm ulusal hakları inkar edilmektedir..

Gerçekten de, bütün bu özellikler, herhangi bir sömürgede de gözlenebilen özelliklerdir. Yani bu özellikleri ile Kürdistan sömürgeye **benzemektedir.** Ama, bunlar yine de; Kürdistan'ın sömürge **olmasının** kanıtı sayılamaz. Nedenmi? İşte bunun cevabı çok basittir. çünkü Türkiye, sömürgeci olamaz da ondan! «(S.17)

Anti-sömürgeci siyasal güçleri bir küfür ve karalama bombardımanı altında tutan «DY»un seviyesi bu.

Geçmeden, bir noktayı belirtmekde yarar var. M.

www.ersivok.org

Çayan'ı satır satır ezbere bilmesi gereken «DY»un ideoloğları, elbette, şu genel belirlemeyi de bilirler: «Proleter devrimcisi odur ki, bir sürü marksist-leninist lafızlarla süslenmiş olan laf salataları arasından proleter devrimci çizgiyi gerçekten sapıttıracak, çarpıttırabilecek nitelikte temel oportünist öneriyi bulur ve onu çürüterek, teşhir eder.» (M. Çayan/Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine)

«DY», «ÖY»nun yüzlerce sayfalık yayın pratiğinden bula bula, ustaların en mükemmel biçimde formüle ettikleri ve proleteryanın olduğu kadar mazlum halklarında ortak mirası olan genel doğruların aktarımını bulmuş, «ÖY»nun anti-sömürgeci mücadelemizde aldığı yeri gözardı ederek, «ÖY» nu hedef alıp anti-sömürgeci siyasal güçlere tecavüze yeltenmiştir. Somut pratiği bir hayli geriden takip ettiği için de, tartışmayı yüzüne-gözüne bulaştırmıştır. Bunu yapmakda da mazurdur. Çünkü, «DY» önüne Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını değil, anti-sömürgeci muhalefeti dinamitleme görevini koymuştur. Bundandır ki, «Leninist emperyalizm teorisinin inkarı» gibi tantanalı lafızlarla sosyal-şoven önermelerini gizleme gayreti içinde, kopya çekme lafazanlıkları ile, okuyucuyu kaba mizah gösterilerinde oyalamayı, dikkatleri dağıtarak bilgeliğini kanıtlamayı kendine yöntem edinmiştir.

7 — «Devrimci Yol»un Sosyal-Şoven Sapkınlığı ve Lafazanlık üzerine

Eleştiride yöntem önemli bir sorundur.

«Özgürlük Yolu» Oportünizmine istediği Bir Cevap anabaşlıklı broşürümüzde bu konuda şöyle diyorduk: «Kuşkusuz her insanın bir soruna yaklaşma yolunu istediği gibi seçebilmesi kutsal bir haktır. Ama insan, ciddi ve dürüst bir yaklaşımı, dürüst olmayandan ayırdetmek zorundadır» (Lenin)

«Bu bir yöntem sorunudur.»

«Yöntem, yaklaşılmak istenilen soruna ve o sorunun niteliklerine göre elbetteki çeşitli biçimlerde ele alınabilir. Ama, esas olarak, seçilen yöntem, yöntemi uygulayanın karakterinin yansımasıdır.»

«Eleştiri de bir yöntemdir. Eleştiri, anlaşılabilir, açıklanabilir, kavranılabilir olduğu kadar eleştiridir. Ve eleştirinin, inkara, iftiraya, küfüre bulaştığı yer artık eleştiri değildir. Yaptığı şeyin adıyla anılır.»(4)

Anti-Sömürgeci siyasal güçlere tecavüz harekatının öncülüğünü kapmaya pek hevesli görünen «Devrim-

(4) Rızgari/«Özgürlük Yolu Oportüzmine İstediği Bir Cevap (Özel ek 1).

www.devrimvakfi.org

ci Yol»un —bundan sonra yazıda «DY» olarak geçecek — 4 sayı devam eden yazısı, sıradan okuyucuları bile rahatsız edecek kadar devrimci ahlaktan nasibini almamış küçük-burjuva küfürbazlığının talihsiz bir örneği olma şerefine erişmiştir. Yalnızca bu kadar değil, aynı zamanda eleştiri ile demagoji; bilimsel bilgi üretme ile lafazanlık arasındaki farkı da ortaya koyma açısından oldukça başarılıdır. Ezen ulusa mensup olmanın imtiyazı ile yerinde eşelenen horozların şamatasını, marksizmle cilalayarak sunma başarısını «DY»kusursuz yerine getirmiştir.

Mirasına ortodoksça sahip çıktığı THKP-C'nin kartları ile, Kürt ulusunun kaderi üzerinde strateji çizme hakkına sahip olmadığının bilincinde olan «DY» Kürdistan ihtilalinin neresinde yer aldığını da bilmektedir elbette. Elikanlı Kürdistan cellatları Kemalistleri vasıtasız ihtiyat olarak eylem perspektifine asal öğe olarak yerleştiren THKP-C'nin ideolojik hegemonyası altındaki «DY», elbetteki anti-sömürgeci siyasal güçlere tecavüzün sınırlarını çizme sorumluluğuna sahip olamazdı.

«DY»un, THKP-C'nin marksizmin dışında duran ideolojik tezlerini, marksizmin içine almak için gösterdiği gayretkeşlik biliniyordu. Bu bağlamda ulusal sorun siyasetinde uzun süre sağırlığı tercih etti. Sonuç olarak «marksist sömürgecilik teorisi» gibi iddialı ve şatafatlı başlıklar altında lafazanlık yapmayı seçmesi şaşırtıcı olmadı elbette. Ve «teorik» çerçeveler içinde hapsedilen kısır bir mantıkla toplumsal pratiğin sorularına cevap verme cesaretini, totoloji ile yetinmeye tercih etti.

«DY» da, diğer «eleştirici» ler gibi, gıdasını «Türkiye'ye özgü milli demokratik devrim» ideolojisinden almaktadır. Buna mahkumdur ayrıca. Cesedini hovardaca sömürdüğü M.Çayan'ı devrimci dürüstlükle eleştirmek cesaretine sahip olmadığı için de kıyıdan köşeden kıvırtıp geçmekte, içinde mayalanan sosyal-şovenizme M.Çayan'ı incitmeden gıda vermek için bir demagoji ustaları tekkesi inşa etmektedir. Bundandır ki, çok başlı bir ucube haline gelmiştir.

Çayan, subjektif değerleri itibariyle hiç kuşkusuz marksizm yaptığına inanmaktaydı. Eylemi ise muhteva itibariyle anti-marksistti. Bunun yanında THKP-C'nin ideolojisi soy Anti-Kürt'tü. En ılımlı bir tanım ile ihtilalci bir küçük-burjuva devrimcisi olan M.Çayan'ın, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını devre dışı bırakması bilinçli bir tavırdı.

Biz ilke olarak Kaypakkaya'lara, Cemgil'lere, Çayan'lara ve diğerlerine saygı duyarız. Onların yiğitliklerine, yürekliliklerine saygı duyarız. Onları, karşı-devrimcilerin saldırılarından, karaçalmalarından, hain tecavüzlerinden koruruz. Ne varki, belirli bir dönemin belirli şartla-

www.marksistarsiv.org

rı içinde inanarak vuruşan bu arkadaşların ideolojik çarpıklıklarını, anti-marksist eylem perspektiflerini de eleştiririz. Bu perspektifin son derece nazik ve sorumluluk gerektiren niteliğini de yeteneklerimiz ve bilincimiz ölçüsünde değerlendirmeyi bir görev sayarız. Bunun yanında, inançları uğruna dövüşerek ölen bu arkadaşların cesetlerinin bayağı bir biçimde sömürülmesine, yanlışlarına basa basa eylemlerini bir malzeme haline getirme girişimlerine karşı da mücadeleyi bir görev biliriz.

Bu konuda «DY» un THKP - C'nin ve özellikle de M. Çayan'ın mirasını biricik propaganda ve ajitasyon malzemesi haline getirmesi, sonuç olarak Kürdistan siyasetini olumsuz yönde etkileyecekti. Etkiledi de. Ve «DY» ezen ulus şovenizmine doğru hızla kayarken, olabildiğince küstahlaştı. saldırganlaştı.

«DY» un Misaki Milli ile kararan düşünceleri elbette ki Kürdistan ihtilalini kavrayamaz. Küçük-burjuva milliyetçiliğinin ihtilalci yanını, ihtilalci marksizm ile özdeş sayan gençlik gövdeli bir siyasi akım, elbetteki, sömürge bir ulusun bölge düzeyindeki ihtilalci eylemini kavrayamaz. Bundandır ki **Türk ve Kürt halklarının emperyalizme karşı ortak mücadelesini, proletaryanın merkezi örgütünün inşası** ile birbirine karıştırır. Bundandır ki her milliyetten proleterlerin ortak örgütlenmesi sorunu, «DY» için, üniversite kantinlerinde toplanan genç insanların ortak gençlik örgütleri derekesinde ele alınır. Bundandır ki, anti-sömürgeci siyasal güçlerin iç sorunlarını kavrayamaz. Ve proleter devrimci önderliğin hegemonyası için, **bölge düzeyinde gerçek bir mücadele örgütünün inşası** için atılan temelleri, karılan harçları anlayamaz. «DY» için ortak örgüt, teoriden aşırılarak beyaz kâğıtlar üzerinde şemalaştırılan soyut bir tatmin ögesidir. Ve proletaryanın merkezi örgütü derken, entellektüellerin ilkesiz birlikteliklerini önüne koyar.

«DY» un konu ile ilgili yazılarında eklektizm bir yana, son derece ciddi yanlışlar şoven demagojiler ve tarihin tahrif edilmesi de sayılamayacak kadar çoktur. Sömürge Kürdistan olgusunu «tartışan», «DY», tezlerin safsata olduğunu, kafa karışıklığını — kuşkusuz «DY» un kafası karışacaktır —, anti-sömürgeci güçlerin batıl inançlarla Kürt işçilerini ayrı tutmayı bir amaç olarak önlerine koyduklarını kaba bir mizahla, horlayarak öne sürmektedir. Bu bağlamda, «DY» a, Kürt halkının anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelesini anlatmak, bir MSP müezzinine materyalizmi anlatmaktan çok daha zordur ve bir okadar da gereksizdir. Biz sadece okuyucuya bilgi vermek açısından bir iki noktaya değineceğiz.

www.arsivakurdistan.org

Şu nokta önemli, «DY» Bildirge'de ortak örgütlenmeyi de, ayrı örgütlenmeyi de mutlaklaştıran görüşlere karşıyız diyordu. Vardığı noktada ortak örgütlenmeyi mutlaklaştırmış, bunun gerekçesi olarak da, ayrı örgütlenmenin, a - Bundçuluk, Frakicilik olduğunu ve b - sömürge teorisinin ayrı örgütlenmenin kılıfı olduğunu belirtmiştir. Bu entrikadır.

Bundçuluk, Demirellerin, Türkeşlerin dilindeki anti - komünizm gibi, «bizim» sosyal - şovenlerin dilinde sakız haline gelmiş ve paslı bir silah olarak ısrarla elde tutulmaktadır. Frak'lara gelince «DY» un bu kavramı kullanması hesaplı olduğu gibi, canlı marksizmi ölü metinlere feda etme gericiliğinin de bir ifadesidir. Esas olarak Frak'larla, «bizim» sosyal - şovenler arasında ilginç benzerlikler vardır. Frak'lar, Polonya'nın bağımsızlığını önlerine koymuşlardı ve Polonya işçileri arasında ayrılıkçı ve milliyetçi bir kampanya sürdürüyorlardı. Tıpkı «bizim» sosyal - şovenler gibi. Önlerine bağımsız Türkiye şiarını koyan sosyal - şovenler ısrarla ve inatla Türk işçileri arasında milliyetçi propağandayı yürütmekteler. Bununla yetinmemekte sömürgeci devletin resmî ideolojinin sınırları içinde — tantanalı «teorik» tartışmalarına rağmen, eylemde badanaj yaparak — Kürt halkının temel demokratik haklarını devre dışı bırakmaktalar. Aynı zamanda Türk işçilerine şırınga edilen şoven yargıları tahrik etmekten de geri durmuyorlar. Bunun örnekleri Rızgari'de defalarca örnekleriyle sunuldu.

«Eleştiri» adı altında, metin cımbızlama ustalığını, marksist literatürü de cımbızlamada başarı ile gerçekleştiren «DY», her iki halkın özgür ve eşit temellerdeki gönüllü birlikteliğini savunuyor, ya da savunduğunu iddia ediyor. (Bildirge, s. 45)

Kürt halkının bu önermeyi hayata geçirmesinin şartları nelerdir :

— Kürt halkının bağımsız örgütlenmesi ve bilinçlenmesi,

— Kendi kadro ve dinamiklerini ulusal - demokratik mücadelesi için seferber etmesi (Rızgari S. 1, s. 9)

«DY» un belirttiği özgür ve eşit temellerdeki gönüllü birlikteliğin asgari önkoşulları bunlardır. Örgütsüz ve bilinçsiz bir halk kendi kaderini nasıl tayin edecektir? Yoksa, o halk adına, halkın kaderini metropollerdeki siyasetler mi tayin etmektedirler?

«DY», Kürt ulusunun isterse ayrı bir devlet olarak örgütlenmesini şartlar gereği (!) önermemekle, nesnel olarak bir hakkı ortadan kaldırmakta, dahası, bu hakkı

www.evsivakurdi.org

kendisinin ya da benzerlerinin emrine sunmaktadır. Hiç kuşkusuz, Kürt ulusunun ayrı bir devlet olarak örgütlenme hakkı, mutlak bir hak değildir. Sorun, ezen ulus marksistlerinin — ve elbette ki ezilen ulus marksistlerinin de — görev ve sorumlulukları ile ilgilidir. Bu hakkın toplumsal pratiğe yansıma biçimlerini, maddi hayatın şartları belirler. Bu şartların dönüştürülmesi de, gene marksistlerin kesin ve **mutlak** görevidir. Ama, marksizm «adına», maddi hayatın somut toplumsal gerçekleri görülmez, Vatikan'dan fetva döktüren bir Papa çalımı ile «teorik» maskaralıklara girişilirse, canlı marksizmin ölü metinlere feda edilmesi, beraberinde, sosyal-şoven şarlatanlığı da getirir.

«DY»un, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkını devre dışı bırakmasının göstergelerinden biri budur.

Esasen sorunun kendi içindeki tutarsızlığı kaçınılmaz olarak birbirine eklentili bir dizi yanlışı iç içe üretmektedir. Örneğin,ayrı örgütlenme gerçeği, gene Kürdistan'ın toplumsal pratiğine metropolün sırça köşklerinden bakan «teorisyen»in öznel varsayımları çerçevesinde formüle edilmektedir. «DY», «pratik nedenlerden dolayı anti-marksist tezlerin teşhiri acil bir önem taşımaktadır» diyor. Pratik neden ise «ayrı örgütlenmenin gündeme getirilmesi» olarak vurgulanıyor.

Kişi, bir kez somut toplumsal pratiğin dışında koyu bir dogmatizmle strateji çizme hastalığını kendine iş edinince, oynamayacağı komedi, varamayacağı yargı yoktur.

Önce şunu belirtelim : Ayrı örgütlenme gündeme getirilmek istenmiyor, gündemdedir. Giderek maddi bir olgudur. Bunun için Kürdistan'la fazlaca ilgilenmeye gerek yok, T.C. radyolarını dinlemek, ilerici sayılan basını izlemek bile yeterlidir. Kalbi, Ortadoğunun ortasında çarpan Kürdistan'ın, nabzının nerelerde nasıl vurduğunu duymayan bir siyasetin, Kürdistan ihtilali üzerine gevezelik etmesi normaldir elbette. Bundan ötesini tartışmak (legal bir derginin sayfalarıyla sınırlı) bu yazıda mümkün değildir. Böylesi açık gerçekleri görmeyen kimselere Kürdistan'da, proleter devrimci önderliğin hegemonyası için verilen dişediş mücadeleyi anlatmak ve hele kavratmak ise akıntıya kürek çekmekten başka işe yaramaz. Bu olguya önemli bir vurgulama yaparak geçelim.

Devam ediyor «DY»; «Meselenin özü, ulus ayrımına dayanan bir örgütlenmenin savunulmasıdır. Bu sakat anlayış, Bund için de, Polonya küçükburjuva milliyetçiliği olan Frakicilik için de ve Türkiye'de ayrı örgütlenmeyi savunan **tüm** (abç) anlayışlar için de sözkonusudur» (S. 10, s. 14)

www.arsivalbum.org

Sormak gerekir : Neden?

«DY» şöyle cevap veriyor : «Türkiye koşullarında ayrı örgütlenmeyi çıkış noktası yapmak milliyetçilik akımının temsilciliğini yüklenmekten başka bir anlama gelmez» (aynı yerde)

«DY», milli mesele tartışmalarına olduğu gibi, Kürdistan'a da 1978'lerde girdiği için olsa gerek, Kürdistan'daki marksistlere teslimiyeti ve kaçaklığı öneriyor. Kürdistan'da somut bir olgu olan, derin tarihsel kökleri ve kompleks kitle bağları bulunan hareketlere, alanları terketmeyi, metropole çekilerek, «teorik» mastürbasyonlarla Kürt emekçilerini dikenli tellerin içine çekme çağrıları yapmayı, dayanışma, perspektifini dinamitlemeyi öneriyor. En önemlisi de, emperyalistler ve sömürgeci devletler tarafından ısrarla ve sistemli bir biçimde birbirinden kopartılan halk dilimlerinin arasına, marksizm «adına» çitler çekme eylemini gönüllü olarak üstleniyor. Ne denir? Köklerini Lassalle'cılıktan (*) besleyen «ulusal sosyalizm» müritlerinden daha fazlası beklenebilir mi?

Böylece «DY», ortak örgütlenme anlayışlarına da, ayrı örgütlenme anlayışlarına da karşı olduğunu söyleyerek, kestirmeden ortak örgütlenmenin mutlaklaştırılması çizgisine iniveriyor. Bir şartla ki, ayrı örgütlenmenin, maddi olarak var olduğu bir alanda, proleter devrimci önderliğin siyasal ve ideolojik mücadelesini bundculuk, frakicilik olarak suçlayıp, maddi temelleri olmayan ortak örgütlenme önerisini bir şantaj unsuru olarak öne sürerek. «DY» a göre, her ne kadar ayrı örgütlenme somut şartların bir gereği ise de, Türkiye'de ayrı örgütlenme, ancak milliyetçi akımın temsilciliğini üstlenmek demektir. Bu kendi içinde dökülen tezleri ile «DY», anti - sömürgeci siyasal güçlere kara çalmayı hüner saymaktadır. «DY» a göre, anti - sömürgeci siyasal güçlerin tümü de burjuva milliyetçisidirler, ve bunlar «milliyetçiliklerini marksizm - Leninizm ile maskelemeye çalıştıkları ölçüde **Türkiye (abç)** halklarının mücadelesine zarar vermektedirler».

Bu, Lenin'in deyimi ile, kendi milliyetçiliklerinden ötürü, başkalarını suçlama halidir, ne sıvışmak ve ne de kurnazlık burada hiçbir şeyi değiştirmez.

Marksizmden bolca söz eden, kendi dışındaki her grubu anti - marksist ilan eden «DY», birdenbire çok önemsediği milli meselede, en azından marksist olmanın gereklerini yerine getirdi mi? Bu sorunun cevabı, olumsuzdur. Bunun yanında şu tahlilin, ya da iddianın marksizm ile bir ilişkisi var mı?

(*) Ferdinand Lassalle (1825 - 1864), Alman Küçükburjuva Sosyalisti.

www.arsivsanat.org

«DY» şöyle yazıyor : «...aklı başında hiç kimse Türk devletinin, Kürdistan'ı kendi kapitalizminin sorunlarını çözmek için işgal ettiğini ileri süremez. Çünkü bu işgal sırasında zaten kapitalizm egemen değildi. Kürt ulusunun baskı altına alınması şoven bir devletin işgal ve ilhak politikasının sonucu gerçekleşti». (S. 10, s. 14)

Bütün yazılanları bir tarafa bırakalım, yalnızca şu söylenenler eğer kadroları bilinçli olarak yanıltmayı amaçlayan bir demagoji değilse, koyu bir cehalettir.

Sorunu «DY» un kendi dilinden inceleyelim; «DY», ülke «miz» in (*) 1900'lerden bu yana demokratik devrim sürecinde olduğunu yazıyor. (Bildirge, s. 15). «Bu süreç burjuvazinin önderliğinde **evrimci** bir nota izleyerek gelişmektedir» (aynı yerde)

1900'lerden beri «burjuva demokratik devrim sürecinde önder güç olan burjuvazi» ne hikmetse kendi sorunlarını çözmek için değil de, sahip olduğu devletin şovenliği gereği işgalci ve ilhakçı oluveriyor. En azından, bu 25 yıl sonra bile böyledir «DY» a göre.. Oysa, daha o sözünü ettiği 1900' yıllarında Türk ticaret burjuvazisi kıyı şeridinden levantenleri — gayrı müslim tüccarlar — ittihatçılar marifetiyle kovalayarak, kendi sorunlarını çözme yönünde önemli adımlar atmıştır. Kaldı ki, 1920'li yıllardan sonra, yani «DY» a göre 20 yıllık bir evrimleşmeden sonra artık bu burjuvazi bir de devrim yapmış-

(*) Bu noktada ülke «miz», derken ne anlatıldığı üzerinde pek durulmuyor. 1978'lerde «toplumsal bir bütünün siyasal görüntüsü» olarak vurgulanan T. C.'nin sınırları ile 1900 yıllarındaki ülke «miz» in, «toplumsal bütününün siyasal görüntüsü» bir hayli farklıdır. «DY» ülkemiz derken, bir Türk ülkesini önüne koymaktadır. Oysa, bu gün T.C.'nin siyasi sınırları içinde Kürdistan ülkesinin büyük bir bölümü zorla tutulmaktadır. 1900'lerde ise bu sınırlar içinde bir dizi ulus, ümmet esası içinde bir arada gene zorla tutulmaktaydı. Avrupa kesimi ile, Ermenistan ve Rum'lar da cabası.

İkinci Olarak,

70 yıldır bu süreç devam etmektedir. Şimdi artık — ne zamandan bu yana denirse 1919 - 22 savaşının istisna tutulan bir evresinden bu yana — burjuvazi dünya perspektifinde barutunu tükettiği için, demokratik devrimi tamamlamak proleteryanın omuzlarına binmiştir. Gerçi, bir dizi demokratik hak kazanılmış, «sol» partiler kurulmuş, bunlar devletin radyolarından bangır bangır nutuklar atmışlar, «sosyalizm» in propagandasını yapmışlar, sosyalizmin bayrağını meclise dikmek için kolları sıvamışlar, sendika **hakkı** hayata geçirilmiş, sınıf sendikacılığı maddi bir güç haline gelmiş, «özerk» kurumlar, yürütmeyi denetleyen üst yargı erkleri — yargıtay - danıştay - anayasa mahkemesi vb. — maddi bir güç haline gelmiş, yargı erki «bağımsız» bir statüye kavuşturulmuş, Marksizmin temel klasikleri genel olarak çevrilmiş ve — bir burjuva devletinde her zaman olan ve olacak **olan baskılar yanında — okuyucuya sunulabilir bir düzeye** getirilmiş, 12 Mart müdahalesinden sonra asker - sivil bürokrasi de burjuvazinin hizmetindeki yerini almış v.b., fakat demokratik devrim bir türlü tamamlanamamıştır.

www.aydinlik.org

tır. Çünkü «1919 - 22 savaşı tamamlanamamış bir burjuva demokratik devrimidir». Hem zaten, «emperyalist çağda burjuva önderlik demokratik devrimi gerçekleştiremez» (aynı yerde), öte yandan «toprak sorunu kısmen çözülmüş — tam olarak özellikle Doğu Anadolu'da çözülmemiştir —, ulusal sorun da proletaryanın gelip de demokratik bir devrimle kendisini çözmesini beklemektedir» (aynı yerde).

Tabii «DY», bu bir iki cümle içinde bir dizi hatayı içiçe yapıveriyor, Türk burjuvazisinin Kürdistan'daki — doğu — konumunu es geçen «DY», toprak sorununun ve ulusal sorunun çözümünün imkânsız olduğunu da es geçiveriyor. Fakat asıl önemli olan şu ki, 1900'lerden beri sahnede olan ve öncülük eden bir burjuvazi, 1919 - 1922 savaşı ile bir de devrim yapmıştır, yani bir sınıfın elinden iktidar bir başka sınıfın eline geçmiştir; iktidarı ele geçiren bu sınıf Kürdistan topraklarını işgal ediyor, ilhak ediyor, ama, kendi kapitalizminin sorunları çözmek için değil, — ne hikmetse — şoven olduğu için yapıyor bu işi!! Örneğin, Kürt burjuvazisinin gelişmesini engellemek için **değil,** Kürdistan topraklarının zenginliklerini Türkiye'de kapitalizmin ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde gasp etmek için **değil,** şoven devletin **politikası** (!) gereği.. Tabi, gelişen Türk burjuvazisinin önüne dikilecek yerel bir burjuvazinin dinamikleri de «DY» a göre çürütülmüyor!!

«DY» un mantığı bu.. Kaldı ki, bundan çok daha temel bir öge vardır : Kürt ulusunun parçalanması, Kürdistan topraklarının paylaşılması, Türk burjuvazisi gibi emperyalizmin rahminde döllenen bir burjuvazinin değil, bizatihi emperyalist burjuvazinin, dünya kapitalizminin sorunlarını çözmek için yapılmıştır.

Emperyalist burjuvazinin, mali sermayenin nüfuz alanlarının yeniden bölüşülmesi için çıkardığı Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın siyasi sonuçlarından biridir bu. (İlerde bu konuyu tartışacağız). Emperyalist burjuvazi İran, Irak ve Suriye'de bizatihi kendisi sürdürmüştür statüyü. İngiltere, Iraktan 1931'de, Fransa ise Suriye'den 1930 da çıktı. İran'dan ise İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası «çekildiler». 1919 - 22 savaşının tahvillerini emperyalizmin borsasında cömertçe bozduran Kemalistler ise, emperyalist bir paylaşım olan Lozan'dan sonra kapitalist devletin sorunlarının bir parçası olarak Kürdistan'ı işgal ettiler. Bu, İngiltere'nin, Hindistan'ı ele geçirmesinden son derece önemli niteliklerle ayrı bir işgaldir. Bundan ötürü de, Kürdistan'ın Türk burjuvazisinin — «DY» un deyimi ile Türk devletinin kendi kapitalizminin — sorunlarını çözen **düzeyine** getirilmesi şu son çeyrek yüzyıla kadar siyasal olarak başarılamamıştır. Ardı arkası kesilmeyen direnmelerden dolayı Kürdistan'a doğru dürüst giremeyen bir devletin, orada ha deyince kendi kapitalizminin sorunlarını çöz-

www.aristoteles.org

me statüsü oluşturacağını iddia etmek hem gülünçtür, hem de tarihi bilmemek, gerçekleri tepesi üzerine oturtmaktır. Şoven devletin işgal ilhak siyaseti de, bir başına ayakları havada ampirik bir siyasi görüştür yalnızca.

Ve gene durmadan Marksizm «yapan» «DY», kadrolarına koyu bir dogmalar yığını taşıdığını da gözardı ediyor. Sosyal şovenizmin korunaklarından biri olan, «Türk ulusu da ezilen ulustur» tezini ileri sürerken, Lenin'i **tanık** göstermesi durumu değiştirmez. «Bağımlı ulusların hepsi ezilmektedirler, ezilen ulusturlar» belirlemesinden çıkarak, «Türk ulusu ezilen ulustur» tezini ileri sürmek, ancak Türk burjuva milliyetçiliğine hizmet eder. Ve sosyalist saflarda bunun adına da sosyal - şovenizm denir.

«DY» şöyle diyor: «ÖY, emperyalizm döneminde farklı bir anlam kazanan ezen ulus, ezilen ulus ayrımında, ezilen ulus konumunda yer alan bir ülkenin, yarı - sömürge bir ülkenin sömürgecilik yapabileceğini söyleyerek ona böyle bir rol yükleyerek Lenin'in emperyalizm dönemine ait yukarıdaki tahlilini reddetmiş oluyor» (Sayı 16, s. 13) Başka bir yerde de «sömürgeci olan emperyalizmdir» diyerek işin içinden sıyrılıveriyor.

Lenin'i inkar yeterli bir çürütmedir. Akan sular «durur.» Tabi, demagoji ve dogmatizm gizlenebilirse!

Lenin'in UKTH'da belirlediği, Emperyalizmin çalışmalarında temellendirdiği ve Komünist Enternasyonal'in 2. Kongresine sunduğu raporlarda temel bir siyaset olarak belirlediği ezen ulus - ezilen ulus ayrımı doğrudur elbette. Ve bu olgunun maddi temelleri Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesinde, başka bir deyimle dünyada paylaşılmamış alan kalmadığı emperyalizmin olgunlaşma döneminde durur. Her alana el atan emperyalist ezen uluslar bir yandadır, bağımlı ve sömürge uluslar da bir yanda. Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı bu dengeyi bozar, dünyanın beşte birini emperyalizmin hegemonyasından kurtarır. Çünkü 1917'de Sovyetler siyasi iktidarı ele geçirirler. İkinci emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra ise Kıta Çin'inde, Çin Komünist Partisi'nin zaferini getirir. Sadece bu kadar değil, Doğu Avrupa bir bir düşer. Polonya, Macaristan, Bulgaristan, DoğuAlmanya, Çekoslavakya, Yugoslavya, Arnavutluk v.b ile Küba'dan Vietnam'a proleter devrimler çağının destanları yazılmış, ulusal kurtuluş savaşları, dünya düzleminde ezen - ezilen ulus ayrımını maddi olarak değiştirmişlerdir.

Emperyalist ezen ulusların, Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesi dünya düzlemindeki konumu ile günümüzdeki konumunu birbirinden ayırdetmeden, Lenin'in emperyalizm teorisini inkar ediyorsunuz diye saldırıldı mı, düşülecek yer kaba bir dogmatizmdir.

www.devrimvolkan.org

«DY» un tutarsızlıkları sayılacak türden değildir. Hemen hemen her paragrafında ustaların teorik doğruları ile, «DY» un ideolojik yanlışları iç içe geçirilmiştir. O kadar ki, «DY» neredeyse, «ülkesi ve milleti ve devletiyle bölünmez bir bütün» şiarında ifadesini bulan burjuva ideolojisine sahip çıkacak, bu şiarın dışında duran tüm siyasal güçleri anti - marksist ilan edecektir. Çünkü, esas itibariyle, «toplumsal bütünlüğün siyasi görüntüsü» (S. 10, s. 14), adı altında ortaya çıkan temel önerme, iki yüzlü bezirganlıktır. Türk burjuvazisi lehine mevcut imtiyazlara dört elle sarılmadır. Bu iki yüzlü bezinganlık, kendisini ne kadar marksist lafızlarla bezerse bezesin, sonuç olarak Kürdistan'ın inkarına, Türkiye için genel olarak ortaya serilen kaba ve şematik sınıf tahlillerine varmak zorundadır. Varmıştır da. «DY» a göre, Kürdistan'da başlıbaşına maddi bir güç olan Kürt (ticaret) burjuvazisini görmek, komikliktir. «Yani Kürt burjuvazisi - proletaryası, Kürt feodali - köylüsü v.b. **ayrı** bir sınıf mevzilenmesi yoktur. (..)» (aynı sayı, s. 15). Fakat her ne hikmetse bir Kürt ulusu vardır. Dolayısiyla ortaya burjuvazisi, proletaryası, feodali, köylüsü olmayan bir ulus çıkmaktadır. Ya da bunlar var olsalar bile bir sınıf mevzilenmeleri yoktur.

«DY» u, kendi bilgeliği ile başbaşa bıraklım.

8 — «Partinin Yolu»nun Rızgari ile İlgili Görüşleri Üzerine

«Proleter devrimci hareketin merkezi görevi hâlâ ideolojik - siyasi inşadır» formülünde yapısal konumunu ortaya koyan «Halkın Birliği»'nin teorik eki «Partinin Yolu», ilk sayısının tümünü milli meseleye ayırmış. Bu tercihin nedenleri önemlidir. En azından devrimci mücadeleye aşina olan herkesin bildiği şudur ki, milli mesele sosyalizmin **bir** meselesidir, ama **temel** meselesi değildir. Siyasi - ideolojik inşanın merkezi görev olduğu bir evrede, sorun sosyalizmin bir meselesinin değil, temel meselelerinin teorik çerçevesini ortaya koymaktır. Bu temel meselelerin içinde sosyalizmin bir meselesi programlaştırılır. Ve ancak bu bağlamda tartışma, devrimci hareketin sorunlarını çözme düzeyinde ele alınabilir. Siyasi - ideolojik inşayı merkezi görev olarak tesbit eden bir teorik yayın, her şeyden önce ve herşeyden çok, dünyaya ve buna bağımlı olarak Türkiye'ye bakışını netleştirmek görevi ile yükümlüdür. Bu, devrimci hareketin baş çelişmesinin tesbitini zorunlu kılar. Baş çelişme devrimci mücadelenin yaşanan aşamadaki **stratejik** hedefidir. Devrimin **temel** meselesidir. Diğer meseleler bu temel görüşün içinde ve bu temele bağımlı olarak programlaştırılırlar. Bu bağlamda «Partinin Yolu»'nun Türkiye'ye bakışı ve değerlendirmesi, Türkiye'nin siyasi sınır-

www.atsv.org

ları içinde bulunan Kürt ulusunun mücadelesini **de** programlaştırır.

«Partinin Yolu» : Milli demokratik devrim mücadelesi formülünde stratejik yapısını yoğunlaştırmıştır. Birinci sayı, okuyucuya bu konuda açık, yalın, ayrıntılı bilgi vermek durumundadır. Oysa, temel sorun, birinci sayıda dokunulup geçilen genel formülasyonlar içinde ele alınmıştır. Ve esas olarak milli meselenin iki yönü olarak sunulan formül, bu temel meselenin stratejisidir. Buna göre Türkiye'deki devrim bir milli devrimdir. (MDD) (*) «PY» milli meselenin bir yönünün, emperyalizm ve sosyal - emperyalizm ile bütün milliyetlerden Türkiye halkının arasında olduğunu, diğer yönünün Kürt milleti ve milli azınlıklarla üzerinde Türk komprador burjuvazisi ve toprak ağalarının milli baskısı ve sömürüsü olduğunu vurguluyor.

(*) Türk solunun tarihten devraldığı ve her nüveye şu ya da bu ölçüde yerleşen sosyal - şovenizm, 1960'lı yıllarda MDD anlayışı ile taze kana kavuştu. Türk solunun geniş bir bölümüne bulaşan, kimi zaman öne çıkarak belirleyici fonksiyonlar kazanan sosyal - şovenizm, devrim anlayışı olarak MDD'den bolca gıda almaktadır. Ortaya çıkışı itibariyle, TİP oportünizmine, parlamentarist, pasif ve teslimiyetçi sağ sapmaya karşı, bir küçükburjuva direnişi olan MDD, eyleminin muhtevasında ise sosyalist siyasi aksiyonu kundaklayan, öznel olarak sosyalist, nesnel olarak şoven olan bir siyasettir.

Sorun bu perspektifde ele alındığı zaman, «PY» sözü ile nerede seyrederse etsin, özü itibariyle **anlaşılır!** Bu stratejinin özü, Türkiye'ye özgü milli demokratik devrimdir. Ve maddi hayatın gerçekleri, 15 yıla yakın süregelen somut toplumsal pratik bu stratejiyi, hangi kanalda ve ne tür kamuflaj yöntemleri uygulanırsa uygulansın, sonuç olarak sosyal şovenizme götürür. Bu bağlamda, komprador burjuvazi ile milli burjuvazi ayrımını getiren «Partinin Yolu», milli burjuvaziye — sözü ile ne derse desin özü ile — devrimin itici güçleri arasında bir yer vermek, sınıfların mevzilenmesinde milli burjuvazide anti - emperyalist nitelikler görmek zorundadır. Sorun bu perspektifde ele alındığı zaman, Kürdistan siyasetinin açıklanması kolaydır. Kaldı ki, «Partinin Yolu», milli burjuvazinin Kürt milleti ve milli azınlıklar üzerindeki baskıyı uygulayan sınıf olmadığını, fakat böyle bir görünüm, benzer bir tutum içinde olduğunu söylemektedir. Kanımızca bu iddia üzerinde tartışmak mümkün değildir. Bu iddia üzerinde tartışmak için Marksist - Leninist devlet teorisini ve bu teorinin TC deki uygulamasının tartışılması gerekir. «Partinin Yolu», bu konuda henüz bir şey söylemiş değildir (5).

(5) «Partinin Yolu», bu ayrım ile, egemen sınıf ile, bunun bir kesimi olan ve siyasi iktidarı elinde bulunduran sınıfı vurgulamak istiyorsa, bu elbetteki ciddi bir sorundur ve Türkiye'de yeni yeni tartışılmaya başlanmıştır. Ama, olgu, üretim araçlarına sahip olan sı-

→

www.sivilkurtuluş.org

Kısaca belirlediğimiz bu durumun, son derece temel ve önemli olduğu açıktır. Bizim vurgulayarak geçmemizin nedeni, herhangi bir iddialı grubun Kürdistan siyaseti üzerinde tartışılırken, bu siyasetin genel stratejik tezlerinin dışında tartışılamayacağıdır. Belirtmek gerekir ki, Kürdistan için baş çelişme durumunda bulunan milli mesele, TC'nin siyasi sınırları içindeki proleter devrimci hareket için **bir** çelişme durumundadır. Bu bir çelişme de elbette ki genel hedeflerin içinde, genel stratejinin çerçevesi içinde programlaştırılır. Yapılan da budur. Ve bu yönü ile, sömürge tezlerine saldırı, sömürge Kürdistan'ın anti - sömürgeci stratejik konumu ile, Türkiye'deki genel stratejilerle çatışmasından ötürüdür (*).

«Partinin Yolu»'nun, Rızgari ile ilgili görüşlerine gelince; önce açık yüreklilikle şunu belirtelim ki, «Partinin Yolu» genel olarak Rızgari'yi, özel olarak da Rızgari 2'deki «Kapitalizmin İnsanlık Tarihine vurduğu Yüz Karası : Sömürgecilik» yazısını okumamıştır. Bu yazıda, eleştirilecek yerler aramış, zaman zaman yazılanları yazılmamış göstererek, zaman zaman da yazılmayan şeyleri yazılmış varsayarak kendince bir eleştiri perspektifi oluşturmuştur. Bu, elbette ki nedensiz değildir. Çünkü «Partinin Yolu», henüz işin başında şöyle bir peşin hükümle yola çıkmaktadır : «Burjuva milliyetçi bir akımdan daha fazlası beklenemez».

Böyle bir peşin hüküm ve eleştiri perspektifini sakatlayan tutum, sonuç olarak, elbette ki, Rızgari'nin nesnel bir değerlendirmesini yapmaz. Onun yapacağı şey, Rızgari'yi cımbızlamak, peşin hükmüne ve önyargılarına uygun belirlemeler çıkarmak olacaktır. «Partinin Yolu» da bunu yapmıştır.

Bu bağlamda «Partinin Yolu»'nun Rızgari ile ilgili olarak söylediklerinin tümü ve abartmadan söylüyoruz her cümlesi eleştirilebilir. Buna gerek yoktur. Subjektivizm, bir saplantı olarak kaldığı sürece, «Partinin Yolu» Rızgari'yi hem yayınlanan yazıları ve hem de esas olarak eylemin muhtevasında değerlendirme cesaretine açık yüreklilikle sahip olmadığı sürece, 'bu doğruydu, bu yanlıştı' türündeki tartışmanın getireceği yarar yoktur. Bu sadece, kördöğüşünü ve yerel alanlarda — elbette ki genel eylem perspektifinde — siyasal dostluk ilkesinin yok edilmesini getirir.

---

nıfın sistemli şiddet ve baskı aracı olan devletin, a - üretim araçlarına sahip olmayan sınıf üzerindeki ve b - sömürge üzerindeki fonksiyonları açısından ele alınınca, ayrım Marksizm dışı bir yerde durur.

(*) Aynı durum, toprak sorununda da kilitlenmektedir. Anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelede bir sorun olan toprak sorunu, sosyal - şovenler için ulusal sorunun bizatihi kendisidir.

www.arsivakurd.org

Biz bazı temel çarpıtmalara ve yanlışlara işaret ederek geçeceğiz :

Önce bir yöntem sorunu olarak şunu vurgulayalım : **Genel** olarak tartışılan ve **genel** sonuçlara ulaşan bir tartışmayı, özgül bir tartışmanın sonuçları ile içiçe geçirmek yöntem değildir. Örneğin, sömürgecilik evrimleşerek, emperyalist dönemde yeni bir niteliğe sahip olmuştur. Emperyalizmin sömürge siyaseti, emperyalizm öncesi kapitalizmin sömürge siyasetinden farklıdır; gibi genel bir sonuç üzerinde şu tartışma yapılmalıdır : bu tanım genel olarak doğru mudur, yanlış mıdır? Yanlışsa, neden yanlıştır? Doğruysa, eksikleri nelerdir?

Bu düzeyde tartışılarak ortak paydalarda, teorik formülasyonlara sahip olma konusunda kimse imtiyaz sahibi değildir. Tersi, metnin girişinde belirttiğimiz uyuz hastalığının salgınına tutulmaktan başka bir şey değildir. Ama ille ben bilirim, ben doğruyum gibi bir saplantı ile, genel formülasyonlarda yanlışlar aramak, bize ait olmayan ve Marksizmin ustaları tarafından belirlenen genel doğruların aktarımından dolayı yapay bir bilgelik/filozofluk taslamak yöntem değil, demagojidir. Bu bağlamda «Partinin Yolu», aklanacak durumda değildir. Aynı şekilde «Aydınlık», «Devrimci Yol» ve «Emeğin Birliği» de laf ebeliğinin dışında tutulamazlar. Vurgulayalım ki, Rızgari 2'de özet olarak verilen sömürgeciliğin evrimine ve sömürgeciliğin her tarihi dönemde almış olduğu biçimlere, söz konusu dergilerin katacağı bir şey yoktur. Dürüst davranarak zenginleştirmeleri sözkonusudur. Zaten ilgili yazı, bir dergi sayfasının boyutlarında genel ve temel karakteristikleri belirlemiştir. Burada bu karakteristikleri kısaca tekrarlayalım :

a — Sömürgecilik, tarihin belirli bir zamanından bu yana gündemdedir

b — Çağdaş sömürgecilik kapitalizm ile biçimlenmiştir

c — Kapitalizmin ucuz insan gücü ve ham madde ihtiyacına cevap veren sömürgecilik, sonuç olarak meta üretimini arttırmış esas olarak da sermaye birikimini sağlamıştır

d — Yoğunlaşan meta üretimi, serbest rekabetçi dönemde sömürgelere meta ihracı biçiminde, bu dönemin karakteristiğini oluşturur

e — Sermayenin tekel evresi bu perspektif içinde olgunlaşmıştır

f — Tekelci sermaye döneminin (emperyalizm) belirleyici karakteristiği sömürgelere sermaye ihracında ifadesini bulur.

www.iskrarkurdi.org

g — Emperyalizmin, serbest rekabetçi kapitalizm ile, serbest rekabetçi kapitalizmin de kendinden önceki dönemlerle üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin, toplumsal örgütlenmenin ve sermayenin yapısal niteliklerinin kaçınılmaz doğal bir sonucu olarak sömürge siyasetleri de nitelik farklarına sahiptir.

h — En genel konumu ile, sömürgecilik, birinci emperyalist paylaşım savaşından bu yana emperyalizmden ayrı olarak düşünülemez. Bu aynı zamanda, gündemde olan sorunun emperyalist sömürgecilik olduğunu ifade eder

ı — Emperyalist olmayan devletler — istisnai olarak — sömürgeci olabilirler.

Bu şema genel olarak yanlış mıdır? Hayır değildir. Eksikleri var mıdır? Elbette vardır.

Sömürge Kürdistan gerçeğine saldıran Türk solunun, her boydan siyasetleri, eksikleri tamamlamak gibi doğru ve olumlu bir çabayı sürdürmüyorlar. Yanlışlar icat etmek ve bunun yerine — hiç bilinmiyormuş gibi — genel doğruları, bilinen ve yazılı olarak tartışmaya sunulan genel doğruları tekrarlamayı işgüzarlık sayıyorlar.

Örneğin «Partinin Yolu», görüşlerimizde kapitalizm öncesi, kapitalizmin oluşması ve gelişmesi süreci ve emperyalizm süreci içinde, sömürgeciliğin karakteristiklerini belirleyen yukarıda belirlediğimiz, ve daha kapsamlı olarak da Rızgari 2'de tartıştığımız olguların neresinde yanlış buluyor. Buna bağlı olarak, aynı yazıda 13 paragraf altında topladığımız sömürgeciliğin ortaya çıkardığı siyasal, hukuki, ideolojik v.b. özelliklere ne katılmıştır? Bunlar ayrıca yanlış mıdır?

Bu sorular aynı şekilde «Devrimci Yol», «Aydınlık», «Emeğin Birliği» dergilerine de sorulabilir. Her durumda verilecek cevaplar olumsuzdur.

Demek ki, birinci olarak, önce, genel tesbitlerde ortak paydalar üzerinde bu dergilerde ifadesini bulan görüşlerin, bizim genel düzeydeki tartışmalarımıza zenginleştirme açısından katkıları olabilir, olmuştur.

«Partinin Yolu»'nun, tecavüz harekâtında, diğer «eleştiri» cilerden daha dürüst davrandığını vurgulayalım. En azından, sağ gösterip sol vurma cambazlığına düşmemiş ve görüşlerini yayın düzeyinde tartışmaya sunan tüm anti - sömürgeci siyasetleri — nedenlerini açıklayarak — değerlendirmiştir. Bu bağlamda «Özgürlük Yolu» **«baş düşman»** olduğu için, Kurtuluş **«anti - marksist»** olduğu için, Kava ve Rızgari ise **«Kürt milliyetçisi»** oldukları için, eleştiriliyorlar.

www.aksiyakurtuluş.org

Burada tek tek bu siyasetler için söylediklerini ele almak mümkün değil. Ayrıca Kava dışındaki siyasetlerin peryodik yayınları olması da, bu konuda o arkadaşların ilgili tezler hakkındaki görüşlerini vermeleri için yeterlidir. Tabi, ne kadar ciddiye alırlar, ne kadar gerekli görürler o ayrı bir sorundur. Biz de, esas olarak tartışmalarda Rızgari ile ilgili belirlemeler nedeni ile değil — Rızgari sadece «Partinin Yolu» tarafından ele alınıyor — **temelde** bir halkın mücadelesinde yer alan ve ortak paydası anti-sömürgecilik olan tüm siyasetlere yapılan tecavüz nedeni ile — ve ancak bir dergi boyutları içinde — bazı belirlemeler yapılması gereğine inanmaktayız.

«Partinin Yolu», birbirine bağlı üç peşin hüküm ile yola çıkıyor. Birincisi burjuva milliyetçiliğidir. Bu tezin itibar edilecek bir yanı yoktur. İkincisi «sosyal emperyalizmi müttefik görme» iddiasında bulunuyor: bu «Partinin Yolu»'nun kendi kuruntusudur; çünkü Rızgari «sosyal - emperyalizm» olgusunu reddeder. Sade Sovyet devletini değil, Çin devletini de müttefik olarak görür. Bundan daha önemlisi ise, sosyal - emperyalizm adı altında sürdürülen koyu bir anti - komünizm mücadelesine de karşıdır.

«Partinin Yolu»'nun, buna bağlı olarak: Rızgari'nin «emperyalizme karşı mücadeleyi ise tali ve tamamlayıcı bir görev alma» iddiası ise, Rızgari'nin eylemlerinde maddi olgular olarak «Partinin Yolu»'nu tekzip etmeye yeterlidir.

«Partinin Yolu», bu peşin hükümlerle kendisini mahkum ederek Rızgari'ye yöneldiği zaman elbette «burjuva milliyetçi bir akımda» ne bulmak gerekiyorsa onu aramak zahmetine girmiştir. Fakat bunu başaramamıştır. Önce «konumuzu dolaylı olarak ilgilendiren konular» diyerek geçtiği konuları çarpıtmıştır. Burada «PY», bilgiçlik yapmaktadır. Buna ihtiyacı vardır. Çünkü, burjuva milliyetçilerine karşı Marksizmi «koruma» görevini üstlendiğini sanmaktadır. Dolaylı konularla ilgili söylenecek fazla bir şey yoktur.

Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi olgusunu da, koyu bir ekonomizmle, ve dogmalara dayanarak reddeden «Partinin Yolu», benzerlerinden ayrı bir şey söylemiyor. Türk burjuvazisi, emperyalizme bağımlı olduğundan Kürdistan üzerinde sömürgeci tasarruflarda bulunamaz, ama onu ezer, vb.

«Partinin Yolu» da diğer «eleştiri»cilerin yaptığı gibi, Lenin'den ya da çoğunlukla Stalin'den bazı belirlemeler yaparak, işte gördüğünüz gibi «...» nin de belirlediği gibi tanımlamaların ardına gizlenerek, var olan durumu ve bu durumun sürecini açıklamaktan kaçınarak, genel kavramların tekrarlanması düzeyinde saplanıp kalıyor.

www.rizgari.org

Sık sık da ezberlenmiş formülleri ahmakça tekrarlıyor. Örneğin Stalin'in Yugoslavya ile ilgili bir belirlemesini alıyor ve şöyle noktalıyor: «tek başına bu örnek bile Kürt milliyetçisi 'sömürgecilik' ve 'ayrı örgütlenme' tezlerini çürütmeye yeter.» (s. 35)

Bu tür alıntılara, örneklemelere sığınarak, neyin, nasıl çürütülmesi gerektiğini «öğreniyor»uz. Tabi bunlar «Partinin Yolu» nun ve diğer «eleştiri»cilerin ne kadar bilge kişiler olduğunun kanıtları. Ama aynı zamanda, bir başka şeyin de, «canlı marksizmi ölü metinlere feda etmenin» de kanıtlarıdır.

«Partinin Yolu»'nun Kürt mili meselesi hakkında söyledikleri, MDD şovenizminin şatafatlı bir tekrarından başka bir anlam taşımıyor. Partinin Yolu, her ne kadar kendisine «Marksist - Leninist Hareket» diyorsa da, esas olarak o, alıntıların dışında kalan kendi söyledikleri ile proletaryanın siyasi iktidar mücadelesini kundaklayan MDD akımının, dökülmüş bir fraksiyonudur.

Sonuç olarak, «Partinin Yolu»'nun önermelerini kendi formülü ile toparlarsak, göreceğimiz şudur: «Kürt milli meselesinin ve milli azınlıklar meselesinin çözümü, Türkiye'nin demokratikleştirilmesi ile ilgilidir. Bu da, özünü toprak devriminin oluşturduğu demokratik halk devriminin başarısıyla gerçekleşebilir» (s. 54).

«Partinin Yolu», bu gerici sistematiği devrim anlayışı diye Marksizm - Leninizm diye sunma avuntusuyla oyalanmakla yetinmiyor, gericiliğini, şu önerme ile de pekiştirerek, artık kendisini bizim açımızdan tartışma dışı bir yere mahkum ediyor. Diyor ki «Partinin Yolu»: «Demokratik halk devriminin zaferi ile milletler arasında tam hak eşitliği sağlanacaktır. Bunun en önemli unsurunu ayrı devlet kurma hakkı teşkil edecektir. Bu hak Kürt milletine sağlanacaktır» (s. 54).

Ne harika bir mantık. «Partinin Yolu», bu tür tepesi üzerine oturmuş gerici hayallerle Marksizm «yaptığını» iddia edip, Kürdistan'daki proleter devrimcilerine küfretmeye devam ededursun, bizim bu şartlatanlıklarla (6) alıp vereceğimiz herhangibir şey yoktur. Ama bir önerimiz var: «Partinin Yolu», İbrahim Kaypakkaya'yı yeniden ve yeniden okusun. Ondan alacağı çok şey var daha.. «Partinin Yolu»'nun Kürt milletinin kendi kaderini tayin hakkını elinden alarak, demokratik halk devrimi dediği sürece ve «hareketimiz» dediği akıma teslim etmesinin adı üzerinde düşünmek üzere, konuyla, ilgili,

---

(6) «Partinin Yolu», «Ürün» ün sefaletine aynen düşmek üzere, «Rızgari tepeden tırnağa burjuva - milliyetçi görüşlerini Marksizm - Leninizm olarak sunmaktadır» yargısına (s. 35) varmıştır, bu bağlamda, bir MHP'liye Kürt sorununu anlatmak ne kadar gerekli (!) ise, «Partinin Yolu» ile Rızgari'nin tezlerini tartışmak da o kadar gereklidir-

www.arsiv.kurd

Kaypakkaya'nın bir tesbiti ile bu bölümü bitirelim : «Şafak revizyonistleri, sonuç itibariyle, genel olarak milletin, özel olarak da Kürt milletinin kendi kaderini tayin hakkını fiilen yok etmişlerdir. Bunu yok ettinizmi de, «ulusların eşitliği» prensibinden geriye kocaman bir sıfır kalır; elinizi hakim ulusun sadece burjuvazisine değil, polis şeflerine, faşist generallerine de dostça uzatmış olursunuz.» (7)

«PY» — biraz sonra göreceğimiz gibi — elini zaten «Türk milli burjuvazisi ve Türk küçük burjuvazisinin önemli bir bölümüne» uzatmıştır. Gerisi üzerinde de dilerse düşünmelidir.

«PY», bir komprador, bir de milli burjuva bulmuş bunları evirip - çeviriyor; holdingleri, tekelleri, artık televizyon ekranlarını da işgal eden bankaları pek hesaba katmıyor. Buradan çıkarak diyor ki : «Türkiye'de, millî meselenin ikinci yönü, Kürt milleti ve milli azınlıklar üzerinde Türk komprador burjuvazisi ve toprak ağalarının milli baskısı ve sömürüsü bakımından milli meseledir. Burada iki ayrı noktayı belirtelim : Türk milli burjuvazisi ve Türk küçük burjuvazisinin önemli bir bölümü, bu konuda Türk komprador burjuvazisi ve toprak ağalarının siyasetini desteklemesine ve benzer bir tutum içinde olmasına rağmen baskıyı ve sömürüyü uygulayan sınıflar değillerdir. Türk milli burjuvazisinin emperyalizmle ve komprador kapitalizmi ile bağı olmayan veya çok az bağı bulunan kesimi ile, Türk küçük burjuvazisinin baskı ve sömürüden esas olarak menfaatleri yoktur. Menfaatleri ülkenin demokratikleşmesindedir» (s. 48, 49)

«PY» ideologları **nerede duruyor** bu oldukça açık. Bir hayal ve varsayımlar dünyasında yaşadıkları da açık. Bu bakımdan, onları ancak kendi gerici tezleri ile başbaşa bırakmak gerekli. Ancak, dağlara taşlara «Önderimiz Kaypakkaya» yazan bu baylara, Kaypakkaya aynı konuyu nasıl yorumlamış, onu hatırlatmak gerekli; Kaypakkaya, «Türkiye'de Milli Baskının Şampiyonları ve Onların Suç Ortakları»'nı şöyle koyuyor : «Milli baskının sadece Kürt halkına uygulandığı ne kadar yanlışsa (milli baskı Kürt ulusuna uygulanmaktadır-R) milli baskıyı sadece komprador burjuva ve toprak ağaları iktidarının uyguladığı da o kadar yanlıştır. Milli karakterdeki Türk orta burjuvaları ve onların temsilcileri, (...) bunlardan en ufak farkı olmayan oportünistlerimiz (...), milli baskının uygulanmasında Türk komprador burjuvazisinin ve toprak ağalarının suç ortaklarıdır» (agk., s. 169).

Evet, «PY»'nun, Kaypakkaya'dan öğreneceği çok şey var daha!!

(7) İbrahim Kaypakkaya/Bütün Yazılar s. 199 (Tufan Y., Eylül 1976).

9 — Koronun Baş Solisti «ÜRÜN» Üzerine (*)

Burada bir parantez açarak «ÜRÜN» ün söylediklerine bakalım : «TKP» cazgırlığını devrimci siyaset sanan, Marksizmi devrimci muhtevasından boşaltarak, burjuvazi için kabul edilebilir hale getirme ustası «Ürün», sosyal - şovenizmin bataklığına saplandığı için, çırpındıkça batan «ilericiliği» ile, şöyle diyor : «Kürt burjuva - derebey ikilisinin savunduğu, çeşitli boyların da 'devrimci' elbise giydirip 'meşrulaştırdıkları' ayrılıkçı tezin temeli, Türkiye içindeki ayrıcalıklı durumun sömürge - sömürgeci ilişkileri ile açıklanmasıdır.», «Ayrılıkçı burjuva ideologları, kendi eylemleri desteklenirse 'sömürgeci' devletin devrimci hareketiyle 'dayanışma' kuracaklarını söylüyorlar. Ne kadar açık değil mi? Bayların dayanışma koşulu, ayrılıkçı eylemin desteklenmesi. Koşullar ne olursa olsun; 'Ulusal demokratik haklar için' savaş! Nerede? Dört cephede. Ve biz kendisine destek olursak, burjuvazi bizimle dayanışma kuracak» (Sayı 39, s. 50, 53)

Bu çıplak bir oportünizmdir. Bayağı bir mantıktır. Ağababalarından miras kalan, gasbedilmiş fukara emekçilerin topraklarına sahip çıkma eylemlerini devlete (!) isyan sayan soyutbitmiş Osmanlı artığı mütegallibeler gibi; ve Lenin ustanın sosyal - şovenlerden sözederken dediği «kuduz köpekler gibi» fukara, mazlum bir halkın ulusal demokratik mücadelesine saldıran şu sahte «sol» un kimin adına külhanbeylik tasladığı apaçık değil mi?.. Kim, kimden ayrılıyor? Neden ayrılıkçı? Militarist burjuvazinin üzerinde homurdanıp durduğu, tüm zenginliklerini şehvetle yağmaladığı, zulmün, işkencenin, vahşi katliamların ardı arkası kesilmeden süregeldiği Kürdistan'da, devrimci bir siyasetin filizlenip göğermesine bu kadar düşman olmak neden? Mazlum Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce tayin etme hakkına böylesine hayasızca saldırmanın lanetli öfkesi nereden kaynaklanmaktadır? Kürdistan, despot Osmanlı'dan, eli kanlı Kemalistlerden neler çekti biliniyor. Kürt halkını silahsız ve savunmasız bırakanlar onlar ve onların rahminde büyüdükleri emperyalizm. Kürt halkını, Türk proleterlerinin, emekçi sınıflarının dostluğundan, desteğinden yoksun bırakanlar onlar. Kürdistan'ı emperyalistlerle masa başlarında paylaşan ve silahlı ordularının gardiyanlığı altında Kürdistan'ı Kürdistanlılara zindan haline getirenler onlar.

Peki, «Ürün», ne adına, kimin adına şarlatanlık yapmaktadır? Proletaryanın bu siyasetleri, yüzlerce defa

(*) «Ürün» dergisindeki yazının bir eleştirisi için bak : «Ürün»ün Sosyal - Şoven Milliyetçi İdeolojisinin Teşhiri Üzerine / Rızgari Özel eki 2, 38 s. (Ağustos 1977, Ankara).

www.arsivkurdi.org

kaynağında kuruttuğu ve mutlaka kurutacağı bilinmiyor mu?

Rızgari'ye, böylesine lanetli kinler besleyip, burjuvazinin kiralık katili rolünü — kabul edelim ki — maharetle yerine getiren Ürün, şöyle yazıyor: «Bugün burjuva - derebey kesiminin ayrılıkçı tezlerini benimseyen bir dergi şöyle diyor: bütün bu değerleri elinden alınan ve ulusal demokratik hakları gasbedilen Kürt ulusu baskı ve sömürü altında tutularak sömürgeleştirilmiştir. Bu bakımdan ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı derken: Kürt halkının bağımsız örgütlenmesi ve bilinçlenmesi; kendi kadro ve dinamiklerini ulusal demokratik mücadelesi için seferber etmesini anlamak gerekir» (Rızgari s. 1).

«Daha sonraki sayılarında da bu konu geliştiriliyor. 'Sömürge' bir halkın tek sorununun sömürgecilere karşı 'ulusal' birliğini sağlamak ve 'sömürge' ilişkilerine son vermek olduğu sonucuna varılıyor. 'Sömürgeci ülkelerin devrimcilerine düşen görev, eylemimize yardımcı olmaktır, ancak böylelikle aramızda dayanışma kurulur' deniyor»

Ve devam ediyor sosyal - şoven «Ürün»:

«Burjuvazi, kimi küçük burjuva baylar gibi — bu küçük burjuva baylar Özgürlük Yolu'dur Ürün'e göre — yolu uzatmıyor, yalın koyuyor sorunu. Eylemimi destekle, seninle dayanışma kurayım. İşte ayrılıkçı burjuvazinin dediği budur» (Sayı 39, s. 51, 52, 53).

Lenin'in ifadeleri ile: «bir bu yönde, bir öteki yönde havayı rastgele koklayan kör bir köpek yavrusu gibi», «burjuvazinin hizmetinde alçak birer dalkavuk haline gelen ikinci Enternasyonal liderlerinin beslediği köle ruhuyla» (*) sarmaş dolaş olan Ürün'ün sosyal - şoven sapkınlığı bu! Tıpkı BAAS'ın kanatları altında nefes alıp - vermek için Arap ve Kürt halklarına ihanet eden Irak'ın sosyal - şovenleri gibi. Tıpkı 1925 dönekleri, 1938 dalkavukları gibi.

Bizim böyle binler basan dergilerimiz yok. «Miras»larla, «gelenek»lerle avunacak halimiz de yok. Dünya halklarına bu şartlarda gereği gibi sesimizi duyuracak olanaklara da sahip değiliz. Kıskançlıkla koruduğumuz, ve dünya halklarına vadettiğimiz bir geleceğimiz var. «Ürün»ün asla sahip olamayacağı zenginlik de budur asıl. «Ürün»; ve benzerlerinin hainceolan ve her zaman da hainceolmaya mahkum olan entrikalarını ideolojik kötürümlüklerini, kitlelerin önünde bıkmadan ve olanaklarımız ölçüsünde teşhir etmeye devam edeceğiz. Onunla, eklentileri ve benzerleri ile mücadele sonuna kadar sürecek tir. Ve sonuç olarak sosyal - şovenler yenileceklerdir.

(*) V. İ. Lenin / Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky; s. 86, 88. (Bilim ve Sos. Y., 2. b.)

www.arsivakurtiye.org

İKİNCİ BÖLÜM

1 — Emperyalizm Öncesi Sömürge Olgusunu Marks - Engels Nasıl Değerlendirdiler

«Manifaktür ve genellikle üretim hareketi, Amerika'nın ve Doğu Hindistan deniz yolunun keşfi sonucu, ticaretin genişlemesi olgusuyla olağanüstü bir ilerleme gösterdi. Hindistan'dan getirilen yeni ürünler ve en başta da dolaşıma giren altın ve gümüş kitleleri, toplumsal sınıfların karşılıklı durumlarını baştan aşağı değiştirdiler ve feodal toprak mülkiyetine ve emekçilere sert bir darbe indirdiler; maceracıların yurt dışı seferi, sömürgecilik ve pazarların şimdi artık mümkün olan ve her geçen gün daha çok gerçekleşen dünya pazarı genişliği kazanması olayı, tarihsel gelişmede yeni bir evreye neden oldular..»

«İkinci dönem 17. yüzyılın ortalarında başladı ve hemen hemen 18. yüzyılın sonuna kadar sürdü. Ticaret ve denizcilik ikincil bir rol oynayan manifaktürden daha çabukça gelişmişlerdi; sömürgeler büyük tüketiciler haline gelmeye başladılar; uzun süren kavgalar pahasına çeşitli uluslar, açılmakta olan dünya pazarını paylaştılar. Bu dönem, denizcilik ve sömürge tekelleri ile ilgili yasalarla başlar..»

«Manifaktür, ulusal pazar üzerinde koruyucu vergilerle, sömürge pazarında tekel imtiyazlarıyla ve dışarda da olabildiğince çok faklılaşan gümrüklerle sürekli olarak korunmuştu.» (8)

«Amerika'nın keşfi, Ümit Burnu'nun dolaşılması, ortaya çıkmakta olan burjuvazi için yeni alanlar açtı.

(8) Marks - Engels/Seçme Yapıtlar 1, s. 68, 69, 70.

www.arsivakurtoglu.org

Doğu Hindistan ve Çin pazarları, Amerika'nın sömürgeleştirilmesi, sömürgelerle ticaret, değişim araçlarındaki ve genel olarak metalardaki artış, ticarete, gemiciliğe, sanayie o günedek görülmemiş bir atılım, ve böylelikle, çöküş halindeki feodal toplumun devrimci ögesine hızlı bir gelişim getirdi.» (9)

«Kölelik sömürgeciliğe değer kazandırdı; sömürgeler de dünya ticaretini yarattılar; dünya ticareti büyük makinalı sanayiin zorunlu koşuludur, demek ki zenci alışverişi başlamadan önce, sömürgeler, Eski dünyaya ancak bir kaç ürün arzediyorlar ve yeryüzünde hiçbir görünür değişiklik yaratmıyorlardı.» (10)

«Amerika'da altın ve gümüşün bulunması, yerli halkın kökünün kazınması, köleleştirilmesi ve madenlere gömülmesi, Doğu Hind adalarının ele geçirilmeye ve yağmalanmaya başlanması, Afrika'nın kara-deri ticaretinin av alanı haline getirilmesi, kapitalist üretim çağının pembe renkli şafak işaretleriydi. Bu pastoral gelişmeler, ilkel birikimin belli başlı adımlarıydı. Bunu, savaş alanı bütün yer yuvarlağı olan, Avrupalı ulusların ticaret savaşı izler.» (11)

(9) yagk. s. 133.
(10) yagk. s. 632
(11) Marks - Engels/Seçme Yapıtlar 2 s. 159, 162.

«Sömürge sistemi, ticaret ve deniz ulaşımını bir limonluk gibi besleyip olgunlaştırdı. Luther'in 'tekelci şirketleri', sermaye birikimi için güçlü araçlardı. Sömürgeler, tomurcuklanan manifaktürler için pazar ve pazar üzerindeki tekel aracılığıyla artan bir birikim sağladı. Avrupa dışında düpedüz talan, köleleştirme ve katillik yoluyla ele geçirilen servet, anayurda taşınarak sermayeye çevrildi.» (12)

«Bugün sanayi üstünlüğü (1860 vd. —R), ticari üstünlük anlamını taşıyor. Oysa, gerçek manifaktür döneminde, sınaî üstünlüğü sağlayan, ticari üstünlüktür. Sömürge sisteminin o dönemde oynadığı üstün rolün nedeni işte budur. Avrupa'nın ihtiyar tanrıları ile dirsek dirseğe kürsüde vaaz ederken, bir sabah aniden sille tokat onları aşağı yuvarlayan «acaip tanrı», işte bu sistemdi. Artı - değer yapını insanlığın tek ve biricik amacı ilan etmişti

Köklerini daha ortaçağlarda Cenova ve Venedik'te bulduğumuz kamu kredisi, yeni devlet borçları sistemi, manifaktür dönemi sırasında, genellikle bütün Avrupayı sardı. Deniz ticareti ve ticaret savaşları ile birlikte sömürge sistemi, bunun için itici bir güç hizmetini gördü. Böylece ilk defa Hollanda'da kök saldı.» (13)

(12) Yagk. s. 162, 163.
(13) Yagk. s. 166.

www.devsolarsivi.org

«Sömürge sistemi, kamu borçları, ağır vergiler, himaye, ticarî savaşlar vb., gerçek manifaktür döneminin bu çocukları, modern sanayiin çocukluk çağı boyunca dev gibi büyüdüler. Masum insanların uğradıkları büyük katliam, bu sanayiin doğuşunun habercisiydi.» (14)

«Kapitalist üretimin manifaktür dönemi boyunca gelişmesiyle birlikte, Avrupa kamuoyu, utanç ve vicdan denen şeyin son kalıntılarını da yitirmişti. Uluslar kapitalist birikim aracı olarak kendilerine hizmet eden her türlü utancı sinsi bir tebessümle övüyorlardı.» (15)

«Gerçekten de, Avrupa'da ücretli işçilerin örtülü köleliği, yeni dünyada kendisine taban olarak, katıksız ve düpedüz bir kölelik düzeninin bulunmasını gerektiriyordu.»

«Eğer para... «dünyaya bir yanağında doğuştan kan lekesiyle geliyorsa», sermaye tepeden tırnağa her gözeneğinden kan ve pislik damlayarak geliyor.» (16)

Marks-Engels'in kronolojik olarak sömürge sistemi üstüne söyledikleri kalın çizgileri ile bunlardır. Tahlilleri yüzlerce çoğaltmak da mümkün. Ama bu tahlilleri kapitalizmin evrimleşmesi ile ilgili genel tahlillerden soyutlamak mümkün değil. Marks'ın sömürgecilikle ilgili görüşlerinin özeti BİYOĞRAFİ'de (17) şöyle özetleniyor: «Marks, sömürgelerdeki sömürü şekillerinin ve usullerinin kapitalizmin evrimiyle beraber geliştiğini gösterdi. İlk aşamasında, Marks'ın sonradan ilkel birikim aşaması diye adlandıracağı aşamada, mahalli nüfus açıkça ve doymak bilmez bir iştaha ile soyulmuştu. Avrupa'daki sanayi ihtilalinden bu yana ise, yükselen burjuvazinin taze güçleri —sanayiciler ve manifaktürcüler— sömürge artıklarından pay kapmaya bakıyorlardı. Sömürgelerin sanayi malları için kâr getiren pazarlara ve ucuz ham madde kaynaklarına dönüştürülmesinin kolonyal sömürünün başlıca şekli haline gelmesinin başlıca nedeni de buydu. Sömürgeler, kapitalist ülkelerin tarım ve hammadde eklentilerine dönüşüyorlardı. Ekonomileri bütün olarak metropolitan ülkelerin çıkarlarına bağlıydı, gelişmeleri tek yanlı ve çarpıktı ve tabii kaynakları yağmalanıyordu.»

«Marks, sömürgecilerin amaçlarına erişmek için kullandıkları metodları gösterdi: böl ve yönet, feodal parçalanma, mahalli yöneticiler arasında düşmanlık, kastlara ve dinlere dayanan bölünmeler, tereddütsüzce

(14) Yagk. s. 168.
(15) Yagk. s. 169.
(16) Yagk. s. 170.

(17) Biyografi: Karl Marks s. 720 (Öncü Y., 1. bas. Nisan 1976 İstanbul).

www.arsivkutuphane.org

kendikendilerine ihanet edebilen feodal aristokrasinin üyelerine rüşvet yedirilmesi vb.»

Sömürgeciler «çarpık kolonyal şekilde de olsa, kapitalist ekonominin ilk başlangıçlarının gelişmesine imkân sağlayarak farkında olmaksızın anti - kolonyalist güçlerin : milli burjuvazinin ve mahalli proletaryanın büyümesinin önşartlarını hazırladıklarına işaret etti. Onlar böyle yapmakla kendi egemenliklerinin temellerini de yok ediyorlardı.»

«Sömürge meselesi üzerindeki makalelerin çoğunda ana fikir, doğuda ki milli kurtuluş hareketleriyle Batı'daki proletarya ihtilalinin önşartlarının olgunlaşması arasındaki derin içsel bağlılıktı.»

«Marks'ın ezilen halkların kurtuluş hareketlerinin ve proletaryanın kapitalizme karşı mücadelesinin birbirine bağlı ve bağımlı oldukları yargısı millî - sömürge meselesi hakkındaki ihtilalci teorinin gelişmesinde birinci dereceden önem taşıyordu. Lenin, Marks'ın vardığı bu sonucu, sömürgelerdeki milli kurtuluş ihtilalinin, ihtilalci anti - emperyalist sürecin önemli bir bileşeni olduğu yolundak kendi öğretisini formüle ederken kullandı.» (18).

(18) Bak., Yagk. «Kapitalist Devletlerin Sömürgecilik Siyasetinin Teşhiri» ss. 325 - 331.

Emperyalizmin Sömürge Siyasetini Lenin Nasıl Değerlendirdi. Şimdi bunu görelim.

2 — Emperyalizm Döneminde Sömürge Olgusunu Lenin Nasıl Değerlendirdi

«Sömürgeler ve Avrupa halkları — en azından bunların çoğunluğu — arasında eskiden ekonomik bir ayrım vardı : sömürgeler kapitalist **üretime** değil, **meta** değişimine katılıyorlardı. Emperyalizm bunu değiştirdi. Başka şeylerin yanısıra, sermaye ihracı emperyalizmin karakteristiğidir. Kapitalist üretim, daha da artan bir hızla, sömürgelere yerleştirilmektedir. Onlar, Avrupa mali sermayesine bağımlılıktan kurtulamazlar.»

«Sömürgelerin ise, **kendi** sermayeleri, ya da sözünü etmeye değer sermayeleri yoktur ve mali sermaye altında, hiçbir sömürge politik itaat dışında, hiçbir şey elde edemez»(19).

«Serbest rekabetin tam olarak hüküm sürdüğü eski kapitalizmin ayırıcı niteliği, **emtia** ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü bugünkü kapitalizmin ayırıcı niteliği ise, **sermaye** ihracıdır» (20).

(19) V. İ. Lenin/Ulusal Politika ve Proleterya Enternasyonalizmi s. 146 - 147 (yagb)

(20) V. İ. Lenin Emperyalizm Kapitalizmin En Yüksek Aşaması s. 77 (Sol Y. 2. bas. 1974, Ankara)

www.aleviyolu.org

«Geri kalmış ülkelerde kâr her zaman yüksektir; çünkü buralarda sermaye kıt toprak fiyatı nispeten düşük, ücretler az, hammadde ucuzdur. Sermaye ihracı olanağı, bir kısım geri kalmış ülkelerin ötedenberi dünya kapitalist çarkına kapılmış olmasından ileri gelmektedir.» (21)

«Kapitalizm geliştikçe, ham madde eksikliği de kendisini okadar duyurmaktadır; rekabetin şartları o kadar sertleşmekte, bütün yeryüzünde hammadde kaynakları arama çabaları o kadar alevlenmekte, sömürgelere sahip olma mücadelesi o kadar amansız olmaktadır» (22).

«Sömürge politikası da, emperyalizm de, kapitalizmin çağdaş döneminden, hatta kapitalizmden önce mevcuttu. Kölelik üzerine kurulu Roma, bir sömürge politikası izliyor ve emperyalizmi uyguluyordu. Ama, iktisadi ve toplumsal biçimler arasındaki farkı görmezden gelerek ya da arka planlara iterek, emperyalizmin «genel düzeni» üstüne fikir yürütmek, tıpkı, «Büyük Roma» ile «Büyük Britanya» arasında kıyaslamalara girmek gibi bir takım boş palavralara ve bayağılıklara düşürür kişiyi. Çünkü kapitalizmin **eski** evrelerindeki sömürge politikası bile, mali sermayenin sömürge politikasından temel ayrılıklar göstermektedir. Bu günkü kapitalizmin (1916, R) temel özelliği, en büyük müteşebbislerle kurulmuş tekel birliklerinin egemenliğinde toplanmaktadır» (23).

«İlk defa için, dünya paylaşılmış bulunmaktadır, öyle ki topraklar, ilerde **ancak** yeniden paylaşma konusu olabilir, yani efendisi bulunmayan toprağa bir «efendi» nin sahip olması yerine, toprak bir «sahip»ten diğerine geçebilir.»

«Yani, dünya sömürge politikasının sıkısıkıya 'kapitalist gelişmenin en yeni aşamasına', mali sermaye aşamasına bağlı olduğu özel bir dönem içinde bulunmaktayız.»

«Her şeyden önce pratik iki soru beliriyor burda: sömürge politikasının yoğunluk kazanması ve sömürgeler için yapılan savaşın iyice ağırlık kazanması tam mali sermaye dönemine mi rastlamaktadır?» (24)

«İngiltere için sömürge fetihlerinin arttığı dönem 1860 - 1880 arasına raslar; 19. yüzyılın son yirmi yılı içinde bu artışın daha da hızlandığını görüyoruz. Fransa ve Almanya içinse genişleme daha çok, bu yirmi yıl içinde olmuştur. Yukarıda tekel öncesi kapitalizmin, serbest rekabetin egemen olduğu kapitalizmin gelişme sını-

(21) Yagk. s. 78.
(22) Yagk. s. 103.
(23) Yagk s. 102, 103.
(24) Yagk. s. 96.

www.sosyalkurtuluş.org

rını 1860 - 1880 yılları arasında doldurduğunu görmüştük; şimdi ise sömürge fetihleri konusundaki müthiş 'yükseliş'in **tambir dönemden sonra** olduğunu, dünyanın paylaşılması amacıyla yürütülen mücadelenin gitgide daha sert hale geldiğini görüyoruz. Yani kapitalizmin tekelci dönemine, mali sermaye dönemine geçişi ile dünyanın paylaşılması için yürütülen mücadelenin ağırlığı, birbirine **bağlı** şeylerdir.» (25).

«1876'dan sonra sömürge edinme olayı, dev ölçüler içinde yayılıyor : 40 milyon kilometre kareden, 65 milyon kilometrekareye, yani bir buçuk katına yükseliyor. Aradaki artış, 25 milyon kilometre kare olup, anavatanların yüzölçümü toplamının (16,5 milyon) birbuçuk katıdır. Üç büyük gücün 1876'da hiç sömürgesi yoktu /ABD - Almanya - Japonya/; bir dördüncüsünün, Fransa'nın sömürgesi ise yok denecek kadar azdı. 1914'de bu dört devlet 14,1 milyon kilometre karelik bir sömürgeye sahipti...» (26)

«Büyük devletlerin (İngiltere, Rusya, Fransa, Almanya, Amerika, Japonya) yanına küçük devletlerin (Belçika, Hollanda vb.) hafif birer yaygınlık gösteren sömürgelerini de koyduk. Bu sömürgeler, denebilirse, mümkün ve muhtemel bir 'yeniden paylaşma' olayını bekleyen topraklardır. Sözkonusu küçük devletlerin çoğu, kendi sömürgelerini, ganimeti paylaşmak için bir araya gelip anlaşamayan büyük güçlerin çıkar çatışmaları ve sürtüşmelerinden ötürü, muhafaza edebilmektedir. Yarı - sömürge niteliğindeki devletlere gelince (İran, Çin, Türkiye..), bunlar, doğada ve toplumda rastlanan geçici şekillerin örneğini teşkil ederler. Mali sermaye, ekonomik ve uluslararası ilişkilerde o kadar önemli ve büyük güçtür ki, politik anlamda tam bağımsızlığa sahip devletlere bile boyun eğdirebilir; zaten eğdirmektedir de. Az ilerde bunun örneklerini göreceğiz. Ama, şüphe yok ki, mali sermayeye en büyük 'rahatlığı', en büyük üstünlükleri sağlayan şey, o boyun eğmiş bulunan halkların ve ülkelerin, siyasi bağımsızlıklarını da yitirmekte olmasıdır. Yarı - sömürge ülkeler, bu yönden 'yarı yolda' olan tipik örneklerdir. Dünyanın geri kalan kısmının tamamen paylaşılmış bulunduğu bir çağda, özellikle mali sermaye çağında, bu yarı bağımlı ülkeleri ele geçirmek için yapılan mücadelenin sertleşeceği anlaşılıyor.» (27)

«Mali sermaye, dikkatini sadece şimdiye kadar bilinen ham madde kaynaklarına çevirmiş değildir; muhtemel kaynaklarla da ilgilenir. Çünkü günümüzde, teknik dev adımlarla ilerlemektedir; bu gün elverişsiz bir du-

(25) Yagk. s. 97.

26) Yagk. s. 100,101.

(27) Yagk. s. 101, 102.

www.arsivsosyalizm.com

rumda olan bir toprak, yarın yeni bir buluş sayesinde birden değer kazanabilir» (28)

«Mali sermayenin ekonomik alanını, hatta bütün alanını genişletmek yolunda gösterdiği kaçınılmaz eğilim, bundan doğmaktadır. Aynı şekilde, tröstler, sahip oldukları şeylerin iki ya da üç katını hesaplayarak varlıklarını sermayeye çevirirler; bunu yaparken bugünkü kârları değil, gelecekteki 'muhtemel' kârları, tekelin ilerdeki sonuçlarını hesaba katarlar; aynı şekilde, mali sermaye, genellikle, muhtemel ham madde kaynakları umuduyla, henüz paylaşılmamış dünya köşelerinin, ya da paylaşılmış olup da yeniden paylaşılması sözkonusu olan toprakların bölüşülmesi için yapılan çetin mücadelede, geride kalmaktan korkarak, nasıl olursa olsun, nerede olursa olsun, hangi araçlarla olursa olsun bütün mümkün topraklara el koymak eğilimindedirler.» (29)

Lenin emperyalizm teorisinde, kapitalizmin evrimi içinde sömürgeciliğin yerini kısaca böyle koyuyor. Konumuzu aydınlatması bakımından, Lenin'in emperyalizm döneminden söz ederken vurguladığı Arjantin ve Portekiz örnekleri ise, Lenin tarafından 1916'larda şöyle değerlendirilmiştir :

(28) Yagk. s. 104.
(29) Yagk. s. 104, 105.

«Kapitalist emperyalizm çağının sömürge politikasından sözederken, şu noktaya özellikle işaret etmek yerinde olacaktır ki, mali sermaye ve büyük kuvvetlerin dünyanın ekonomik ve politik yönden paylaşılması olarak özetleyebileceğimiz dış politikası, çeşitli devletler için **geçici** bağımlılık biçimlerini yaratmaktadır. Bu çağın özellikleri, başlıca ülkelerin sömürge sahibi ve sömürge olarak iki ana grup halinde toplanması değildir. Bağımlı ülkelerin başka biçimleri de vardır; görünüşte politik bağımsızlıklarına sahipmiş gibi olan, ama, gerçekte, mali ve diplomatik bir bağımlılığın ağı içine düşmüş ülkelerdir bunlar. Bu biçimlerden birine, yarı - sömürgelere, biraz önce değinmiştik. Bir başka biçimin örneğini, bize, örneğin, Arjantin sunmaktadır.»

«Schulze - Gaevernitz, İngiliz emperyalizmi üstüne yazdığı kitabında şöyle diyor: 'Güney Amerika ülkeleri, özellikle Arjantin, mali yönden Londra'ya o kadar bağlıdır ki, bu ülkenin, neredeyse İngiltere'nin ticari bir sömürgesi olduğunu söyleyebiliriz.'»

«Schilder, Buenos - Aires'teki Avusturya - Macaristan konsolosunun verdiği bilgiye dayanarak, Arjantin'e yatırılmış İngiliz sermayesinin, 1909'da, 8 milyar 750 milyon frank olduğunu hesaplamıştı. Bunun ise İngiliz mali sermayesine (ve onun sadık dostu diplomasiye) Arjantin burjuvazisiyle ve bu ülkenin bütün iktisadi ve siyasi ha-

www.AKSIYAKUTUP.org

yatını yöneten ortamla, ne sağlam bir ilişki ortamı hazırladığı açıktır.»

«Portekiz, siyasi bağımsızlığının yanında, mali ve diplomatik bağımlılığın biraz farklı bir örneğini vermektedir. Bağımsız ve egemen bir devlettir Portekiz. Ama, aslında, ikiyüzyıldır, İspanya Veraset Savaşı'ndan (1701 - 1714) bu yana İngiliz himayesi altındadır. İngiltere, hasımları olan Fransa ve İspanya'ya karşı mücadelesinde, kendi durumunu kuvvetlendirmek için, Portekiz'i ve sahip olduğu sömürgeleri savunmuştur. Buna karşılık, ticari avantajlar, Portekiz'e ve Portekiz sömürgelerine emtia ve özellikle sermaye ihracı konusunda imtiyazlar, Portekiz limanlarından ve adalarından, telgraf şebekesinden yararlanma hakları vb. elde etmiştir. Böylesi ilişkilere, büyük devletlerle küçük devletler arasında her zaman rastlanmıştır. Ama, kapitalist emperyalizm döneminde bunların, genel bir sistem haline geldiği, 'dünyanın paylaşılmasını' örgütleyen ilişkiler bütününün tamamlayıcı bir parçası olduğu görülüyor. Dünya mali sermaye işlemleri zincirinin halkalarını meydana getiriyor» (30)

Lenin'in, genel tanımı şudur: «Emperyalizm, tekellerin ve mali sermayenin egemenliğinin kurulduğu; sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı; dünyanın uluslararası tröstler arasında paylaşılmasının başlamış olduğu ve dünyadaki bütün toprakların en büyük kapitalist ülkeler arasında bölüşülmesinin tamamlanmış bulunduğu bir gelişme evresine ulaşmış kapitalizmdir» (31)

Tekelci kapitalizmin başlıca dört belirtisinden, konumuzla ilgili dördüncü şık Emperyalizm'de şöyle formüle edilmiştir: «..tekeller, sömürgecilik siyasetinden doğmuştur. Mali sermaye, sömürge siyasetinin bir sürü eski gücüne, ham madde kaynakları, sermaye ihracı için, 'nüfuz bölgeleri' için — yani kârlı işlemler, imtiyazlar, tekel kârı, sağlayan bölgeler —, nihayet, genellikle, iktisadî önem taşıyan topraklar için mücadele esasını da eklemektedir. Avrupa'lı güçlerin sömürgeleri 1876'da olduğu gibi, Afrika kıtasının onda birini geçmediği sıralarda, sömürge siyaseti de tekelciliğin dışında ve bir çeşit 'ilk işgal' hakkının çevresinde gelişebiliyordu. Ancak, 1900 yıllarında, Afrika'nın onda dokuzu ele geçirildiği ve dünyanın paylaşılması gerçekleştiği zaman, ister istemez, bir sömürge tekeli çağı açılmış, bunun sonucu olarak da, dünyanın bölüşülmesi ve tekrar bölüşülmesi yolunda son derece şiddetli bir mücadele başlamıştı.» (32)

(30) Yagk. s. 106, 107.

(31) Yagk. s. 111.

(32) Yagk. s. 155, 156.

www.arsivkurdi.org

Bu belirlemeler «eleştiri» ciler tarafından kördüğümü haline getirilmek istenen sorunların tartışılmasında son derece önemli belirlemelerdir. Çıkaracağımız sonuçlarla beraber tekrar buraya dönmek üzere, Kürdistan'ın sömürgeleşmesini irdeleyelim.

3 — Kısa Bir Değerlendirme

«Eleştiri»ciler genel olarak emperyalizm döneminde, emperyalizme bağımlı bir devletin, sömürgeci olamayacağını, Portekiz'in bir istisna olduğunu belirtiyorlar, Kürdistan'ın konumu ise, emperyalizmden soyutlanarak, İran, Irak ve Suriye devletlerinin tasarruflarını da genel olarak bir yana iteleyerek, Türk devletinin işgal ve ilhak siyaseti ile sınırlandırıyorlar. Kürt ulusunun bağımlı bir ulus, ezilen bir ulus olduğunu ifade ediyorlar — ki esas olarak doğrudur bu —, «Sömürgeci olan emperyalizmdir. Türk burjuvazisini sömürgeci olarak tanımlamak olamaz», diğer devletlerden ise arada söz edilerek sorun, emekçiler için açık, yalın, anlaşılabilir olmaktan çıkarılıyor, akademik düzeyde teorik varsayımlarla varılan sonuçlar çerçevesine, Kürdistan'ın statüsü yerleştirilmek isteniyor. Bu bağlamda, «eleştirici»ler, sorunu «maddi hayatın çelişkileriyle, toplumsal üretici güçler ve üretim ilişkileri arasındaki çatışmayla» açıklamıyorlar, tam tersine, bu çatışmanın siyasi, hukuki, v.b. biçimlerini yorumluyorlar (şoven devlet, ilhak, işgal ve benzeri kavramlar).

Sorunu maddi hayatın çelişmeleri ile açıklama adı altında yapılan şey ise koyu bir dogmatizmle, ezbere öğrenilmiş formüllerin ahmakça tekrarlanması düzeyinde çakılıp kalıyor. «Sömürgeci olan emperyalizmdir, Türk burjuvazisi sömürgeci olamaz, Kürdistan'ın ilhak ve işgali Türk burjuvazisinin kendi sorunlarını çözmemiştir..» vb. gibi.

İkinci olarak, sorunu tarihsel sınırları içinde ele almanın zorunluluğundan söz ediliyor, fakat, Kürdistan'ın konumu, tamamen, sömürge misyonerleri ve ücretli tarih yazıcılarının bilgilerinin evrilip - çevrilerek yorumlanmasından bir adım öte adım atmadan, bir kaos halinde tekrarlanılıp duruluyor. Örneğin Kasrı Şirin antlaşması ile Kürdistan ikiye bölünmüştür, Kürt feodalleri ile Osmanlılar arasında çatışmalar olmuştur, Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur, 1925 Şeyh Said, 1927 - 31 Ağrı, 1937 - 38 Dersim olayları vardır. vesaire, vesaire.. Kürdistan'da ve genel olarak Osmanlı - İran imparatorlukları üzerindeki kapitalist sömürgeciliğin, daha sonra emperyalizmin son derece belirleyici siyasetinden söz eden yoktur. Bütün hücrelerine girilen Osmanlı imparatorluğu niçin sömürgeleştirilememiştir? Ermenistan'ın imhası hangi si-

www.iskv.org

yasetin sonucudur ve Kürdistan'la olan ilişkileri, bağlantıları nelerdir? Anti - emperyalist olarak tanımlanan Türk - Yunan savaşı hangi siyasetin sonucudur, siyasi sonuçları nelerdir ve bu sonuçların Kürdistan'la bağlantıları neler olmuştur? Lozan'da kimler hesaplaşmıştır, Lozan'ın belirleyici karakteristiği emperyalist bir paylaşım mıdır? Kürdistan'ın TC sınırları içinde kalan parçası, Ankara hükümetinin kara kaşı kara gözü hatırına mı bağışlanmıştır? 1921 - 38 dönemindeki Türkiye şartlarında süren kanlı jenositler, irtica gibi, milli baskıya karşı koyma gibi siyasal biçimlerle açıklanabilir mi - Maddi hayatın çelişkileri nelerdir? Irak ve İran sınırları içinde neler olmaktadır? Emperyalizmin fonksiyonları nelerdir? Sürecin başında TC, sürecin çeşitli evrelerinde ise diğer devletler emperyalizm karşısında görece özerk tasarruflarla Kürdistan'da neler yapmışlardır? vb. vb. gibi olabildiğince çoğaltılabilecek sorulara cevap bulmak mümkün değildir? Bunun yanında, sömürge statüsünü savunanların yoksulluk ve sefalet edebiyatı yaptıkları iddiaları ile, bütün bir süreç boyunca Türk solunun karakteristiği olan teslimiyet siyaseti, içinde, Kürdistan'daki ilerici, demokrat ve sosyalist ögeler ve akımların bir bütün halinde burjuva milliyetçisi oldukları suçlamaları da hovardaca kullanılmaktadır.

Rızgari'de defalarca Türk solunun bu müdahalelerine işaret ettik. Kürt halkının mücadelesinde kendini dayatan sorunların olabildiğince kapsamlı ve ciddi olduğunu, ancak Türk solu ile beraber Kürdistan'da boyveren herboydan reaksiyoner grupların ve oportünist siyasetlerin bu eylemde yarattıkları olumsuz yönlere, patavatsızlıklara dikkat çektik. Oysa, süreç tam tersi bir yönde gelişti. Devrimci potansiyellerin anti - sömürgeci ve anti - feodal bir düzeyde toplumsal muhalefete dönüşme noktalarına yükseldiği, anti - emperyalist, anti - faşist ve esas olarak da anti - kapitalist muhalefetin biçimlenmeye başladığı bir evrede, Türk solu, bütün takım taklavatıyla, anti - sömürgeci siyasal güçlere karşı her cepheden tecavüz harekâtı başlattı. Bütün bunlar yaldızlı laflar altında her grubun kendi siyasi çıkarı ve ideolojik hegemonyası adına yapıldı. Yapılıyor. Kürdistan'da bütün bir tarih boyunca devam edegelen ulusal tecrite karşı, ezen ulus hakim sınıflarının ezilen ulus üzerinde yarattığı feci tahribatlara, düşmanlık duygularına karşı, Kürt emekçilerine taşınan enternasyonalist bilinç ve bir çok alanda halklar arasındaki güvensizliğin kırılarak, devrimci dayanışmanın temellerinin atıldığı, bu temellerin üzerinde proleter devrimci önderliğin hegemonyasının inşa edilmeye çalışıldığı bir evrede, Türk solu telaş içinde, dehşetli bir sosyal - şovenizmle saldırıya geçti. Aman efendim, halklarımız bölünüyor, aman efendim Kürt burjuva milliyetçileri gemi azıya aldılar, aman efendim ortak örgüt (!) vb. şamataları ile, maddi hayatın, somut

www.45lik.org

sosyal ve siyasal pratiğin gerçeklerini bir kenara iteleyerek, dogmaların çerçevesi içinden Kürdistan'a bir göz atmaya, Kürdistan'ı bu dogmalara yerleştirmeye gayret ettiler.

Hiç kuşkumuz yoktur : Türk solunun içinde yuvarlanan ve her alanda ağır tahribatlar yapan, kimi zaman egemen duruma gelen sosyal - şovenizm, Türk solunun içindeki proleter devrimciler tarafından kesinlikle yenilecek ve hakettikleri yere atılacaklardır. Ve gene hiç kuşkumuz yoktur : proletaryanın ideolojisi ile teçhizatlanan Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi, ezen uluslar emekçileri ile ittifakı hayata geçireceklerdir.

Her ulustan **proleterlerin,** tek bir merkezi örgüt içinde birliğinin biricik yolu da, yaşadığımız günlerin tek devrimci siyaseti olarak budur.

4 — Kısa Bir Ders

Esas olarak çağdaş Kürdistan tarihi, diğer bir deyimle Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi, 19. yüzyılın başlarından itibaren şekillenmeye başlar. Süreç daha gerilere götürülebileceği gibi, yakın geçmişin içinde de aranabilir. Ancak, kapitalist - sömürgeci İngiltere'nin, Kürdistan'a sızdığı 1806 başlangıç noktası olarak alınabilir. Doğu Hint Şirketi'nin bir şubesinin Bağdat'ta açıldığı 1806'lardan bu yana İngiliz sömürgeciliği bölgede belirleyici fonksiyonlara sahip olmuştur. Öte yandan, Çarlık Rusyası'nın genel olarak Osmanlı İmparatorluğu ve özel olarak da Ermenistan - İran - Kürdistan üzerindeki hegemonya girişimleri 19. yüzyılın, Kürdistan tarihinde önemli bir dönüşüm odağı olmasını yaratan etkenlerdir.

İngiltere, Kürdistan'ı niçin sömürgeleştiremedi? Önemli bir soru bu. Bir diğer ifade ile, Kürdistan'ın çağdaş talihsizliği bu sorunun cevabında düğümlenmektedir.

Sorunun şahdamarı, bütün bir yüzyıl boyunca devam eden ve Mondros Silah Bırakışması ile noktalanan Osmanlı İmparatorluğunun paylaşılması hesaplarında durmaktadır. 19. yüzyıl Çarlık Rusyası'nın, genel olarak Batı Avrupa kapitalizmi, özel olarak da İngiltere ile çatışan varlığı, çatışmanın odağını Osmanlı İmparatorluğunun topraklarını ele geçirme hesaplarında yoğunlaşmıştır. Bu hesaplaşma, çağdaş Kürdistan tarihinin belirleyici dış dinamiklerinden biri ve en önemlisidir. Kürdistan tarihinde başlıbaşına bir yeri olan 19. yüzyıl ancak bu genel durumun bir parçası olarak anlaşılabilir. Sömürge misyonerleri ile ücretli tarih yazıcılarının aktar-

www.arsivakurd.org

dıkları Kürt prensleri ile, Osmanlı ve İran devletleri arasında devamedegelen çatışmaların tekrarı düzeyinde ise ancak, ampirik burjuva tarihçilerinin kısır döngüsü içinde, siyasal, hukuki biçimlenmelerden, ideolojik formülasyonlara varılabilir. Başlıbaşına bir çalışmayı gerektirecek bu sürecin belirleyici niteliklerini, «eleştiri» ciler için de güvenilir bir tanık olan Marks, şöyle özetliyor : «Doğu sorununu kısaca özetleyelim; geniş imparatorluğunun, sadece bir çıkış limanı ile sınırlandığını, ve o limanın da yılın yarısında denizciliğe elverişli olmayan, öteki yarısında da İngilizlerin saldırısına açık bulunan bir denizde olmanın verdiği tatminsizlik ve sıkıntıyla Çar, atalarının Akdeniz'e çıkma tasarılarını gerçekleştirmeye çalışıyor; bu amaçla Çar, İstanbul, yani, kalp artık çarpmaz oluncaya kadar sürmek üzere, Osmanlı İmparatorluğunun en uzak organlarını birbiri ardından, ana gövdeden ayırmaktadır. Çar,Türk hükümetinin durumu sağlamlaştırması gibi ya da Slavlar arasında özgürlüğe kavuşma belirtilerinin açığa çıkması gibi tehlikeli gelişmelerle, Türkiye hakkındaki tasarımlarının tehdit edildiğini gördükçe, dönemsel istilalarını yinelemektedir. Batılı devletlerin yüreksizliğine ve korkularına güvenerek, Çar, Avrupa'ya karşı zorbalık etmekte, ilk ağızda istediğini elde etmeye daha sonra razı olmak suretiyle kendini yüce ruhlu bir kişi gösterebilmek için, ilk başta isteklerini kabil olduğu kadar aşırıya götürmektedir.

Öte yandan tutarsız, korkak, birbirinden kuşkulanan batılı devletler, işe, önce Rusya'nın saldırılarından korkarak Sultanı, Çar'a karşı direnmeye teşvikle başlıyorlar, sonra genel bir devrime yol verebilecek genel bir savaştan korkarak, Sultanı boyun eğmeye zorlamakta karar kılıyorlar. Bir Yunan imparatorluğu ya da bir Federal Slav Cumhuriyetleri Devleti kurmak suretiyle Osmanlı İmparatorluğu'nu yeni bir yapıya sokamayacak kadar güçsüz ve ürkek oldukları için, amaçladıkları tek şey **status quo** (var olan durum)'yu, yani Sultanın kendini çardan, slavların da kendilerini Sultandan kurtarmalarını engelleyen bir çürüme durumunu koruyabilmektedir» (33)

«Türkiye'de **status quo**'yu koru! Niçin? İçine dağılmadan önce bir at leşi konmuş çürük bir şeyi, o çürüklük derecesiyle korumaya da çalışabilirdiniz. Türkiye çürümeye devam ediyor, şimdiki «güç dengesi» düzeni ve **status quo**'nun korunması sürüp gittikçe, çürümeye devam edecek; çürümüş her maddenin çevresine biraz hidrokarbon ve hoş kokulu gazlar salması gibi, Türkiye'de kongrelere, protokollere, ültimatomlara karşın, kendi payına düşen diplomatik güçlükleri ve uluslar arası kavgaları yaratmaya devam edecek.» (34)

(33) Marks - Engels/Doğu Sorunu (Türkiye) s. 101, 102 (Sol Y. 1. bas. Ankara).

(34) Yagk. s. 17, 18.

www.sivarkurt.org

«— Ulu efendimizin güttüğü (Çar) siyasetin temel ilkesi, olabildiği sürece Doğuda **status quo**'yu korumak olmuştur (*). — Aynen böyle. Çar, özel olarak Rusya'nın gözetimi altında, Türkiye devletinin çürüyüşünü özenle korumuştur.» (35)

Demek ki, çürüyen ve her an paylaşılmaya hazır olan Osmanlı İmparatorluğu Çarlık Rusyası ile Batı Avrupa kapitalizminin çıkar hesapları nedeni ile, paylaşımı beklemek üzere, mevcut statüsü içinde korunmaya, diğer bir deyimle çürümeye bırakılmıştır. Statükonun korunması, Çarlık Rusyası'nın yararına işleyen bir çürümedir. Batı Avrupa kapitalizmi, esas olarak bir toplumsal devrimden korktuğu için, Rusya'ya boyun eğmekte, paylaşım için kendi şartlarının olgunlaşacağı bir evreyi beklemektedir. İlerde göreceğimiz üzere bu paylaşım, Çarlık otokrasisinin yıkıldığı ve Sovyet iktidarının kurulduğu Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sürecinde gündeme gelecektir.

Batı Avrupa kapitalizminin, Çarlık Rusyası ile Osmanlı toprakları üzerinde çatışan çıkarlarının maddi temelleri nelerdir? Gene, olguyu Marks - Engels'in tahlilleri ile ortaya koyalım: «Hindistan'a doğrudan yolun bulunuşuna değin, İstanbul geniş bir ticaret pazarıydı; Gerçi şimdi Hint malları, İran, Tahran ve Türkiye üzerinden karayoluyla Avrupa'ya ulaşıyor ama, gene de Türk limanları,Avrupa'yla ve İç - Asya'yla önemli ve gittikçe gelişen bir trafiği taşıyor.» «Hazar Denizine ise, ancak Karadeniz aracılığıyla ulaşılabiliyor. Türkiye'nin Avrupa topraklarının yanısıra, Avrupa'nın üçte ikisi, yani Almanya ile Polonya'nın bir parçası, Macaristan'ın tümü ve Rusya'nın en verimli toprakları, bu nedenle, ürünlerinin dış satımı ve değişimi için Karadeniz'e bakıyorlar. «Bundan başka Karadeniz'de yapılan bir başka önemli ticaret daha var. İstanbul ve özellikle Asya Türkiye'sinde Trabzon, Asya içlerine, Fırat ve Dicle vadisine, İran ve Türkistan'a yapılan kervan ticaretinin başlıca pazarıdırlar.»

«Trabzon ticareti, Rusya ile İngiltere'nin çıkarlarını, İç - Asya'da birkez daha çatışma durumuna getirdiği için, önemli bir siyasal hesap konusu haline geliyor.» «İngiltere ile Rusya arasındaki ticarî savaş alanı, İndüs'ten, Trabzon'a kaymıştır. Eskiden İngiltere'nin Doğu İmparatorluğu'nun sınırlarına kadar, ulaşan Rus ticareti, şimdi, kendi gümrük kapılarının tam sınırında savunma durumunda gerilemiştir.» «İngiltere ile Rusya, Doğu'da hasımdırlar ve her zaman hasım olmak zorundadırlar». (36) «İngiltere, hiç bir zaman, Rusların, İstanbul'u ele geçir-

(*) Osmanlı - Rus Savaşı İttifakından notlar.

(35) Yagk. s. 88.

(36) Yagk. s. 29, 30, 31.

www.arsivalkurtuluş.org

mesine izin veremez». (37) «Rusya'nın Türkiye'ye sahip olmasına izin verilirse ve gücü, böylece, hemen hemen yarıyarıya artarsa, Avrupa'nın, tüm geri kalan kesiminde üstün duruma gelecektir. Böyle bir gelişme, devrim davası için anlatılmaz bir felaket olabilir. Türkiye'nin bağımsızlığının korunması ya da Osmanlı İmparatorluğunun olası çözülüşü durumunda, Rusya'nın bu toprakları kendine katma tasarısının önlenmesi, en önemli sorundur. Böyle bir durumda, devrimci demokrasi ile, İngiltere'nin çıkarları aynı doğrultudadır. Çarın İstanbul'u başkentlerinden biri yapmaya ne devrimci demokrasi ne de İngiltere izin verebilir» (38)

Bu perspektif içinde Kürdistan'ın durumunu tartışmadan önce, Erzurum - Sivas kongrelerine geçen maddelere ve İttihatçıların eylemlerine bakışımızı temellendirmek üzere tekrar ustalara başvuralım : «Peki öyleyse Türkiye'de ticaret yapanlar kim? Elbette Türkler değil. Onların, ticareti geliştirme yolu, kökensel göçebe yaşamlarını sürdürdükleri sıralarda, kervanları soymaktan ibaretti; şimdi biraz daha uygarlaştıkları için, yaptıkları şey, her türlüsünden keyfi ve baskıcı el koymadır. Ticaretin tümünü, büyük limanlara yerleşmiş olan Rumlar, Ermeniler, Slavlar ve Frenkler yürütüyor. Ve kuşkusuz, bunu yapabilme durumunda oldukları için, Türk beyleriyle paşalarına teşekkür etmeleri gerekmez. Türklerin tümünü Avrupa'nın dışına çıkarın, ticaretin bundan zarar görmesi için hiçbir neden olmayacaktır.» «İdari ve askeri güç onların (Türklerin) tekelinde olmasaydı, kısa süre içinde ortadan silinirlerdi. Ama, bu tekel, gelecek için olanaksızdır ve Türklerin gücü, ilerleme yolunda engeller koymanın dışında, güçsüzlüğe dönüşmüştür. Gerçek şu ki çarelerine bakılmalıdır» (39). (1853)

Genel olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun, özel olarak da Kürdistan'ın sömürgeleştirilememesinin maddi temelleri bunlardır. Osmanlı ne kadar statükonun korunması düzeyinde ele alınmışsa, Kürdistan'da da mevcut statükoya ters düşen her direniş, Osmanlı hegemonyasının sürmesi doğrultusunda dinamitlenmiştir. Bu eylemin baş mimarı 19. yüzyılın başlarından itibaren İngiliz sömürgeciliğidir. Buna bağlı olan bir diğer sorun da Ermeni milliyetçiliğinin saptırılması ile ilgilidir. Gerek Çarlık Rusyası ve Gerekse Fransız ve İngiliz sömürgecileri, Ermeni milliyetçiliğini, Kürtler ve Çerkezlere karşı imtiyaz düzeyinde tutma, Osmanlıdan bu konuda tavizler alma yönündedir. Ermenistan'ın gelişmiş bir şehir ekonomisine sahip olması ve dinsel bağları da belirleyici faktörlerdir. Kürdistan'ın toplumsal ve ekonomik yapısı yanında, Hilafet kurumuna bağlılıkları, Osmanlı karşısında bağımsız bir güç oluşmasına engel teşkil eden — sömür-

(37) Yagk. s. 47.

(38) Yagk. s. 33, 34.

(39) Yagk. s. 40, 41.

www.pirtuk.com

gecilere teminat olamayan — bir durumdur. Süreç, diğer nedenlere de bağlı olarak, Kürtlerin aleyhine işlemiştir.

1878'de imzalanan Berlin Antlaşması'nın 61. maddesi şöyledir: «Babıâli, Ermenilerin sakin olduğu vilayetlerin hasbelmevki muhtaç oldukları ıslahat ve tanzimatı bila tehir icra ve Kürtler ile Çerkezlere karşı emnü rahetlerini muhafaza etmeyi taahhüt eder ve bu bapta ittihaz edeceği tedabiri sırası geldikçe devletlere tebliği edeceğinden düveli müşarünileyhim dahi tedabiri meşkurenin icrasına nezaret edeceklerdir» (40).

İngiltere'ye göre, namuslu halk olarak adlandırılan Ermenilerin, Kürt ve Çerkezlere karşı korunmasının temelinde Ermenileri Çarlık Rusyasına karşı örgütleme hesapları yatmaktadır. Bu bağlamda, İngiltere'ye yerleşen bazı Ermeni soyluları tarafından sık sık Ermenistan'a mesajlar gönderildiğini, Ermenilerin «Kuzeyin zalimine karşı kanının son damlasına kadar savaşmalarını» isteyen bildiriler dağıtıldığını vurgulayalım (41).

Osmanlı toprakları mümkün ve gerekli bir paylaşım için elde tutulurken, paylaşımın gündemleşeceği evrelerde,bölgedeki küçük halkların konumları, paylaşımı zorlaştırma yönündeki her gelişimde kötürümleştirilmiştir. Bölgedeki küçük halkların siyasal birliği mümkün olan her yoldan dinamitlenmiştir. Böl ve yönet stratejisi ise bütünü ile gündemdedir. Bu bağlamda, Ermeni milliyetçiliği, uzun bir süre Osmanlı despotizmine karşı yönelen eğilimlerden alınarak, bölgedeki diğer halklara karşı yöneltilmiştir.

İngiltere 1878'de konuyu şöyle değerlendirmektedir: «Namuslu halk, Kürt ve Arap gibi vahşi kabilelerin ve Çerkezler gibi akıncı zümresinin zulüm ve eziyetine hedef olmaktadır.» (42)

Trabzon'dan Basra'ya; İran ve Hindistan'a geçen karayolu ile ilgili olarak da İngiltere şunları düşünmektedir: «İngiliz hükümeti özel çıkarları dolayısıyla bu yolun geçeceği ülkenin (Ermenistan ve Kürdistan) kuvvetli, bağımsız, ve dost bir devletin elinde olmasını ister». (43) Diyarbekir, Mardin vesair illerin birbirine bağlanmasını öngören ve Dijle'nin doğusunda inşaedilmesi düşünülen demiryolu ile ilgili bu tasarıda, bölge Kürt ve Arap gibi vahşi kabilelere terkedilemez, olsa olsa buraya: «uygar ve etkili insanlar davet edilerek, muntazam bir biçimde» yerleştirilmelidir (44).

(40) Esat Uras; Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi s. 251 (1950 - Ankara)

(41) Konu ile ilgili bir belge için bakınız; Marks - Engels/Doğu Sorunu s. 63, 64 (yagb).

(42) Zikreden Doğan Avcıoğlu/Milli Kurtuluş Tarihi s. 1076; Ayrıca Bakınız; Belgelerle Türk Tarihi Dergisi s. 22.

(43) Yagk. aynı yerde.

(44) Yagk, Aynı yerde.

www.tarihvekultur.org

Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde devreye giren Amerika'da durumu, aynı dönemde etkin bir güç olan Almanya ile ilgili olarak şöyle koymaktadır: «Ermenilere garanti altında bir özerklik sağlamalıyız. Bu, yalnızca insanlık ve adalet için değil, Ermeniler, Türkiye'nin Alman ekonomik tekeline düşmesini engelleme gücüne sahip Küçükasya'nın tek halkı olduğu içindir» (45)

Ermenistan'ın 19. yüzyıl ortalarında taşıdığı fonksiyon, yüzyılın sonlarına doğru azalmaya başlamıştır. Öte yandan, Ermeni milliyetçiliğinin İngiliz sömürgeciliğinin hegemonyası altında, Çarlık Rusyasını tehdit etme yönünde bir gelişme gösterdiği de açıktır. Aynı dönemde, Osmanlı saltanatı önemli siyasal gelişmelere gebe durumdadır. Konumuzla ilgili olarak, Sultan Abdulhamit'in, Çarlık Rusya'sına yönelmesine işaret edelim. Rusya için bir tehlike haline gelen Ermeni milliyetçiliği, Abdulhamit'in, Kürdistan'da feodal örgütlenmeyi pekiştiren ve Kürt milliyetçiliğini tahrip eden Hamidiye Alaylarının kurulması ile, yok edilmeye çalışılır. Bütün bir yüzyıl boyunca Kürt ve Çerkezler ile diğer azınlıklara karşı imtiyazlarla donatılmak istenen ve milliyetçi potansiyeli saptırılan Ermenistan, Osmanlının milis güçleri durumunda bulunan Hamidiye Alaylarının saldırıları altına alınır. Ve süreç, Alman tekellerinin ırkçılıkla takviye ettikleri İttihatçıların imha eylemleriyle devam eder.

(45) Yagk. s. 1082.

Yazımızın boyutları bu süreci tartışmaya elverişli değil. Kısaca belirtmek gerekirse, Kürdistan'a sızan sömürgeciler, genel olarak Osmanlı topraklarını sömürgeleştirmek amacı ile, bölgedeki, küçük halkları, pre-kapitalist üretim ilişkileri içinde duran toplumları kendi siyasetlerinin bir ögesi olma yönünde ve mevcut statükoları içinde kötürümleştirdiler. Kürt halkının gerek Osmanlı ve gerekse İran saltanatına karşı oluşan potansiyellerini köreltttiler. Her defasında ya Osmanlıdan yana ya İran'dan yana tavır koydular. Zaman zaman kışkırttılar. Ama siyasal bütünlüğe karşı, milliyetçi örgütlenmeye karşı kesinlikle karşı durdular.

Bütün bir yüzyıl boyunca süregelen ilişkiler içinde oluşan Kürdistan siyaseti Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesi ve sürecinde genel olarak şu formülasyon içinde yerini almıştır: «Hiç durmaksızın ortaya çıkarılan, sürekli olarak bastırılan, ama, hiçbir zaman çözülemeyen» bir problem!

19. yüzyılın başlarından itibaren şekillenmeye başlayan ve 1918'lere kadar süren evreyi Kürdistan'ın sömürgeleşmesinin oluşturulduğu, Kürdistan'a günümüze kadar gelen evrenin karakteristiklerinin yerleştiği dö-

www.dersvakfi.org

nem olarak değerlendiriyoruz. Bu döneme tekabül eden hareketleri ise genel olarak **direnme** harketleri olarak ele alıyoruz. 1918'lerden itibaren olgunlaşan ve Lozan'da uluslararası antlaşmalarla tescil edilen evre ise, sömürge statüsünün hayata geçirildiği ve günümüze kadar devam eden evredir. Bu evreye tekabül eden hareketleri ise esas olarak, **milli** (ulusal) **direnme** hareketleri olarak değerlendiriyoruz.

Geçmeden bir noktayı daha belirlemekte yarar var : Osmanoğullarının Kürt toplumu ile ilişkileri, başta TC olmak üzere, diğer üç devletin ilişkilerinden niteliksel olarak ayrılır. Bu bağlamda, milli baskı, osmanlının mirasıdır tezi belirli bir doğruyu ifade eder. Ama, bu ilişkinin bir yanını, ve genelinde öznel olan yanını ifade eder. Çünkü Kürdistan çağdaş statükosu, bütün bir 19. yüzyılın olduğu kadar, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde ilişkiler itibariyle de emperyalizmin mirasıdır. Bunun ilk uygulayıcıları ise ittihatçılardır.

Osmanlıların, Kürt toplumu ile ilişkileri, askerlik, vergi — zaman zaman ürünlerin gasbı — ve bunlardan kaynaklanan baskı ve zulümdür. Örneğin TC'nin ilişkileri ise, ulusal varlığın inkarı ve temel demokratik hakların gasbedilmesinde ifadesini bulan zecrî işgaldir. Aşiretlerin ve feodal birimlerin sınırlarının merkezi «milli» devletin sınırları içinde ortadan kaldırılması, silahlı birliklerin lağvı, giderek merkezi ordu içine alınmaları, **idarî, adlî, malî** merkezileşme ve asimilasyon uygulamaları belirleyici faktörlerdir. Birinci durum direnme hareketlerinin, ikinci durum ise milli (ulusal) direnme hareketlerinin karakteristikleri ve maddi temelleridir. Bu ikinci durum aynı zamanda sömürge statüsünün yerleşmesini amaçlayan siyasi, ideolojik, kültürel ve ekonomik eylemlerdir.

19. yüzyıl hakkında bu genel belirlemelerden sonra Kürdistan'ın sömürgeleşmesini kısaca gözden geçirelim :

Çarlık Rusyası ile İngiliz sömürgeciliği arasında süregelen çıkar çatışmaları 19. yüzyılın sonlarında, yirminci yüzyılın başlarından itibaren Alman, Fransız ve kısmen İtalya ile Amerika'nın da katılmasıyla başlıbaşına önem sahip bir duruma geldi. Osmanlı üzerinde Çarlık Rusyasının hegemonyasının getireceği sonuçlar, bu evrede artık salt İngiliz emperyalizminin değil, genel olarak emperyalizmin bir meselesi haline geldi. Ve Çarlık Rusyası bu genel perspektifin bir ögesi durumuna indirgendi. Bu süreçte Ermenistan, 19. yüzyılda taşıdığı fonksiyonlardan bir yanı ile sıyrıldı. Ancak, Alman tekellerinin İçasyaya yönelen saldırıları önünde bir engel haline gelen Ermenistan, İttihatçılar marifetiyle tarihsel

www.serxwebun.org

fonksiyonlarını yitirdiler. İttihatçılar aynı zamanda Türk burjuvazisinin siyasal aksiyonu olarak, Batıda da Rum tüccarlarına karşı bir hareket başlattılar. Rum tüccarlar 1919'da dönmek üzere batıdan göçe zorlandılar. Ve Kürdistan uluslararası düzeyde diplomasiye girdi.

İngiliz ve Fransız emperyalistleri Ortadoğuyu kendi aralarında paylaşma antlaşmalarını 1915'lerde yaptılar. Çarlık Rusyası da bu paylaşımda gizli antlaşmalarla yerini aldı. Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı başladığı zaman Osmanlı toprakları, gizli antlaşmalarla paylaşılmış, yutulmaya hazır bir lokma durumundaydı.

Emperyalistler evrensel düzeyde tarihin harika bir «surpriz»i ile karşılaştılar: Paris Komünü ile (1871) burjuvaziyi dehşet içinde bırakan proletarya, bütün bir yüzyıl boyunca gericiliğin kalesi, demokrasinin düşmanı olarak tarih sahnesinde yerini alan Otokrasiyi yok ederek, siyasi iktidarı Rusya'da ele geçirdi. Bu yeni bir çağın şafağıydı.

Marks, daha 1853'lerde şöyle yazıyordu: «İstanbul Batı ile Doğu arasına kurulmuş altın bir köprüdür. Batı uygarlığı bu köprüden geçmeksizin, dünyanın çevresini güneş gibi dolaşamaz; bu köprüyü de Rusya ile mücadele etmeksizin geçemez. Sultan, İstanbul'u sadece devrim için emaneten tutuyor. Batı Avrupa'nın bugünkü sözde egemenleri ise, Neva nehri kıyılarında kendi «düzenleri»nin son kalesini gördükleri için, Rusya gerçek karşıtıyla, devrimle yüzyüze gelinceye kadar, sorunu askıda tutmaktan başka bir şey yapamazlar». (46)

19. yüzyılda askıda tutulan, 20. yüzyılın başlarında gizli antlaşmalara bağlanan sorun, Sovyet İhtilalinden hemen sonra askıdan indirildi ve Mondros Silah Bırakışması ile gündeme getirildi. Osmanlı orduları dağıtıldı, paşalar geri çağrıldılar, İngilizler Musul'a girdiler, Müttefik donanmaları limanları ele geçirdiler vb. vb...

Bolşevikler, ilk iş olarak Çarlık Rusyası'nın gizli antlaşmalarını açıkladılar. Bu gizli antlaşmalarla Ortadoğu yu aralarında paylaşan Fransız ve İngiliz emperyalistleri için gerçek bir şokdu. Yöntem değiştirildi. Ve gizli antlaşmalar genel olarak Lozan'da uluslararası düzeyde tescil edildi.

Çarlık Rusyası'nın tarih sahnesinden silinmesi, Batı emperyalizmi için denge açısından yeni bir durum yaratmadı. Tam tersine, niteliksel bir değişme, 19. yüzyıl dengesini gene yürürlükte tutmaktaydı. Bu kez, emperyalist bir saldırgan değil, emperyalizmi yok etmek bildirileri taşıyan bir sosyalist devlet, dengenin bu tarafında durmaktaydı. Türkiye'nin uluslararası düzeyde ye-

(46) Marks - Engels yagk., s. 109.

www.arsivkurdi.org

ni ve gerçek teminatı buydu. Kozlarını Ermeniler ve Rumlar üzerinde tutan, emperyalistler, kısa bir süre içinde, kozlarını gene Türkiye üzerine oynadılar. Bu bağlamda, emperyalizme karşı bir savaş diye idealize edilen, 1919 - 22 savaşının, bir Türk - Yunan savaşı olduğunu vurgulayalım. Savaş, esas itibariyle Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşının bir devamıydı ve siyasi sonuçlar olarak gerici ve anti - demokratik nitelikler yarattı. Türk ordularının Yunanlılara karşı kazandığı zaferler elbette askeri açıdan fevkalâdedir. Ama savaş, mazlum halkların birbirini boğazlama savaşıydı. Emperyalistlerin kendi iç çelişmeleri, — Türkiye'yi sömürgeleştirme eylemlerinin önündeki temel engellerden biriydi. Emperyalistlerin bu konudaki ufak bir ittifakı Türkiye'nin sömürgeleşmesi demekti zaten. Bunun yanında, genç Sovyet devleti, emperyalist yağmanın, bir Türk - Yunan savaşına terkedilmesinin belirleyici dinamiğiydi. Kaldı ki, anti - sovyetik kuşatma, Türkiye'nin bağımsız ve egemen bir devlet olarak varolmasının nesnel gerçeğiydi. Ve savaş, Türk - Yunan savaşı olarak odaklaştı.

Erzurum Kongresi'nde ifadesini bulan Ermenilik ve Rumluğa karşı mukavemet ise, birincisinin devre dışı bırakılması ile, sadece Rumluk üzerinde yoğunlaştı. Çünkü, Sovyetler, Doğudan askerlerini çekince, Ermeniler için direnme mevzilerinden söz etmek mümkün değildi. Onlar, Fransız askerleri için milis olarak Güney'e girdiler. Güney'de malları yağma edilen Ermenilerle, yerli egemenler arasında kısa süreli vuruşmalar oldu. Batı'da ise, Rum tüccarları mallarını toplamaya başladılar. Savaş, bu yörede odaklaştı. Tek muhalefet, küçük bir komünist gruptan geldi. Ve onlar, İstanbul'dan Türkiyeli ve Yunanistanlı emekçilere şu çağrıyı yaptılar : Ordularımızı kardeşleştirelim.

Emperyalist şamata içinde göğeren Türk milliyetçiliğinin gürültüsü içinde bu saygın çağrı kendi yankısı içinde eridi. Ve yeni Türk devletinin cellâtları eliyle 1921'lerden itibaren boğazlanmaya başlandı. 1925'lerden sonra ise sesi soluğu kesilerek, sosyal - şovenizme teslim olan bir siyaset içinde tükendi.

Bu evrede Türk milliyetçiliğinin Kürdistan siyaseti ne idi? Türk milliyetçiliği, İttihatçıların dinamitlediği tarihsel ittifakı yeniden ve en gerici sınıflarla kurmayı denediler. Ve bunu da başardılar. Amasya Protokollerinde «Kürtlerin ırkî ve içtimai» varlıklarını koruma ve geliştirme vaadi ile yola çıkan Osmanlı paşaları, Erzurum Kongresi'nden bu yana Kürdistan'da feodal gericiliğin en köklü temsilcileri ile uzlaştılar. Direnen ögeleri ise yok ettiler.

Süreci burada tartışmanın olanağı yok. Sorun şudur? Kürdistan bu dönemde nasıl parçalandı ve sömürge statüsü nasıl gerçekleştirildi?

www.kurdistan.org

Ankara hükümetinin önüne Ermeni sorunu genel olarak çözülmüş olarak geldi(*). Anti-Ermeni ajitasyon, sadece, şoven kışkırtmaların propaganda malzemesi olarak elde tutuldu. Çözümü kendini dayatan sorun ise Yunan istilası ile Batı Anadolu'ya çıkan Rum kapitalistlerinin, emperyalist yağmanın siyasal statükosunu yartmaeylemlerinde odaklaşır. Rum tüccarlarının, bağımsız bir kapitalist güç olmadıkları açıktır. Onlar, İngiliz emperyalizminin sömürge yağmasında ortaya çıkartılmış bir siyasal biçimdirler. Lenin, batılı gazetecilerle yaptığı bir konuşmada sorunun bu yanını şöyle koyar :

Soru : «İngiltere'nin desteklediği Türk-Yunan savaşının, aşağı yukarı sona ermiş olması, bir İngiliz-Rus anlaşmasına varmak için elverişli bir fırsat değil midir?»

Cevap : «Muhakkak ki, İngiltere'nin desteklediği Türk-Yunan savaşının sona ermesi, belli bir ölçüde, bir İngiliz-Rus anlaşmasının şansını arttıran bir etkendir. (...) Gerçi o savaşın sonuçlanmasıyla ilgili bazı konular İngiltere'yle görüş ayrılığımızın nedenleri arasındadır. Fakat her şeyden önce, Türk-Yunan savaşının ardından gelen barış, bizce genel planda milletlerarası siyasette öylesine yararlıdır ki, Türk-Yunan barışı sayesinde, milletlerarası siyaseti kuşatan genel koşullarda bir düzelme olacağını umuyoruz» (47)

Emperyalizmin Türk-Yunan savaşından çıkarları açıktı. En azından bu savaşın siyasi sonuçları arasında, genç sovyet devletini tehdit eden Boğazlar anlaşması başlıbaşına bir öneme sahiptir. Lozanda sadece Boğazlar sorunu ile ilgili olarak çağrılan Sovyetlerin tezleri değil, İngiliz emperyalistlerinin tezleri kabul edildi. Bunun yanında, İngiliz emperyalizminin Türk-Yunan savaşından elde edeceği çıkar, Ankara hükümetini Ortadoğu'nun paylaşımında dize getirmekti. Nitekim öyle oldu.

Türk-Yunan savaşı, emperyalist paylaşım savaşının uzantısıdır. Savaş, genel olarak emperyalizmin, özel olarak İngiliz emperyalizminin sorunlarının çözümü için

(*) Mustafa Kemal 3 Temmuz 1920'de şöyle diyordu : «Biz haddi zatında gerek Suriye ve gerek Irak'taki insanların müstakil olmaları esasını kabul etmişizdir. Buna dair bir itirazımız yoktur. Sonra, bizim kabul etmiş olduğumuz prensipler nazarı tetkikten geçirilecek olursa Rus Sovyet Cumhuriyeti bazı şeyleri tabi buluyor : Meselâ, Eremnistan'daki insanların kendi mukadderatını kendi reyleriyle tayin ve tesbit etmeleri. Erivan Cumhuriyeti'ni tesis ve teşkil den Ermenilerin müstakil olmalarını ve bu bapta arzuları her ne ise zaten kabul etmişizdir. Fakat **Kürdistan** ve **Lazistan** vesaire hakkında değil. «(Gizli Oturumlarda Atatürk'ün Konuşmaları s. 109, Çağdaş y.)

(47) Lenin/Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri s. 376, 377 (Ant Y. 1. bas. 1970 İstanbul).

www.devrimkutuphanesi.org

sürdürülmüştür. İngiliz ve Fransız emperyalistleri 20. yüzyılın başında aralarında pay ettikleri Ortadoğu'yu, bu savaşın siyasi sonuçlarından biri olarak uluslararası anlaşmalarla tescil ettirmişlerdir. Yağmaya Ankara Hükümetinde ifadesini bulan Türk burjuvazisi de katılmıştır. Türk burjuvazisi, bu yağmadan Kürdistan'ın büyük bir bölümü ile, Ermenistan'ın bir bölümünü almıştır. Emperyalizm karşısında hiç bir gücü olmayan Türk burjuvazisinin bu yağmadan pay almasının dinamikleri ise önem sırasına göre şunlardır : Genç Sovyet İktidarı, İngilterenin Ortadağu'daki sömürge siyaseti ve Avrupa emperyalizminin iç çelişmeleri..

Kuşkusuz esas belirleyici dış dinamik : Sovyet İktidarıdır. Ankara Hükümeti bu teminatı ustalıkla kullanmıştır ve ürünlerini de almıştır.

Şimdi elde ettiğimiz bu sonuçlarla, Lenin'in emperyalizm teorisinde ifade ettiği genel doğrulara dönersek, konumuzla ilgili olarak Kürdistan'ın TC sınırları içinde nasıl kaldığını ve Türk burjuvazisinin sömürgeleştirme eylemini tartışabiliriz. Bu evrede İran - Irak ve Suriye'den söz etmek mümkün değildir. Irak ve Suriye İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin mandasıdırlar ve Lozan'da onların adı yoktur. Lozan'da TC'nin Kürdistan siyaseti tartışılmıştır. Ve sonuç olarak, İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin iradesi belirleyici olmuştur. İran ise, tarihinin bir dönüm noktasını yaşamaktadır? Bu evre İran için İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra biçimlenecektir.

Ankara Hükümeti, emperyalist bujuvazi karşısında son derece zengin bir malzemeye sahiptir. Rum tüccarlarının da hakkından gelerek, Yunan istilâsını püskürten Ankara Hükümeti için, sorun artık Londra konferansı ve Paris Barış Görüşmelerinde atılan emperyalistlerle anlaşma şartlarına sahiptir. Önce, Sovyet iktidarı ile sınırdaş olan ve daha 1917'de barış anlaşması imzalayan (18 Aralık 1917 — Erzincan Antlaşması), bunun teminatı ile, Batı Anadolu'da yeterli hareket imkânlarına sahip olan Ankara Hükümeti, Karadeniz'in militarizme ve ticarete dayalı stratejik önemi yanında, mutlaka emperyalistler tarafından kontrol edilmesi gerekli boğazlar sorunu ile de emperyalistlerle anlaşmaya hakkı olan bir statüdedir. Ve Ankara Hükümetine İngiliz ve Fransız emperyalistleri ile hesaplaşma gücünü veren de bunlardır. Buna bağlı olarak Lozan'da Yunanistan'ın konumu biçimseldir. Hesaplaşma Ankara Hükümeti ile, emperyalistler arasındadır. Muvazaalı «Komünist» partisi de kurarak, Sovyetlerle diplomatik entrikalarını ustaca yürüten konumu gereği Sovyet desteğini alan Ankara Hükümeti, öte yandan emperyalistlere İzmir İktisat Kongresi ile gerekli teminatı da vermiştir. Üretici güçleri em-

www.arsivakurdi.org

peryalist burjuvazinin karşısında cılız ve prekapitalist düzeyde duran bir devlet, kapitalist üretim biçimini, kapitalist ilişkileri bir başka deyimle emperyalist blokta yerini alacağını ilân ettikten sonra, emperyalizm için sorun, bu statükoyu kendi siyaseti içinde ve kendi hizmetinde biçimlendirmektir. Bu yapıldı. Ekonomik yağmayı garanti altına alan İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin getirdikleri siyasi statüko, Türkiye devletini asla demokratikleşme düzeyine sıçratmayacak bir siyasi kilitlenmeydi. Kürdistan'ın büyük bir bölümü Ankara Hükümetine verildi. Siyasi kilitlenmenin sacayağı ise Irak ve İran'da kuruldu. Suriye'de de bu kilitlenmenin bir odağı oluşturuldu. Emperyalistler bu alanlardan daha sonra «çıktılar.» Fakat Kürdistan sorununu, yerli gerici burjuvazisinin hizmetine sunarak.

Biz Türkiye'ye dönelim.

Türkiye devleti, yukarıda tarihsel köklerini verdiğimiz ve, Türk - Yunan savaşından sonraki durumu tartışdığımız üzere stratejik şantajları elinde tutan ve buna dayalı olarak emperyalizm karşısında ve siyasal düzeyde görece bağımsız bir statükoya sahip olmuştur. Bu statükoyu, Lozan'da hukuken ilhak ettiği Kürdistan topraklarında, fiili hegemonya eylemleri ile sürdürdü. Kürdistan'ı işgal etti. Osmanlının Kürt toplumu ile kurduğu ilişkiler niteliksel olarak değişmişti. Orda artık, Hilafet kurumuna bağlı, bir ümmet değil, bir ulus bütün dinamikleri imha ettirilerek köleleştiriliyordu. Savaş sırasında kurulan ittifakın hiç bir değeri yoktu artık. Kürt diye bir kavimden söz ediliyordu. Dağlı Türklerdi bunlar. Ve uygarlaştırılıyorlardı. Kitleler halinde yok edilerek. Kitleler halinde sürülerek. Mümkün ve muhtemel potansiyeller dahi yok ediliyordu. Bu eylemin, bir ulusu ezmekle, onu bağımlı hale getirmekle ilişkisi yoktur. O ulus, soyu bitmiş Portekiz, İspanyol Hollanda sömürgecilerinin klasik yöntemleriyle sömürgeleştiriliyordu. Tıpkı Astek ve Inka uygarlıklarının imha edilmesi gibi. Kapitalist sömürgeciliğin henüz kurumlaşmadığı bu ilk barbarlık ve fetih döneminin, fethedilen yeni dünyaları dize getirdikleri vahşi yöntemlerle..

Bu nedenle böyleydi? Şundan : Stratejik şantajlarla emperyalizm karşısında görece bağımsız bir duruma gelen Türk devleti, hukuken ilhak ettiği ve fiili işgali her birimine kadar indirmek için kolları sıvadığı bu dönemde, üretici güçleri, ele geçirdiği topraklarda, kapitalist sömürüyü hayata geçirme araçlarına sahip değildi. O, yukarıdan aşağıya doğru geliştirdiği kapitalizmin gereği olarak, sömürgesinin tüm dinamiklerini kundaklamakla işe başlamak zorundaydı. Bu eylemde, emperyalizm gerekli vizeyi vermişti zaten. Yaptığı iş buydu. Sö-

www.devrimcidirenis.org

mürgeyi, ekonomik yağmaya hazırlamak. Bunun için direnen yerli halkı ise misilsiz saldırılarla ezdi, dize getirmek için ne mümkünse onu yaptı. Sömürgeye mali kurumlarını taşıdı, vergilendirdi. İdari ünitelere bölerek, kendi kapitalist gelişmesinin maddi şartlarını hazırladı. Bunun için klasik sömürgelerdeki vilayet uygulamasını bile yaptı. Kürdistan'ı bölgelere ayırarak oralara olağan üstü yetkileri olan valiler gönderdi. Gerçi bu valilerin başlarında kolonyal şapkaları yoktu ama, Kastamonu çıkartmasından sonra onlar da başlarına fötr şapkalar geçirdiler. Bu valiler, bölgelerinde istedikleri gibi idari sınırlar koyabiliyor, insanları istedikleri gibi sürebiliyor, yerleşme merkezlerini saptayabiliyor ve de en önemlisi, «suç» luları kendi kararı ile asabiliyordu. Bu sanıklara iddianame verilmiyordu. Temyiz hakkı yoktu. Direkt olarak müfettiş adı altında işgören bu sömürge valisine bağlı mahkemelerden çıkan kararlar, valinin onayıyla infaz ediliyordu. Ve kanun parlamentodan bir tek itiraz oyu olmaksızın çıkmıştı. (Tunceli Kanunu 1935).

Diyorlar ki, sömürgeci olan emperyalizmdir. Buna aklı başında hiçkimsenin itiraz ettiği henüz görülmüş değil. Lenin daha 1916'larda Portekiz'in, Arjantin'in durumunu tartışırken işaret etmişti. Cabral ise, çok daha yakın bir zamanda; «Portekiz, Angola ve Mozambik'de esas olarak polis ve vergi alıcıdır» (48) diyordu. Bu Portekiz'in, Angola ve Mozambik'teki sömürgeci konumunu ortadan kaldırır mı? Kaldı ki TC, Kürdistan'da sadece polis ve vergi alıcı değildir. Bütün kurumları ile var olan ve hegemonyası her alanda açıkça görülen bir sömürgeci devlettir. Yazımızın başında, Lenin'den yaptığımız bir alıntıda belirlendiği üzere, «devrimci laf etme uyuzuna yakalananlar», genellikle, emekçi halk kesimleri için, açık, yalın, kavranabilir, aşikar ve herkesçe su götürmez olan gerçekleri çarpıtırlar.

Emperyalizm teorisinin, genel ilkelerini paravana ederek, emperyalist bağımlılık ilişkilerinin çeşitliliğini gözardı edip, tastamam özgün ve konumu itibariyle istisnai bir olgu, sömürge Kürdistan olgusu, «bizim» «eleştiri»ciler tarafından, feci bir gözüdönmüşlükle reddediliyor. Buradan kalkarak, sömürge bir ulusun, tüm anti-sömürgeci siyasal güçler bir küfür bombardımanı altında tutuluyor. Bunun teorideki yansıması kaba bir dogmatizm, somut sosyal pratiği ise sosyal-şövenizmdir. Tecavüzü devam ettirenler, ideolojik kemikleşmeyi kalınlaştırmaya devam edebilirler.

Diyorlar ki, emperyalizm çağında, yarı sömürge bir ülke, sömürge edinemez. Bir kere, yarı sömürge kavramı,

(48) Amilcar Cabral/Son Konuşmalar s. 108 (Teori Y., 1. bas., Mayıs - 1976 - İstanbul).

www.marsiv.com

Türkiye için kullanılmaz. Türkiye bağımlı bir devlettir. Bu konu üzerinde fazla laf etmek gereksiz. İkinci olarak Türk devleti, Kürdistan'ı, yukarıda kısaca tartışdığımız son derece nazik bir evrede ele geçirmiştir. Statü, emperyalistler tarafından, dört ünitede de sağlama alınmıştır. Üçüncüsü, yıllar ve yıllar süren kanlı jenositlerle, ele geçirdiği toprakları birim birim işgal etmiştir. Ve tüm bunların sonucu olarak da «kendi» kapitalizminin sınırları ölçüsünde, o toprakların ham zenginliklerini, insan gücünü malzeme haline getirmiştir. Son çeyrek yüzyılın kaçınılmaz, inkar edilmez istatistikleri ve günlük hayatta bile gözlemlenebilen verileri de meta ihracının boyutlarını göstermeye yeter. Buradan çıkarak, tamamen, baş çelişmenin bir yanını körelten şu iddia ortaya sürülüyor: İnsan gücü, ham madde deposu ve meta ihracını yapanlar sömürgeci emperyalizmdir. Elbette ki, emperyalizmin dünya imparatorluğunun sınırları içindeki tüm topraklardan elde edilen zenginlikler, sonuç olarak finans - oligarşinin kasalarına dolmaktadır. Bu neyi kanıtlar Türk burjuvazisinin, Kürdistan'da ki, konumu, bu bağlamda sömürgeci statüden dıştalanabilir mi?

5 — Milli (Ulusal) Direnme Hareketlerinin Sosyo - Ekonomik Nedenleri

Ücretli tarih yazıcılarının ideolojik hegemonyasını bir türlü yıkma cesaretini göstermeyen Türk solu, bugün bile, milli direnme hareketlerini siyasal biçimler içinde ele alarak, teorik varsayımlar ileri sürüyor. Maddi hayatın gerçeklerinde devrimci yorumu bulmayı bekleyen koca bir tarih, siyasal müdahaleleri haklı gösteren ideolojik biçimler içinde sunuluyor.

Lozan Emperyalist Paylaşımından sonra, Kürdistan' da, özel olarak da TC.nin siyasi sınırları içinde patlayan ve yer yer merkezi hükümeti tehdit eden boyutlara ulaşan toplumsal muhalefet, soyut bir işgal ve ilhaka karşı direnme olarak açıklanamaz. Türk burjuvazisinin, Kürt feodallerine karşı giriştiği kapitalist müdahale olarak da açıklanamaz. İrtica ve benzeri kavramlar ise, öznel yargıları, kollektif hüküm haline getirmeye hizmet eden yapay tezlerdir.

Bunlar, siyasal biçimlerdir. Esas direnç, işgalci devletin, işgal ettiği toplumdaki iç dinamikleri imha eylemine karşıdır. Bu imha gericidir. Gericiliğin asimilasyon ve jenosit gibi siyasi biçimleri, her birimde insafsızca sürdürülen katliam elbette ki önemlidir. Ama, açıklayıcı değildir. Ve zaten «Eleştirici»lerin saplantıları da bu noktadadır. Onlar, sömürgeciliğin ekonomik temellerini görmüyorlar, sömürgeci devletin siyasal tasarruflarını görüyorlar. Buradan çıkarak, ideolojik tezlerine maddi dayanaklar buluyorlar.

www.arsivkurdi.org

Çatışma, işgalci devletin üretici güçlerinin düzeyi ile ilgilidir. Bu üretici güçlerin, ele geçirdikleri topraklarda ekonomik hegemonya kurma şartlarına sahip değildir. Ele geçirdiği toplumun, iktisadi temellerini ortadan kaldırma niteliklerine sahip değildir. O, bir tek şey yapmıştır: Yıkım!!!

Marks, Hindistan'da İngiliz Egemenliği'nden söz ederken, şöyle yazar: ... Hintli eğiricinin de dokumacının her ikisini birden yok eden İngiliz müdahalesi, bu küçük yarı-barbar, uygar topluluklarının iktisadi temellerini ortadan kaldırarak, bunları dağıtmış ve, böylece, Asya'da o zamana kadar görülmüş en büyük ve doğruyu söylemek gerekirse, biricik **toplumsal** devrimi yaratmıştır.» (49)

«İngiltere'nin Hindistan'da yerine getirmesi gereken ikili bir görevi vardır: Biri yıkıcı, öteki yenileyici — eski Asyatik toplumun ortadan kaldırılması, ve Asya'da Batı toplumunun maddi temellerinin atılması.» (50)

TC bunlardan birini ve olumsuz anlamda yerine getirdi: Yıkım.. Yıkımın jenosid biçiminde boyutlanan katliamcılığı elbette önemlidir. Ama, gerici yan salt bu değildir. Gerici yan, ya da muhteva, yıkılan, her hücresi, her birimi dinamitlenen Kürt toplumunda feodal gericiliğin en kötürüm mihraklarının beslenmesidir. Hiç kuşkusuz, bu, TC'nin öznel iradesi ile değil, tam tersine TC devletinin üretici güçlerinin nesnelliğinin zorunlu bir ürünüdür. Bu nesnellik, militarist — bürokratik aygıtın asimilasyon ve jenosit eylemlerinde vahşet derecesinde artarken, ekonomik düzeyde, Kürdistan'ın üretici güçlerinin gelişmesini zorla engellemek, yer yer ve genellikle imha etmek biçiminde hayata geçmiştir.

Engels, «teoriyi, herhangi bir tarihsel döneme uygulamak, kanımca, birinci dereceden bir denklemi çözmekten daha kolay» (51) olur derken, ekonomik şemaları, tarihsel dönemlere uygulamaya kalkan ve siyasal ögeleri gözardı eden, böylece Marksizmi, boş, soyut, anlamsız bir söz haline getirenlerden söz ediyordu. Oysa, «ekonomik yapı temeldir, ama çeşitli üstyapı ögeleri — sınıf mücadelesinin siyasal biçimleri ve sonuçları — (...) tarihi mücadelenin gidişi üstünde etki yaparlar ve birçok durumda ağır basarak onun **biçimini** belirlerler» (52)

TC, Kürdistan'a sadece yıkım getirdi. Genel olarak asimilasyon araçları ile, militarist örgütlenmenin araçları olan karakolları, ordu merkezlerini taşıdı. Zengin-

(49) Marks - Engels/Seçme Yapıtlar 1, s. 594 (Yagb).
(50) Yagk., s. 598.
(51) K. Marks - F. Engels/Felsefe İncelemeleri s. 173 (Sol Y., 2. bas. Aralık 1975, Ankara).
(52) Yagk., s. 172.

www.arsivkurdi.org

likleri yok etti. Ormanları, salt siyasal gerekçelerle yaktı, dağları kelleştirdi. Zenginlikleri görünür yanları ile talan etti, kaynakları ise köreltti. Ve en önemlisi koca bir bölgeyi yasak bölge olarak ilân ederek dış dünya ile bağlarını kopardı. Bölgenin üretici güçlerinin gelişmesini her alanda dinamitledi. Toplu sürgünlerle, mümkün ve muhtemel potansiyelleri kötürümleştirdi. Her alana gümrükler koydu. Üretimi kırdı. Engelledi.

Yukarıdan aşağıya doğru kurumlaşan kapitalistleşme aşamasında bu siyasal tasarrufların niteliği gayet açıktır. Bu bağlamda, «siyasî, hukukî, felsefi teoriler, din anlayışları ve bunların daha sonraki dogmatik sistemler halindeki gelişmeleri, hepsi de, tarihi mücadelelerin gidişi üstünde etki» yaptılar «ve birçok durumda ağır basarak, onun **biçimini** belirlediler».

Ama «ekonomik hareket — kapitalistleşme — bu etkenlerin bağrında, sonunda bir zorunluluk olarak, sonsuz bir raslantılar yığını arasından kendine yol açmaya» başladı. Ve 1950'lerde, toplumsal gelişmeye kapalı tutulan Kürdistan'ın kapılarına dayandı. Ve siyasal tasarruflarla örülen duvarları çatlattı. Sömürgenin kapılarını araladı. Artık, burjuvazinin, o kapıdan sömürgeye girmesini hiç bir güç engelleyemezdi. 1970'lerde artık, sivil - asker bürokrasinin tüm engellerini birer birer atarak, sömürgesinden «kendi» sorunlarını çözme yönünde yeterli derecede yararlanma şartlarını yarattı.

Ve zaten tartışmamızı esas olarak yoğunlaştıracağımız konu da budur. Çünkü Türk burjuvazisinin 1950'li yıllarda sömürgeciliğin nimetlerinden faydalanmak için harekete geçmesi bir tesadüf olmadığı gibi, sömürge Kürdistan olgusunun 1970'li yıllarda tartışılması da bir tesadüf değildir. Sorun, çıldıran insanlığın ikinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan aldığı yaralarla çıkmasından hemen sonra dünya düzleminde emperyalist sömürü mekanizmasının aldığı yeni biçimlerle ilgilidir? bunun en önemli halkasını, klasik sömürge yöntemlerinin yeni sömürge yöntemleri ile yer değiştirmesi olarak tesbit etmek bilimsel olarak mümkündür. Bunun yanında, sömürge ve bağımlı ulus işbirlikçi bujuvazilerinin **komprador** nitelikten **tekelci** niteliğe geçişleri, sürecin doğal bir sonucudur. İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sömürge tekellerinin yerini artık uluslararası tekeller almıştır ve bunlar Dünya Bankası gibi, Uluslararası Para Fonu gibi mali oligarşinin dünya düzleminde ekonomik hegemonyasının ağlarını, NATO - CENTO - SEATO ANZAS gibi askeri paktlarla da güvence altına almışlardır. Bu bağlamda emperyalist devletlerin artık emperyalist dünya imparatorluğu içinde birer öge haline gelmeleri bilinen bir gerçektir.

www.kurdishstudies.org

Komprador Koç'u, işbirlikçi - tekelci Koç'tan ayırdedemeyen ekonomik körlük, siyasal alanda da elbette ki ekonomizmin bataklığından, dogmatizmden kurtulamaz. Bundandır ki Türk tekelci burjuvazisinin Kürdistan'daki konumunu matropol'ün buğulu akşamlarından seyretmekten hazin bir şevk duyar. Ve der ki : Türk burjuvazisi de sömürgeci olabilir miymiş? Ve sonra da «teorik» maskaralıklarla bu tezine yaldızlı kılıflar yapmak için sırça köşküne çekilir.

TC militarizminin 1920 - 38 — ve yerel direnmelerle 1944'lere — kadar, Kürdistan'daki konumu, bize, bütünü ile, kapitalizmin tanağartısında, sömürgeciliğin fetih ve yağma siyasetini anlatır. Bu, o evredeki Batı Avrupa'nın üretici güçlerinin düzeyinin göstergeleridir. Colomp'un, Amerika kıtasına kurduğu Namida kalesindeki acemi külhanbeylerinin vahşetini, Cortez'in Astek'de, Pizarro'nun İnka'daki katliamını anlatır. Bunlar, kapitalist ekonominin zorunlu olarak geliştirmek zorunda oldukları üretici güçleri yok etmekle kalmadılar, üretimin ana faktörü olan insan gücünüde yok etme eylemlerini sürdürdüler. İlkel birikim, ham madde yağması ve ucuz insan gücü, iki asır sonra çağdaş kapitalistler tarafından biçimlendirildi. Ve sömürgeciliği belirleyen öge de bunlardı.

«Burjuvazinin, herhangi bir ilerlemeyi, bireyleri ve halkları kan ve çirkef içinde, sefalet ve aşağılanma içinde süründürmeden sonuçlandırdığı görülmemiştir.» (53) Doğru. Türk burjuvazisi, hiç bir ilerleme getirmeden, Kürdistan toplumuna kan ve çirkef, sefalet ve aşağılanma götürdü. Feodal despotizme, kendi toplumsal örgütlenmesinin içinde yeniden ve yeni biçimlerle kan verdi. Osmanlıların, toplumu ya da ümmetini ilerlemeye kapalı tutmaları gibi, TC'de uzun bir süre Kürdistan'ı, bütün canlı hücrelerini felç ederek, üzerinde yaşanamaz bir uydu haline getirme gericiliğini sürdürdü. Osmanlıdan söz eden Engels şöyle yazar : «Tıpkı bütün öteki Doğu egemenlikleri gibi, Türk egemenliği de, kapitalist bir toplumla uzlaştırılamayacak bir şeydir, çünkü, elde edilen artık değeri zorba valilerin ve gözü doymaz paşaların pençesinden kurtarmak, imkânsızdır. Burada burjuva mülkiyetinin ilk temel şartını, yani tüccarın ve malının (mülkiyetinin) emniyet altında bulunması halini görmüyoruz» (54)

Yukarıdan aşağıya kapitalistleşen TC devletinin, Kürdistan'daki varlığını da, kapitalist sömürgeciliğin bünyesinde mütalaa etmek! bu anlamda mümkün değildir. O ancak, işgal evresinde pre - kapitalist fetih ve yağma statüsünün ilk basamaklarında durmaktadır. Sadece,

(53) Marks - Engels/Seçme Yapıtlar s. 602 (Yagb.)
(54) Marks - Engels/Türkiye Üzerine s. 137 (Zikreden, Doğan Avcıoğlu/Trkiyenin Düzeni 5. bas., c. 1, Mart - 1971, Bilgi Y.)

www.tarihvekultur.org

Kürdistan'daki üretici güçlerin gelişmesini dinamitlemekle kalmamış, aynı zamanda kapitalizmin ana kaynaklarını da kurutmayı bir hedef olarak önüne koymuştur. Bu, dinamiklerin çatışmasını getiren temel faktördür. İşgale karşı direnç, dinsel başkaldırı vb. siyasal biçimlerdir. TC, Kürdistanlıların üretim araçlarını da ellerinden almıştır. Toprağını, iki öküzünden birini, tohumunu, ürününü vb. Ticareti gümrüklere bağlamıştır. Seyyahatını yasaklamış, mecburi iskanlarla, gelişmeyi parçalamıştır.

Yukarıda değindiğimiz gibi, bu üretici güçlerinin düzeyi ile ilgili bir olaydır. Ve sorun bu perspektifte tartışılmalıdır.

İlk evrenin egemen yanı işgaldir. Ve bu uzun bir süreyi kapsar. O kadar ki, gerek sömürgeci otorite ve gerekse buotoritenin kurumları yıllarca Kürdistan'a girememiştir. Giremediği topraklarda, sömürgeci mekanizmanın işletilmesi ise elbette ki mümkün değildir. Kimi aklı evvellerin - kapitalizmin sorunlarının çözülmediğini iddia etmeleri - tarihi düz bir çizgi olarak algılama miskinliğindendir. Bunun yanında, zaman zaman, sömürgeye el atmak isteyen tüccar zihniyetli sermaye sahiplerinin girişimleri de iktidar erki tarafından şiddetle engellemiştir. Bu, TC'nin karakteristiklerinden biridir aynı zamanda. Esas olarak Kürdistan'ın siyasal statüsü, Türkiye'de üretim araçlarına sahip olan sınıfın siyasi iktidar aracını gasbeden asker - sivil bürokrasi tarafından inşa edilmiştir. Kemalizmin görece ilerici yapay tezlerine sahip çıkarak, bu ideolojiyi çağdaşlaştırmak isteyen radikal küçük burjuvazinin bir türlü demokratlaşamamasının, Anti - Kürt şoven sapkınlıktan bir türlü kurtulmamasının en önemli ögelerinden biri budur. Kemalizmin, Türk burjuvazisinin özgün ideolojisi olduğunu kavrayamayan kimi devrimciler de bu konuda tutarsızlıkla malüldürler. Burjuvazinin «Atatürkçü», küçük burjuvazinin «Kemalist» bir çizgi tutturmaları, elbette, bu tercihlerin sınıfsal temelleriyle yakından ilintilidir. Küçük burjuvazinin, resmi ideoloji karşısında görece ilerici, görece demokrat tavrı, kendine, resmi ideoloji içinde bir korunak olarak «çağdaşlaştırılan» Kemalist tezleri bulmaktadır. Bu bütünü ile ideolojik yorumlarla, gerçeği tepetaklak eden, yalana ve oportunist kıvraklıklara umut bağlayan anti - marksist bir tavırdır. Ve en tipik örneğini MDD teorisyeni M. Belli ile THKP-C'nin teorisyeni M. Çayan'da bulur, M. Çayan, olguları bir yana bırakıp, ideolojik yorumlardan medet umarak şöyle yazar: «Kemalizmi bir ideoloji, asker, sivil aydın zümrenin bir ideolojisi olarak ele alırsak takip edilecek kitle çizgisi ayrı olur, kemalizmi, asker - sivil aydın zümrenin sol kanadının emperyalizme karşı, milliyetçilik tabanın-

da takındıkları milli kurtuluşçu politik tutum olarak ele alırsak ayrı olur» (Toplu yazılar, s. 376)

Bu tercihin maksizmle bir ilişkisi yoktur elbette. İdeolojik çarpıklıklarda taktik esneklikler arama; gerçeği çarpıtarak, olguları işine geldiği gibi yorumlayarak stratejik ittifaklar oluşturma marksistlerin işi değildir. Marksistler, «..sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerinin en doğru, aslına en uygun, ve objektif olarak doğrulanabilir, denetlenebilir bir hesabını» yaparlar. (55)

Bunun gibi, kimi Kürt entellektüelleri de, Kürt halkının haklarını savunmanın Atatürk ilkelerine sahip çıkmak olduğunu iddia etmektedirler. Bunun çok tipik örneklerini Diyarbekir Sıkıyönetim Mahkemelerindeki sorgu ve savunmalarda görmek mümkün. Daha çıplak bir örnekse, Osmanlı tarihinin değerlendirmesinde görülmektedir. Günümüzde büyük sultan Abdulhamit Han'a övgüler dizenlere neden kızılıyor?! Onların tavrı ile, Kemalizmi işine geldiği gibi yorumlayan «marksist» ler arasındaki fark neredediır?!

Tabi, ideolojik çarpıklık bu kerte dozajını arttırınca, 1950'de Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi bir karşı devrim olarak değerlendirilir. (M. Belli ve M. Çayan bu konuda aynı yorumun sahibidirler). 1950 karşı devrim olunca, 27 Mayıs darbesi de bir devrim olur. Şimdi, 1950'de nasıl bir devrimci durum vardır ki, iktidar, hangi sınıf tarafından ele geçirilmiştir ki, bir karşı devrimden söz edilmektedir. Bunun gibi, 27 Mayısta devrim hangi sınıfa karşı, hangi sınıf tarafından yapılmıştır? Lenin bize şunu öğretir: «kelimenin salt bilimsel anlamıyla olduğu kadar, politik ve pratik anlamıyla da bir **devrimin** birinci, başlıca ve esas belirtisi, iktidarın bir sınıftan, ötekine geçişidir» (56)

Oysa, ne 1950'de ve 1960 da böyle bir geçişten söz etmek mümkün değildir. Söz konusu olan, burjuvazinin siyasi iktidarını gasp eden asker - sivil bürokrasinin, teorik düzeyde de, tarihsel olarak da yerli yerine oturtulma evreleridir bu siyasal değişmeler..

Burada üzerinde duracağımız sorun, 1950 yıllarına kadar siyasi iktidarda hükümran olan kemalist bürokrasinin Kürdistan siyasetidir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, Kürdistan'ın siyasal statüsü, bu iktidar eliti tarafından inşa edilmiştir. Ve, resmî ideolojinin (kemalizm) bütün temel taşları gibi, Anti - Kürt siyaset de sömürgeci devletin vazgeçilmez ilkelerinden biri olagelmiştir. Resmî ideolojinin esas olarak, toplumun egemen maddi

(55) İ. Lenin/Nisan Tezleri s. 19 (Sol Y. Ankara)

(56) V. I. Lenin/Nisan Tezleri. s. 20 (Yagb)

www.arsivkurdi.org

gücünün ideolojisi olduğu, ve doğası gereği üretim araçlarına sahip olan diğer sınıfların da ihtiyaçlarına cevap verdiği bilinmektedir. Bu bağlamda, Kemalizm, gerek işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve gerekse diğer sömürücü sınıfların ideolojisine kaynak olma durumundadır. Bir şartla ki, Kemalizmi, Kemalizm eden tüm temel ilkeler her kanatta harfi harfine uygulanarak! Bunlardan anti-komünizm ve anti-Kürt tavır asla değişmez.. Siz Kemalistleri istediğiniz kadar sol, istediğiniz kadar milli kurtuluşçu görerek idealize edip marksizmi sulandırın, o, kendi ilkelerine sıkısıkıya bağlıdır, Ve yeri geldiği zaman, sizin tüm gayretkeşliğinize rağmen tepenize biniverir.

Toparlarsak, Türk burjuvazisinin sömürge üzerinde — işgal evresinde — herhangi bir palazlanma kanalı olmaması, esas olarak üretici güçlerin durumu ile ve buna bağlı olarak siyasi tasarrufların ambargosu nedeni ile mümkün olamamıştır. Üretici güçleri, ele geçirdiği topraklar üzerinde hegemonya kurma durumuna geldiği zaman da, asker-sivil bürokrasinin gelenekleştirdiği yasak bölge tabuları birer birer yıkılarak, Türk burjuvazisi sömürgesine hızla girmiştir.

Bundandır ki, 1950 yılı, — öncesi ve süreci itibariyle — bir odaktır. Burada bir karşı devrimden değil, burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirmesinden söz edilebilir. Süreç 12 Mart müdahalesi ile yerli yerine oturtulmuştur.

Bu anlamda, eğer bir devrimden söz edilecekse, bu 1908'den itibaren siyasal düzeyde talep sahibi olan burjuvazinin (şüphesiz bu ticaret burjuvazisidir), 1919-22 savaşından sonra siyasi iktidarı, Osmanlı feodalitesinden devralması olayından söz edilir. Ve bu anlamda burjuva devrimi, belli bir ölçüde belli bir noktaya kadar tamamlanmıştır. Bundan ötesi, ağır basarak mücadelenin biçimini belirleyen siyaset ile, yolunu açarak hükmünü hayata geçiren ekonomi arasında ele alınabilir. Konumuzu ilgilendiren temel faktörlerden biridir bu, ve ilk kez, Türk burjuvazisi, kendi kapitalizminin ihtiyaçları için 1950 eylemi ile, sömürgesine girmek için kapılar aralamıştır. 1970'lerden bu yana ise, sömürge ham madde depoları, insan gücü ve metropol emtiası için harika bir pazar haline gelmeye başlamıştır.

Kuşkusuz, 200 yıl gibi bir evrede tamamlanan bu süreci, Türkiye'de 30 yıllık bir süreç içinde ele alamayan dogmatikler, sömürge statüsünü kavrayamazlar. Onlar için varsa da, yoksa da, TC'nin Kürdistan'daki siyasal tasarrufları, militarist hegemonyasıdır. Bir de, Leninist emperyalizm teorisini tek boyutlu bilgiler içinde boğazlamak.

Burada, kimi arkadaşların ileri sürdükleri 1919-22

www.dersimarsiv.org

savaşının «anti-işgalci» bir savaş olduğu biçimindeki önermelerine de işaret etmek gerekli. Bu konu esas itibariyle şoven burjuvazinin resmi tarihini oluşturma gayreti üzerinde inşa edilen ve maddi temelleri olmayan yapay bir önermedir. Şu soruyu sormak gerekir: işgalci olan kimdir? İşgal edilen yerler nerelerdir?

Örneğin, Ermenistan'da, Kürdistan'da işgalci gücün adı nedir?

Sorun, eğer resmi tarihin çerçevesinde ve resmi ideolojinin önermeleri ile ele alınıyorsa, tartışılacak konu misakı milli sınırları olsa gerekir. Misakı milli sınırları içinde işgalciler kimlerdir? Hiç kuşkusuz emperyalistler Osmanlı topraklarına yayılmışlardır. Ama, başta İstanbul olmak üzere, Samsun'dan itibaren Mustafa Kemalciler de emperyalistlerle sarmaş-dolaştırlar. Toros tünellerini işgal eden Fransız ordusu da, esas olarak Ermeni milislerinden ibarettir, ki, Antep, Maraş, Adana ve havalisinde kısa süreli çatışmaların nedeni bütün bir yüzyıl boyunca devam eden ve İttihatçılar tarafından kana boğulan Ermeni milliyetçiliğinin bir uzantısı durumundadır. Bu bakımdan, Ortaanadolu'dan Doğuya doğru uzanan misakı milli sınırları içinde anti-işgalci bir konum aramak mümkün değildir. Bu ancak, Kürt ve Ermeni milliyetçilerinin ve kısmen de Karadeniz kıyılarında Rumların işgalci Osmanlı ile çatışmaları düzeyinde ele alınabilir.

Sorun, Ege kıyılarından anadoluya doğru yayılan Yunan orduları ile, Ankara hükümetinde ifadesini bulan Osmanlı topraklarını koruma, Osmanlıdan kalan mirastan alabileceğini alma hesaplaşması üzerindedir. Ki, esas olarak Türk-Yunan savaşı dediğimiz zaman ele aldığımız olgu da budur. Açıktır ki, Yunan ordusunun işgali, emperyalist bir işgal değildir. Yukarıda belirttiğimiz üzere, bu işgal, emperyalizmin tezgâhladığı paylaşımın sadece emperyalistler tarafından — üzerinde anlaşılmamakla beraber — hareket ettirilen bir piyonudur. Bu bakımdan, (savaşın seyri içinde) Ankara hükümeti, emperyalistlerle, emperyalistlerin istediği biçimde anlaşmak için, ortaya sürülen, Yunan orduları ile tehdit edilmişlerdir. Savaş, emperyalistlerin paylaşım hesaplarından çıkartılarak, bir Türk-Yunan hesaplaşması düzeyine oturtulmuştur.

Bu arada belirtelim ki, Yunan ordularının yenilmesini henüz tarih «açıklamış» değildir. Bu yenilginin belgeleri İngiliz gizli arşivlerinde durmaktadır. Ankara hükümeti ile, İngiliz genel kurmayı arasındaki savaş stratejilerinin **takası** koskoca bir soru olarak tarihin gündeminde durmaktadır. Marksistlere düşen görev, elbetteki halkın moral zenginliklerini çoğaltmaktır. Ama, bu,

www.kurdishvoice.org

burjuva şovenizmine, savaş kundaklayıcılığına, halklar arası düşmanlıkların körüklenmesine hizmet edemez.

Burada şunu da belirtelim ki «Türk ve Kürt halkları, «kurtuluş» savaşında emperyalizme karşı omuz omuza döğüştüler» iddiası da, maddi temelleri olmayan **ajitatif** bir propoganda malzemesidir. Gerçekte, Kürt ulusu — birkaç hain dışında — «kurtuluş» savaşı **öncesi - süreci** ve sonrasında vahşice katledilmişlerdir. O kadar ki, Yunan istilâsı Ankara'nın kapılarına dayanmışken, Ankara hükümeti Sivas'ta kurduğu Merkez Ordusu marifetiyle Kürtleri — Rumları — katletmeyi birincil görevleri arasına almıştır.

Erzincan antlaşmasıyla (11 Aralık 1917) gerek Ermeni sorununu çözümleyen ve gerekse arkasını güvenilir ellere emanet eden Ankara hükümeti, birtek merminin bile hazine değerinde olduğu Türk - Yunan cephesini teçhiz edeceğine, Sivasta üstlendirdiği merkez ordusuna bir temel görev vermişti : Kürdistan'da kasaplık etmek... Merkez ordusu da elhak bu görevi yerine getirmiştir.

Görünen odur ki, Osmanlı artığı Ankara Hükümeti bir yandan Kürt ve Ermeniler başta olmak üzere azınlık milliyetleri katlederlerken, bir yandan da Yunan orduları ile ve emperyalistlerin stratejileri içinde boğazlaşmışlardır. Ve sonra İstanbul'dan emperyalistler «barış» içinde geçip gitmişlerdir. Ama, emperyalist paylaşım gerçekleşmiştir ve anti - sovyetik kuşatma yanında, o dönemde başlıbaşına stratejik bir önemi olan boğazlar da emperyalistlerin istedikleri statükoya bağlanmıştır. Bu gerçek gayet açıktır. Ve bu gerçek üzerinde lafazanlık yapılamaz. Yapılan her türlü lafazanlık, sonuç olarak şoven Türk burjuva milliyetçiliğine hizmet eder? Şimdiye kadar böyle olagelmiştir.

6 — Bazı Sonuçlar

Türk solu, ezen ulusa mensup olmanın imtiyazları ile, anti - sömürgeci siyasal güçlere, özellikle de, sosyalist ögelere karaçalmaktan, ittifakları dinamitlemekten önce, olanaklarını bilimsel bilgi üretme faaliyetine yöneltmelidir. Örneğin Kürdistan'da TC burjuvazisinin gümrüklemesini, tekel gücü ile kaynakların kullanımı ve üretim faaliyetine getirdiği yasakları araştırmalıdır. Bankaların Kürdistan'daki fonksiyonlarını, emtia üretiminin pazarlanmasından elde edilen kâr'ı ve sömürgedeki kapitalist örgütlenmenin niteliklerini araştırmalıdır. Toprak ve hayvancılık üzerindeki gümrüklemeyi açmalıdır. Vergilendirme mekanizmasını somutlaştırmalıdır. Başta Petrol olmak üzere, diğer yeraltı kaynaklarından

www.atsvakfi.org

elde edilen ham maddenin, nerede, nasıl işletildiğini, bu bağlamda Kürdistan'da alt - yapı tesislerinin hangi evrede kurulduğunu, sürecin evrelerini istatistiklerle devrimci hareketin hizmetine sunmalıdır. Kürdistan'ın yer - üstü kaynaklarından elde edilen zenginliklerin, tekel evresindeki Türk burjuvazisinin hizmetine nasıl sunulduğunu açmalıdır. Kürdistan'ın akarsularından elde edilen enerjinin, nerede ve nasıl kullanıldığını matematiksel olarak ortaya koymalıdır. Emperyalizmin, tüm bu ilişkilerdeki yeri ve fonksiyonlarını berraklaştırmalıdır. Ekonomik zorunluluklardan olduğu kadar, zecri yöntemlerle de, ülkesini terkeden Kürt emekçilerinin, metropolde nasıl istihdam edildiklerini, işçi sınıfının ekonomik - demokratik ve sosyalist mücadelesinde neden bir kambur haline geldiğini, ucuz insan gücünün metropoldeki fonksiyonlarını tartışmalıdır.

Sorular Çoğaltılabilir.

Yapılan ise, gerçek anlamda bir kördöğüşüdür, Türk solunun, anti - sömürgeci siyasal güçlere karşı yönelttiği tecavüz eylemi, daha şimdiden bir dizi olumsuzlukları gündeme getirmiştir. Bu, en azından, adı geçen dergilerde ifadesini bulan siyasetlerin, örneğin Rızgari ile eylem perspektifini, dayanışma perspektifini dinamitlemiştir.

Tüm bunların sorumlusu ise, siyasi mücadeleyi; sosyalist siyasi mücadeleyi **Nevski** bulvarında hovardalık yapmak sanan, siyasal kavrayıştan yoksun, grup çıkarını, hareketin genel çıkarlarının üstünde tutmayı bir saplantı haline getiren sorumsuz ideologlardır.

Bunlar, ezbere öğrenilmiş formülleri ahmakça tekrarlayarak, devrimciler arasına elektrikli çitler çeken, teoriyi soysuzlaştıran, siyasi mücadeleyi siyasi çirkefle aynı düzeye mahkûm eden tavırlarını gözden geçirmek zorundadırlar. Görünen odur ki, bu yönde herhangi bir çabanın; devrimci dürstlüğün ve sorumluluğun gereği olan kendileriyle hesaplaşmanın saygınlığını göstermeye niyetli değillerdir.

Görev, Türk solunun içinde boyveren ve mutlaka egemen duruma gelecek olan proleter devrimcilerine düşmektedir.

Şimdilik bu kadar.

www.arsivakurdi.org

KÜRDİSTAN'DA KEMALİST TERÖR(*)

İkinci MC Hükümetinin gensoru ile düşürülmesinden sonra mentropol merkezlerde olabildiğince boyutlanan faşist terör, geçtiğimiz aylarda Kürdistan'a sıçratılmak istendi. Faşist mihrakların Ecevit Hükümetine karşı bir şantaj düzeyine getirmek istedikleri bu sıçratılma olgusu, TC devletinin Kürdistan siyasetinin belirleyici ve vazgeçilmez nitelikleri gereği Ecevit Hükümetini kısa süreli açmazlarla karşı karşıya bırakmakla beraber, sonuç olarak, Ecevit Hükümetinin Kürdistan üzerindeki siyasetini uygulama açısından elverişli şartlar yarattı.

Metropol merkezlerde olabildiğince boyutlanan faşist terörün Kürdistan'a sıçratılması için ,savcı Doğan

(*) Kürdistan'ın TC sınırları içinde sömürgeleştirilen parçasında, sömürge statüsünün mimarı olan Kemalistlerin, sömürgedeki idarecilere verdikleri olağanüstü yetkilerin, 1978'lerde tekelci burjuvazinin hareket ettirdiği CHP Hükümeti tarafından «çağdaş» yöntemlerle diriltilmeye çalışılması, marksistlerin olduğu kadar, anti - sömürücü diğer siyasal güçlerin de üzerinde ısrarla durmaları gereken acil bir sorun durumundadır. Bu yazıda, eğitim enstitüleri kanalı ile hemen hemen her alanı patlamaya hazır duruma getirilen Kürdistan'da, sömürgeci devletin militarist - bürokratik mekanizmayı donattığı yetkiler ve bu durumda görevlerimiz üzerinde duracağız.

www.arsivalti.org

ÖZ'ün cenaze töreni bir fırsat oldu. Başbakandan, Genel Kurmay Başkanı'na kadar militarist - bürokratik mekanizmanın bütün büyük şeflerinin katıldığı bu törende, törene katılan bazı siyasetlere mensup gençlerin «Kurdera Azadi» sloganını atmaları, büyük şefleri olduğu kadar, yürütme ve yargının diğer elemanlarını da oldukça rahatsız etmişti.

Törenden sonra çok bilmiş jurnalci köşe yazarları, soruna dikkatleri çektiler. Televizyonda yapılan bir açık oturumda, Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Senatörleri aynı soruna dikkat çektiler. Asker - sivil bürokrasinin mutemet ideologları «Doğu illerimizdeki vahim gelişmeleri» sayıp dökerek, birlikten, bütünlükten söz eder oldular..

Ardından Maraş, Malatya, Muş ve Iğdır olayları patladı.

Biz bu yazıda bu «gelişme» lerin MHP ve CHP ile ilgili yönleri üzerinde duracağız.

Bilindiği gibi, MHP, Kürdistan'ı Elazığlaştırmak için titiz bir çalışma sürdürmektedir. Gerek MHP'nin giremediği ve gerekse Anti - sömürgeci toplumsal muhalefetin maddi bir güç haline geldiği Diyarbekir'in kuşatılması, başka bir deyişle Diyarbekir'in düşürülmesi MHP için vazgeçilmez bir stratejik hedeftir. Aynı olgu daha çetrefil hesaplarla Dersim için MHP tarafından uygulamaya geçirilmek istenmektedir. Bundandır ki, Elazığ'da üstlenen MHP; Maraş - Malatya - Elazığ - Muş - Bingöl çizgisi ile Diyarbekir'i; Erzurum'da üstlenen güçleri ile de Erzincan - Sivas çizgisi ile Dersim'i kuşatmak, başka bir deyişle Kürdistan'ı Elazığlaştırmak gayreti içindedir MHP nin bu perspektifi içinde Alevi - Sünni çelişmesinin sürekli olarak tahrik edildiği de bilinmektedir. Öte yandan, bu perspektif içinde yer alan metropol patentli ve gençlik gövdeli bazı siyasi yoğunlukların, Alevi Kürtlerine görece ilerici fonksiyonlarını pragmatik yöntemlerle ideal-ize ederek, Kürdistan emekçileri arasına gerilen Alevi - Sünni yapay çelişmesine objektif olarak katıldıkları da bir gerçektir.

MHP'nin Kürdistan'daki panzehiri hiç kuşkusuz anti - sömürgeci toplumsal muhalfettir. Bu son derece önemli bir olgudur. Eğer sorun homojen bir ulusal bütünlük içinde ele alınır ve değerlendirilirse, elbette ki, MHP'nin Kürdistan'da örgütlenme avantajları oldukça yüksektir, (İtalya örneği). Ne var ki, MHP, ezen ulus milliyetçiliğinin fanatik bir siyasi çizgisi olarak Kürdistan'ın geniş yığınları arasında hiçbir zaman örgütlenemez. Nitekim, MHP ancak şehir merkezlerinde ve gençlik arasında militarist bir örgütlenme ile varlığını sürdürmekte, Kürdistan köylerine girememektedir. Sorunun can alıcı noktası da buradadır. Ve bu bağlamda MHP, esas olarak TC devletinin sömürge siyasetinin elinde her

www.kurdishstudies.com

zaman, her olay karşısında devreye sokulacak olan bir piyon durumundadır. Az sonra belirleyeceğimiz üzere, bu temel faktör CHP tarafından titizlikle kullanılmaktadır.

Yazının başında belirlediğimiz üzere, metropol merkezlerden Kürdistan'a kaydırılmak istenen faşist terör, TC devletinin sömürge siyasetini yeni yöntemlerle uygulama alanına sokma şartlarını hazırladığı için, durum normale dönme yoluna sokulmuş görünmektedir. Ve MHP, esas olarak Eğitim Enstitüleri'nin içine hapsedilmiştir. Bundan öteye, Eğitim Enstitülerinde MHP'nin kazanacağı kalıcı bir mevzi yoktur. Her provakasyon, ancak CHP tarafından uygulamaya konulan Kemalist teröre hizmet edecektir. Çünkü, Kürdistan'da Eğitim Enstitülerine sıkıştırılan faşistler, Vali - Emniyet Müdürü - Jandarma komutanı üçlüsünün desteği ile ayakta durmaktadırlar. (Eğitim Enstitülerindeki faşistlere karşı tavrımızı ileride ele alacağız). Şimdi, faşist terörün Kürdistan'a sıçratılması sonrasında CHP'nin siyasetini irdeleyelim.

Rızgari 3'de CHP ile ilgili olarak belirlediğimiz tezlere, kimi aklıevveller telâş içinde saldırmışlardı. Kafaların karıştırıldığından dem vuran bu çevreler, sosyalistlik «adına» bütün dikkatleri, içleri boşaltılmış burjuva demokratik haklara çevirdikleri için (var olan durumu resmî ideolojinin sınırları içinde ve resmî ideolojinin koyduğu yasaklar çerçevesinde değerlendirerek), içinde bulunulan durumu yalnızca yorumlamakla yetinmeyi devrimci siyaset sanıyorlardı. Oysa, biliyoruz ki, sorun, sadece dünyayı — ve elbette ki, içinde yaşadığımız durumu — yorumlamak değil, onu **değiştirmektir.** Devrimci eylemin temel karakteristiklerinden biridir bu, ve vazgeçilemez bir ilkedir.

Bu bağlamda, gerek CHP'nin anti - sömürgeci mücadelemiz karşısında aldığı yer ve gerekse TC parlamentosunun tavrı, devrimci teorinin emredici göstergeleri esas alınarak değil, reformcu boyun eğme ile değerlendirildiği için, Rızgari 3'e çamur atıldı. Bunun yanında, uzlaşma ve teslimiyet siyaseti teşhil edildiği için de Rızgari 3'deki tezlere ancak küfür düzeyinde saldırıldı.

Ecevit hükümeti iş başına geldiği günden bu güne kadar geçen süre dikkatlice değerlendirildiği zaman görünen odur ki, Rızgari 3'de belirlenen tezler tek tek doğrulanmaktadır. Nitekim Rızgari 3'de, CHP'nin metropol merkezlerdeki görece demokratik tutumunun, Kürdistan için ancak anti - demokratik nitelikler olarak hayata geçeceği vurgulanmış ve CHP'nin Kürdistan'daki tahakkümü vurgulanmıştı.

Olgulara bakalım.

www.arsivakurd.org

CHP militarist bürokratik mekanizma içinde yaptığı değiştirme — tayin işlemlerinde metropol ile sömürge arasında kesin bir ayrım yaptı. Metropolde görece demokrat(!) kişiler üst-yönetim organlarına getirilirken, — ya da şöyle diyelim: Var olan durum karşısında faşistlere karşı yüzeysel de olsa bir tavır içine girebilme cesaretine sahip kimseler büyük merkezlerde yürütme organına tayin edilirken-sömürgeye gönderilen yöneticilerin faşistlerle uzlaşan kimselerden seçilmelerine gayret sarfedildi. Örneğin, Ankara Valisi Ülkü Ocakları'nın kapatılmasını isterken, Muş Valisi Ülkü Ocakları'nın seminerlerini izlemeye gidebilmektedir.

Metropol merkezlerde idare olaylar karşısında nispeten tarafsız(!) davranabilirken, sömürgede açıkça faşistleri korumakta ve kollamaktadır. CHP, metropolü faşistlerden temizleme gibi bir izlenim yaratan tantanalı tayin işlemlerini sürdürürken, Kürdistan'da faşist yığınaklar yapıyor. Örneğin, sadece Muş lisesine 25 faşist öğretmen birden atanmıştır. Hemen arkasında da olaylar patlak vermiştir. Muş Valisinin Emniyet Müdürünün faşistleri açıkça korumaları bir yana, küçük bir il merkezine 25 faşist öğretmenin birden tayin edilmesi CHP nin uygulamalarının açık göstergesidir.

Kürt ulusunun kaderini tayin hakkı çerçevesinde — tu-

Kürt ulusunun kaderini tayin hakkı çeıçevesinde — tu-

tarlı ya da tutarsız — belirli bir tavrı olması, bu sömürge valilerinin işlerini bir hayli kolaylaştırmaktadır. Bu bakımdan faşistlerin korunması bir devlet siyaseti olarak, valileri her durumda, hükümete karşı kabul edilebilir mazeretlerle teçhizatlandırmaktadır. Metropolde, yüzeysel de olsa kamu oyuna karşı faşist terörün yanında yer alamayan bu yöneticiler, sömürgede Kürt öcüsüne karşı faşist beslemeleri korumakta mazurdurlar. Ve olgu, esas olarak, devrimci güçleri sindirmek, devrimci güçleri imha etmek doğrultusunda gelişmektedir. Bu gelişmenin üst düzeydeki yansıması ise, Türk solunun sosyal-şovenizmde karar kılması ile bir katliam biçimine bürünmektedir.

Kürdistan'da CHP'nin bu siyaseti her alanda, her gün gözlemlenebilir duruma gelmiştir. CHP, Eğitim Enstitülerine hapsettiği faşistleri, valiler ve emniyet müdürleri ile koruyarak, çatlatılan, sömürge siyasetini onarmak için kolları sıvamıştır. 1925'lerden bu yana her olay karşısında başvurulan yöntemler, CHP tarafından diriltilerek Kürdistan'a yerleştirilmektedir. Kemalistler, 4 Genel Müfettişliğin üçünü Kürdistan'a kurmuşlar, birini de Kürt halkını mecburi iskânlarla yerleştirdikleri Trakya'ya inşa etmişlerdi. Bu genel müfettişliklerin olağanüstü yetkileri vardı ve tipik birer sömürge valisi gibi icrayı sanat eyliyorlardı. Bunlar, temyiz hakkı ver-

www.ebiyanakademi.org

meden, kendi onayları ile adam asabiliyor, il sınırlarını düzenleyebiliyor, istedikleri kişi ya da grubu, tek tek ya da topluca iskân edebiliyorlardı. 1925'ten 1938'e kadar süregelen katliamların planları bu valilerin imzasını taşır.

Şimdi CHP, gene valileri olğanüstü ve fakat yasadışı — mevcut TC yasalarının çiğnenmesi anlamında yasadışı — yetkilerle donatmaktadır(*). Metropol merkezlerde bu tür uygulamalar görünmemektedir. Oysa Kürdistan'da valiler, emniyet müdürleri ve jandarma komutanları ile el ele vererek halkın demokratik haklarını ayaklar altına almak için kolları sıvamışlardır. En basit demokratik haklar bile hiçbir TC yasası dinlenmeden çiğnenebilmektedir. Bunun yanında — aşağıda göreceğimiz üzere — polisiye tezgâhlar da adım başı kurulmakta, polis şeflerinin düzenlediği bu tuzaklara dayanılarak, devrimci güçlere saldırılmakta, halk korku ve panik içinde sindirilmektedir.

Bu bakımdan Kürdistan'da Eğitim Enstitüleri çerçevesine sıkıştırılan faşistler, esas olarak Kemalist terörün uygulanması için yem olarak elde tutulmaktadır.

Konunun açıklığa kavuşması için Bingöl'de yaratılan olayları irdeleyelim.

Bingöl, genel olarak Kürdistan'da MHP'nin en az oy aldığı illerden biridir. Yerel seçimlerde Belediye Başkanlığını MHP'nin alması, diğer burjuva partilerinin aralarındaki çekişmenin bir ürünüdür. MHP'nin Bingöl'de ne bir kitle gösterisinden ve ne de yerel unsurların yönlendireceği etkin siyasal çalışmasından söz edilemez.

Bingöl'deki kamplaşmanın ana etkeni CHP'nin konumudur. CHP, Alevi Kürtlerle Sünni Kürtler arasında yapay çelişmenin mimarı durumundadır ve Alevi Kürtleri örgütleyerek ayakta durmayı tek dayanak saymaktadır. AP, genel olarak Kürdistan'da gelişen ticaret burjuvasinin örgütü olarak varlığını sürdürmekte ve feodal gericiliği örgütlemek için MSP ile boğazlaşmaktadır. MSP, 1925 hareketinde (Şeyh Said) dinsel feodalitenin kollarından biri olan Çan şeyhlerinin desteğinde, bölgedeki Sünni Kürtlere dayanmaktadır. Çan şeyhlerinin ilginç bir özelliği diğer yörelerdeki gelişmenin tersine, ha-

(*) CHP'nin tek parti (Tek Şef, daha sonra Millî Şef) döneminin, üzerinde ısrarla durulması gereken uygulamalarından biri, **İçişleri bakanının** aynı zamanda, **CHP Genel Sekreteri** olması ve **Valilerin** aynı zamanda **CHP İl Başkanı** olarak görev yapmalarıdır. Bu gün, valilere verilen yetkilerin, düzeni değiştirme iddiası ile hükümete gelen CHP tarafından, düzenin yerleştirilmesi eyleminde, başlı başına bir yeri vardır. Bu olgu, Kürdistan'da, çok daha somut hedeflere varmayı amaçlayan sömürgeci bir siyasal hegomanya girişimidir.

www.kurdistanarchive.org

len toprak ve hayvan ilişkileri ile feodal yapının üzerinde durmalarıdır. Çan şeyhlerinin, 1925'lerden getirdikleri ulusal yanları(!) feodal gericilikle iyice kötürümleşmiştir. Bu kötürüm değerler ticaret burjuvazisinin sınıfsal hegemonyası altında diri tutulmak istenmekte, ve bir sınıf olarak, burjuvazinin önünde gerileyen, yok oluşunun farkında olan feodal önderleri, MSP korunağına çekmektedir. MSP'nin, yerel seçimlerde MHP'yi desteklemesi, bu sınıf çıkarlarını koruma çerçevesinde anlaşılabilir ancak. AP'nin ve CHP'nin merkez yoklaması yapmaları da, partiye değil çıkarlarına bağlı olan yerel unsurların bölünmesine neden olmuştur. MHP, adayının kişiliğine bağlı olan oyların da desteği ile bu kaos içinden sıyrılarak belediye başkanlığını almıştır.

Halen, MHP'den çok(!), devletin **ajanı** olmak durumunda olan belediye reisi, Bingöl'de faşist nüveleri, esas olarak, Bingöl dışından gelen ve Eğitim Enstitüsünde üstlenen MHP militanları ile beslemektedir.

Bingöl olayları nasıl gelişti?

Kürdistan'da TC sömürgeciliği bir yanı ile jandarma baskısında simgeleşir.

Genç ilçesinde karakol komutanı olan **Başçavuş Erdoğan Ekmen**, bütün bir tarih boyunca Kürdistan'da örneklerini sık sık gördüğümüz jandarma vahşetinin uygulayıcılarından biridir. Eylemleri, yetkili merciler tarafından bilindiği, sık sık bu konuda uyarıldıkları, şikâyet dilekçeleri sık sık kendilerine ulaştığı halde, yetkililer sağırdırlar. Kürt halkına gardiyanlık yapmayı görev bilen bu jandarma çavuşuna karşı birşey yapılmaz.

Genç ilçesinde, makamına(!) geç geldiği için ihtiyar bir Kürt köylüsünü feci şekilde döverek 3 kaburgasının kırılmasına neden olan başçavuş, Bingöl'ün Ilıcalar bucağına atanır. (Dövülen köylü hastaneye yatırılmış ve 20 günlük rapor almıştır ama, yasal yollar kapalıdır, idare buna gerek görmez).

Ilıcalar'da, kendini devlet sanan bu jandarma çavuşunun, yapıp ettikleri anlatılır gibi değil. Bir öge var ki, belirleyicidir. Başçavuş tüm bu zulmü tek bir gerekçe ile açıklamaktadır: Kürtlere hayat hakkı yok!! Başçavuş, köylüleri yalnızca Kürt oldukları için falakaya yatırmakta, dövmekte, işkence etmekte, bununla da öğünmektedir!?

Ilıcalar bucağına bağlı Alikırak (Yenibaşlar) köyü yaylakları,her yıl göçebe Beritan eşireti tarafından kiralanmaktadır. Bu yıl da kiralanan bu yaylaklardaki hayvanlar köylülerin meralarına girdikleri için, köylülerle, Beritan aşireti arasında meydana gelen, fakat an-

www.arsivakurd.org

laşmayla çözülen bir olayı duyan jandarma başçavuşu, olaya mühale eder. Köylülerin bir itirazı olmadığı halde, başçavuş alana topladığı köylülere külhanbeylik yapar, küfreder... Kendisini uyaran bir köylüye ateş eder... Ve jandarmaya da ateş emri verir. Panik içindeki topluluğa ateş eden çavuş, üç kişinin ölümüne neden olur.

Olayların bundan sonraki gelişimi, Kürdistan'da hortlatılmak istenen Kemalist terörün ayaklarını oluşturması bakımından dikkatlice incelenmeye değer.

Halk üzerinde baskı ve zulmü, üç köylünün keyfi olarak kurşuna dizilmesini protesto etmek için yapılmak istenen miting günü, Eğitim Enstitüsünde olaylar çıkartılır. Vilâyet, okul civarında tedbirler aldığını belirtmektedir. Oysa, bir grup faşist — ki, bunlar MHP'nin Elazığ ve Erzurum üslerinden gelmişlerdir — polis kontrolunda toplu halde bulunan öğrenciler üzerine ateş açarlar.

Olaylar, Eğitim Enstitüsünden şehre doğru akar. Oysa, bu basit polis kordonlarıyla önlenebilir bir durumdur. Eğitim Enstitüsü'nün şehirden uzak olması nedeni ile olay çıkaran faşistlerin de, olay yerinde enterne edilmeleri son derece kolaydır. Oysa, polis tam tersi bir davranış içinde kâh faşistlerin önünde, kâh arkasında, olayların şehre yayılmasını adeta yönetir. Aynı saatlerde, emniyet yetkilileri, miting tertip komitesi üyelerini çağırarak mitingi bir an önce yapmalarını adeta emreder. Oysa, şehrin varoşlarında yüzlerce insan vuruşmaktadır.

Olaylardan sonra devrimci öğrenciler üzerinde ilgililerin ağır baskıları devam eder. Olayların gelişimini anlatan bir bildiri, «alındı belgesi» ne rağmen emniyet ve valiliğin açık müdahalesi ile dağıtılamaz.

Bu noktaya kadar gelişmelerin seyri polisin hesaplarını tersyüz eder bir biçimde olgunlaşmıştır. Çünkü, olaylar miting sırasında çıkmış olsa, devrimciler rahatlıkla suçlanabilecek ve tasarlanan terör için şartlar yaratılmış olacaktı. Oysa, miting yapılamamış, olayları faşistle çıkarmış ve bir devrimci öğrenci öldürülmüştür. Ve faşıstler ellerini kollarını sallaya sallaya Bingöl'den çıkıp gitmişlerdir. Daha sonra, katil zanlılarından birinin, Sivas'ta(!) yakalandığı haber bültenlerinde yer almıştır.

Kendi hesapları içinde deşifre olan polis, halkın, jandarma başçavuşunun cinayetlerine karşı duyduğu nefreti ortadan kaldıramamış, üstelik faşistler kitleler önünde suçüstü olmuşlardır. Buna rağmen vali - emniyet müdürü - alay komutanı; ilerici, devrimci öğrencileri tek suçlu ilân etmek ve baskılarını bunların üzerinde yoğunlaştırmaktan geri durmamışlardır.

Başbakan Ecevit'in, tantanlı valiler toplantısından dönen Bingöl valisi trafik polisi arabalarındaki hoparlörlerle bildiri - afiş - toplantı ve benzeri gösterilerin kesinlikle yasak(!) olduğunu sık sık sokaklarda halka ilân etmeye başlamış, emniyet yetkilileri önüne gelene baskı yapmaya, her türlü demokratik hakkı açıkça ayaklar altına alarak, açık terör yöntemleri ile ilerici, devrimci güçlere baskı yapmaya, sindirmeye başlamış; alay komutanı «kanun benim, benim iznim olmadan evlerinizden bile çıkamazsınız» türünden tehditlerle demokrat güçleri tahakküm altına almayı günlük işleri arasında baş sıraya almıştır.

Bingöl'deki devrimci demokrat güçler, yalnızca faşistlere karşı değil, devlet baskısına karşı da kendilerini korumak ve elbette ki, çevreden, Bingöl'e taşınan faşist çeteler karşısında silâhsız ve savunmasız kalmak durumuna düşürülmüşlerdir.

Kürdistan'da uygulamaya geçirilen Kemalist terör — sömürgeci devletin baskı ve zulmü —, ve bu mekanizmanın elinde bir piyon olarak bulundurulan faşist çetelerin fonksiyonları, bir diğer alanda, Bitlis alanında daha net bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bitlis'te sömürgeci devletin görevlileri ne yapmaktadırlar?

Olayları izleyelim :

11 Nisan'da, polis şehrin ortasında bir oduncuyu kurşunlar. Olay, devrimcilerle omuz omuza halk kitleleri tarafından protesto edilir.

Bitlis, Kürdistan'da, faşistlerin giremediği alanlardan biridir. Bu bakımdan, sömürgeciler, bu alanda devrimcileri enterne etmek, sindirmek için her zaman yem olarak kullanacakları faşist çetelerden yoksundurlar. Bu görevi, direkt olarak polis üstlenmiştir.

Faşistlerin giremediği ve anti - sömürgeci toplumsal muhalefetin güçlü olduğu Bitlis'te, polisin kurduğu tezgâhları tesbit etmek de elbette ki, kolay olmaktadır.

Kurşunlanan oduncunun şehirde yarattığı gerilim karşısında gerileyen sömürücüler, olaydan sonra Van - Tatvan yolunda bir soygun olayı ile yeniden ortaya çıkarlar. Çünkü, soygun tanıkları 34 plakalı Anadol arabayı tesbit etmişlerdir ve bu araba Bitlis Emniyet Müdürünün kullandığı bir arabadır. Olaylardaki beceriksizliği yüzünden (oduncunun vurulması olayı) görevden alınan Emniyet Müdürünün arabasının bu olayda kullanılması, faşist çetelerin olmadığı alanlarda, polisiye tertiplerin nasıl açığa çıktığının tipik bir göstergesidir. Emniyet Müdürü 24 Nisanda görevden alınmıştır, soygun ise 7 Mayısta yapılmıştır.

www.arsivakademi.org

Soygundan sonra Bitlis ASKD - DER (Anti - Sömürgeci Demokratik Kültür Derneği) üyesi Fesih'in köyünde arama yapılır, bu arkadaş gözaltına alınır, ancak olay sırasında bulunduğu yerin, tanıklar tarafından net bir biçimde saptanması nedeni ile serbest bırakılır. Aynı baskı, gazeteci Behvat Şerefhanoğlu üzerinde de uygulanır, Gene, olay sırasında bulunduğu yerin ispatlanması üzerine bu arkadaş da serbest bırakılır.

Polisiye tertip gene geri tepmiştir.

8 Mayıs günü ASDK - DER kurşunlanır.

10 Mayıs günü DDKD (Devrimci Demokratik Kültür Derneği) yakılır.

11 Mayıs günü, bazı esnafın dükkânlarına, DDKD imzalı tehdit mektupları gönderilerek, para istenir.

Bitlis'te bir iki basit hırsızlık olayında, girilen dükkânlardan sadece kalem, defter gibi kırtasiye malzemesi çalınır. (Hırsızlığı öğrencilerin yaptığı izleniminin yaratılması için).

Tüm bu gelişmeler içinde derneklerin birbirlerine karşı tahrik edilmesi için yetkililer gayret gösterirler, Örneğin ASDK - DER'in DDKD tarafından kurşunlandığı, DDKD'nin ASDK - DER tarafından yakıldığı gibi.. Oysa, bölgedeki arkadaşlar bu konuda yeterli bilinç ve deneye sahiptirler. Polis, bu tür girişimlerle kendisini bir kez daha ele verir.

Bununla da yetinilmez, derneklerin duvar yazıları silinerek, yerlerine anti - komünist, çoğunlukla da dinsel sloganlar yazılır. Bitlis'te bu tür bir faaliyeti yürütecek karşı - devrimci siyasi güçler olmadığından, polisiye girişimler kitleler tarafından da rahatlıkla teşhis edilebilmektedir.

Buna karşı Bitlis Valisi özellikle esnaf kesimini ve ticaret burjuvazisi ile mütegallibeyi örgütlemeyi — bir yandan — uygulamaya geçirirken öte yandan Kemalist geleneğin en çıplak yöntemleri ile devrimci güçleri baskı altına almayı, zulmetmeyi, polisi ve jandarmayı sık sık devreye sokmayı sürdürür. Halen, Bitlis'de, acil sorunlardan biri, devrimci güçlerin sömürgeci devlet tarafından ortaya sürülen provakatif oyunlarla karşıkarşıya oldukları sorunlardır.

Ecevit'in valilerle yaptığı toplantıdan sonra, illerine dönen valilerin olağanüstü yetkiler kullanmaya başladıkları bu evrede anti - sömürgeci siyasal güçlere düşen görev, sömürgeci tasarrufları teşhir etmek, kitlelere taşınabilir düzeye çıkarmak olmalıdır.

Kemalist terörün bir diğer alanda, Muş'taki görü-

www.arsivkurdi.org

nümü de, diğerleri ile aynı özelliklere sahiptir. Bunlara ek olarak, Ecevit hükümetinin Muş'a yaptığı faşist yığınak, olayların hızla gelişmesinin başlıca etkeni olmuştur. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Muş lisesi, Ecevit Hükümeti tarafından adeta MHP'nin kalesi durumuna getirilmiştir. Vali ve emniyet müdürünün, faşistlere açık destek veren tavırları da olayların yaratılmasında önemli etkenler durumundadır. Hiç kuşkusuz, Ecevit Hükümetinin MİT kaynaklı istihbaratları enine boyuna değerlendiği ve buna göre Muş'a yığınak yaptığı kesindir. Muş, 5 Haziran seçimlerinde anti-sömürgeci devrimci güçlerin geniş bir kitle çalışmasıyla, sömürgeci devleti bütün organ ve kurumları ile teşhir ettikleri bir alandı. Bu konudaki çalışmaların sonuçlarını kısaca mahallî seçimlerle ilgili görüşlerimizde tartışmıştık. (Bak. Mahallî Seçimler Üzerine, Rızgari Özel ek - 4).

Muş'ta devrimcilerin kitle çalışmalarını engellemek, kazanılan mevzileri terk etmelerini sağlamak, kitlelerin güvenini sarsmak için elbette ki sömürgeci devlet elinden geleni yapacaktır.

Bu konuda alabildiğine duyarlı olmak ve kazanılan mevzilerde direnmek görevi mutlaka başarılmalıdır.

Kürdistan'ın diğer alanlarında, örneğin Van - Ağrı - Urfa'da patlamaya hazır hale getirilen Eğitim Enstitülerinde ve kısmen uygulamaya sokulan girişimlerde durum aşağı yukarı aynıdır(*). Bu bağlamda, Eğitim Enstitülerinde tavrımız ne olmalıdır sorusu gündeme gelmektedir.

Eğitim Enstitülerinde Tavrımız Ne Olmalıdır?

Bu yazıda üzerinde durduğumuz ve bütün yönleri ile Kürdistan'da gözlemlenebilir duruma gelen Kemalist Terör, kendine sıçrama tahtası olarak Eğitim Enstitülerini seçmiştir. Faşist çeteler, bu okullara sıkıştırılmıştır. Ve devrimci güçlerin bütün dikkatlerini bu okullara yöneltmeleri sömürgeciler tarafından sağlanmak istenmektedir.

Bir kere bu okullardan **faşistler kesinlikle çıkartılmalıdır. Bu konunun tartışılacak bir yanı yoktur.** İki olgu üzerinde durmak gerekir.

(*) Ağrı, Urfa, Van ve Kars ilk elde patlamaya hazır duruma getirilmiştir. Nitekim, bu yazının basım çalışmaları sürerken, Urfada üç ölü ve yüzlerce yaralı ile biten bir olay yaratıldı. Ağrı'da eğitim enstitüsüne bomba atılması bahane edilerek, öğrenciler militarizmin kurşunlarına hedef oldular... Saldırıyı Ağrı Valisi düzenlemiş ve yönetmiştir. Halen, Kürdistan'ın bir çok yerinde benzer olayların karşı devrimci güçlerce çıkartılması an meselesidir. Kuşkusuz devrimciler bu konuda, son derece duyarlı ve hazırlıklı olmak zorundalar.

www.alsivakurdi.org

Birincisi; anti - sömürgeci ve anti - faşist eylem platformunda tüm devrimci - demokrat güçler ilkeler düzeyinde birleşerek, tek bir güç olmak zorundadırlar. Faşistlerin devlet koruyuculuğu altında her alanda provakasyonlara açık tutuldukları şu günlerde devrimci arkadaşlar, grup çıkarlarını asla öne çıkarmamalıdırlar ve mutlaka en geniş muhalefeti harekete geçirmek için yapılması gereken her şey yapılmalı, en geniş muhalefet faşist tecavüzlere karşı bir araya getirilmelidir. Bu temel bir ilke olarak titizlikle sahip çıkılması gereken acil bir sorundur.

İkincisi; bütün dikkatler eğitim enstitülerindeki faşist çetelere çekilerek, kitleler içindeki siyasi çalışmalara ara verilmemelidir. Sömürgecilerin istedikleri esas olarak budur. Önce, Türkiye çapında yaratılan faşist terör kitleler üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanılmakta, birdenbire alanlara gelen yüzlerce öğrenci ile yerli halk arasında yapay çelişmeler sokulmaktadır. Bu öğrencilere kimi zaman yer ve yemek verilmemektedir. Yerli halk polisin de fısıldadığı tehditlerle, evlerine ya da işyerlerine karşı faşistlerin girişecekleri sabotajlardan çekinir hale getirilmişlerdir. Devrimci arkadaşlar, bu konuda duyarlı olmalı ve panik içine sokulmak istenen halk kitleleri arasında siyasi çalışmalarını sürdürmelidirler. Bu konuda duyarlı ve titiz olmalıdırlar. Halk kitleleri, yerli yabancı ayrımı, komünist - dindar, Alevi - sunni gibi ayrımlarla da sürekli olarak tahrik edilmektedir.

Bu iki platforma bağlı olarak Kürdistan'da devrimciler, sömürgeci devletin provakasyonlarına karşı uyanık olmalı, her türlü araçla bu tasarrufları teşhir etmelidirler.

Devrimci güçleri Eğitim Enstitülerine sıkıştırarak, sağ - sol çatışması adı altında aradan sıyrılan sömürgecilere alet olmamak gereklidir. Ve bu son derece titiz bir çalışmayı gerektirmektedir. Bunun için, tüm siyasal güçlerin en geniş muhalefeti örgütleme düzeyinde güçbirliği yapmaları, kısa süreli de olsa ideolojik açıdan bir araya gelmeleri mümkün olmayan gençlik gruplarını anti - sömürgeci ve anti - faşist eylem platformunda ve eğitim enstitüleri perspektifinde bir araya getirmelidirler. Arada duran her güç, kaçınılmaz olarak sömürgecilerin oyunları için yem durumuna düşebilir! Bu asla unutulmamalıdır.

Toparlarsak :

Ecevit hükümeti, metropolden Kürdistan'a sıçratılan faşist terör olaylarını ustalıkla değerlendirerek, 1925 li yıllarından bu yana uygulamaya sık sık sokulan «sıkıyönetimsiz sıkıyönetim» hegemonyasını, Kürdistan'da

www.tevgarundi.org

yürürlüğe koymuştur ve bu baskı zincirini **daraltmak** için, yürütme erkine olağanüstü yetkiler vermiştir. Tunceli Kanunu ile genel müfettişlere verilen yetkiler, il valilerine verilmiştir ve bu valiler, yetkilerini tamamen anti-demokratik bir düzeyde emniyet ve jandarmanın desteği ile kullanmaktadırlar. Kürdistan'da temel demokratik haklar işlemez duruma getirilmektedir. Faşistler açıkça korunmakta, faşistlerin yarattığı ya da — faşistlerce yaratılan — olaylar bahane edilerek demokratik haklar yok edilmektedir. Son derece açık ve hain bir Kürt düşmanlığı yapılmakta, sömürge memurları ırkçı-şoven saldırganlıklar için sürekli tahrik edilmekte, eğitilmektedirler.

Türkiye genelinde Ecevit hükümeti, revizyonizmle gizli pazarlıklar sonucu Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı ilkesini ortadan kaldırmak için ciddi gayretler içine girmiştir. İlk deney başarı ile sonuçlanmış ve 1 Mayıs alanı sosyal-şovenizme terkedilmiştir. Tüm ilerici-devrimci sayılan basın sık sık jenosit kundaklayıcılığı yapmaktadır. Zaman zaman istihbarat ajanlarının, ya da eski valilerin jurnalleri bilinçli olarak gazetelere manşet olmaktadır(*).

(*) Bu konuda, «Aydınlık», «Cumhuriyet», «Milliyet» yanında «Hürriyet», «Günaydın», «Zaman», «Yeni Asır» vb. gazeteler sürekli alarm zilleri çalmaktadırlar.
RIZGARİ 6'nın basım çalışmaları sürerken, militarist-sömürgecilerin gündeme getirdikleri bir provakasyonada işaret edelim. Diyarbekir Sıkıyönetim Mahkemelerinin işkenceci savcısı Yaşar Değerli'nin, İstanbul'da arabasına bomba koyulması olayı, basın ve yetkili kişi ve kurumlarca her ne kadar abartılırsa abartılsın, esas olarak, dikkatleri mazlum Kürt emekçilerinin üstüne çekmek için ustaca sahneye konulduğu gizlenemedi. Olaydan üç gün sonra Genelkurmay Başkanı ve diğer Anayasal kuruluşların bildirilerle bu olayı lanetlemeleri ve dikkatleri bölücülük umacısına çekmeleri, ilginçti!? Oysa, MİT - CİA kaynaklı haberleri kitlelere ulaştırmada oldukça usta olan Hürriyet gazetesi, daha ilk günden hedefi belirlemek üzere, bazı kuruluş ve «parti» adları vererek Kürt düşmanlığı için, jeonist kundaklayıcılığı görevini yerine getirmişti.

Elbetteki Değerlilerden hesap sorulacaktı, sorulacak! Ama, başta sosyal-şovenizmin karşı devrimci özünü mükemmel bir biçimde sergileyen AYDINLIK gazetesinin olduğu kadar, Hürriyet ve benzeri gazetelerin de, ısrarla Anti-Kürt kışkırtıcılıkları sürdürdükleri bir dönemde, işkencecibaşı olacak yüzlerce insan içinden özellikle Kürt emekçilerini MİT-Konr-Gerilla kışlalarında çarmıha geren bir sömürgeci savcının provakatif bir yöntemle afişe edilmesi üzerinde ısrarla durulmalıdır. Sorun, burjuvazi için ne kadar hesaplı bir tezgahsa, devrimciler için de o kadar açık, tahrik ve kundaklama nizansenidir.

Bunun yanında genel olarak Türk solu anti-sömürgeci siyasal güçlere, anti-sömürgeci perspektifin proleter devrimci ögelerine karşı sorumsuz bir «eleştiri» kampanyası açmıştır. Bilerek ya da bilmeyerek, Ecevit hükümetinde cisimleşen sömürgeci devletin siyasetine alet olunmaktadır.

www.arsivkurdi.org

Uzun ve zorlu mücadelelerle, özellikle 1965'lerden bu yana vuruşa vuruşa kazanılan mevziler terkedilmektedir. Ne tür bir dille konuşulursa konuşulsun, sık sık Kürt ulusundan nasıl söz edilirse edilsin sonuç olarak yapılan iş, sosyal - şovenizme süt emzirmedir. Sosyal - Şovenizmi geliştirme, gürbüzleştirmedir.

Dikkatler Ecevit hükümetinin Kürdistan'da (tekelci sermayeden güdüm alan) Kemalist hegemonya girişimleri üzerinde yoğunlaşmalıdır. Valilerin anti - demokratik tasarrufları, jandarmanın cinayetleri, saldırganlaşan polisin baskı ve zulmü bıkmadan ve inatla teşhir edilmelidir.

Bu gün erkense yarın geç olabilir. Takriri Sükûn kanununa karşı takınılan sosyal - şoven teslimiyetin ürünleri bilinmektedir. Eteklerinden ziller çala çala gelen, her alandan alarm sinyalleri veren bu olgu, Türk solu tarafından gözardı edilecek türden gel - geç bir olgu değildir. Kürdistan'daki anti - sömürgecilere düşen görevler ise, kazanılan mevzilerde mutlaka direnmek ve metropol solu ile ilişkileri diri tutmak olmalıdır. Duraksamaya zaman yoktur. Görevler ağırdır. Geçilen süreç çetin bir süreçtir. Akıllar başlara devşirilmelidir.

RIZGARİ 1 VE 2 HAKKINDAKİ DAVALAR SONUÇLANDI!

Kürt halkının ve diğer Ortadoğu halklarının sömürgeciliğe, baskıya ve zulme karşı mücadele günü olan Newroz'da ve «uluslararası ırkçılıkla mücadele günü» nde, 21 Mart 1976'da yayına başlayan RIZGARİ, sömürgeci - militarist burjuvazinin saldırısı ile karşı karşıya kaldı.

RIZGARİ'nin sömürgeci - militarist burjuvazinin saldırısına uğraması kadar doğal birşey olamazdı. RIZGARİ Kürdistan tabusunu yıkıyor ve sömürgeci uygulamaları teşhir ediyordu. Militarist - sömürgeci burjuvazinin gerçek yüzünü kitlelere gösteriyor ve Kürdistan halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesini somut siyasi bir çerçeveye oturtmaya çalışıyor. Bu da sömürgecileri ve onların işbirlikçilerini ürkütüyor, korkutuyor ve uykularını kaçırıyor. Çünkü, sömürgeci militarist burjivazi; bundan böyle halklarımızı birbirine kırdıramıyacağını, suni çelişmeleri kolaylıkla yaratamıyacağını ve geçmişte olduğu gibi halkımızın anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesini kolaylıkla bastıramayacağını anlamıştır.

21 Mart 1976'da RIZGARİ daha dağıtıma verilme-

www.birikimyayinlari.com

den büromuz ve RIZGARİ'nin basıldığı matbaa basıldı. Yüzlerce dergimize el konuldu ve yazı işleri müdürümüz Mehmet UZUN tutuklandı. O dönemlerde Devlet Güvenlik Mahkemesi yürürlükte olduğundan RIZGARİ davası DGM'lerde görülmeye başlandı. Dergimizin yazı işleri müdürü sorgu sırasında özlü ve bilimsel nitelikli bir «iddianameye cevap» metni verdi. Bu metinde RIZGARİ'nin ne yapmak istediği, davanın açılmasının anti-bilimselliği ve sömürgeci uygulamaların bir parçası olduğu anlatılıyordu.. RIZGARİ davası, DGM'lerin emekçi halklarımızın, devrimcilerin, demokratların ve sosyalistlerin direnişi sonucunda kaldırılmasına kadar DGM'de devam etti. Akabinde, dava, Toplu Basın Asliye Ceza mahkemesine nakledildi. Yazı İşleri Müdürümüz yedi (7) aylık bir tutuklama döneminden sonra serbest bırakıldı.

RIZGARİ 1, 2'nin davaları Ankara Toplu Basın Asliye Ceza mahkemesinde uzun bir dönem devam etti. RIZGARİ mahkemede 60 sahifelik bir savunma yaptı, Savunmada, Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi ve Kürt halkının tarihi, kültürel ve maddi yapısı anlatılarak; RIZGARİ'nin somut ideolojik, siyasal ve bilimsel fonksiyonları vurgulandı; tarihi gelişimi içinde Kürt direnme hareketleri tahlil edildi. Türkiye Cumhuriyeti'nin altına imza koyduğu uluslararası antlaşmalara uyulmadığı açık seçik bir şekilde belirtildi...

Mahkemenin 9 Mart 1978 günkü oturumunda dava sonuçlandı (!) Yazı işleri müdürümüz Mehmet UZUN üç (3) yıl cezaya çarptırıldı. Bu baskı ve cezalar ne RIZGARİ'yi ne anti-sömürgeci güçleri ve nede sosyalistleri korkutmayacaktır..

Ayrıca RIZGARİ'nin 3, 4, ve 5. sayıları da toplatıldı. 6 sayı çıkan broşürlerimiz toplatıldı ve haklarında dava açıldı. Dergi ve broşürlerden dolayı yazı işleri müdürümüz Hatice YAŞAR İstanbul ve Ankara Toplu Basın Asliye Ceza ve Ağır Ceza mahkemelerinde yargılanmaktadır.

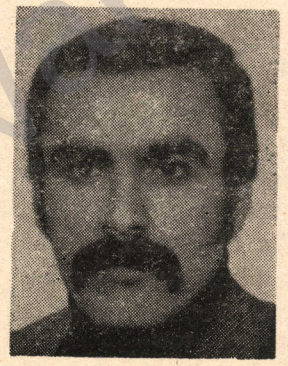

Komal Yayım ve Dağıtım Evinin Diyarbekir Bürosu Temsilcisi Hasan Çakır Sekiz Aydır Tutukludur

21 Ekim 1977 günü RIZGARİ'nin yasaklanmış broşürlerinden; «'Özgürlük Yolu' Oportünizmine İstediği bir

www.arsiv.kurdi.org

cevap» ile «Ürün'ün Sosyal - Şoven Milliyetçi İdeolojisinin Teşhiri Üzerine» broşürlerini almak üzere Komal Diyarbekir dağıtım bürosuna gelen emniyet görevlileri tutanak tutarak adı geçen broşürlere el koyarlar. Bu arada, dağıtım bürosunda oturmakta olan 30 - 40 arkadaşın içinden 2'si kız olmak üzere yedi (7) kişiyi alıp 1. şubeye götürürler 1. şubede bu 7 arkadaşa baskı, işkence ve hakaretler yapılır. Baskı ve hakaretlerle ifadeleri alınır.

Emniyette baskı ve hakaretlerle bu 7 arkadaşın ifadeleri alındıktan sonra mahkemeye çıkarılırlar. Diyarbekir Sulh Ceza mahkemesi iki arkadaşı tutuklar ve diğerlerini serbest bırakır. Akabinde, bu iki arkadaş mahkemeye yapılan itiraz üzerine serbest bırakılırlar.

Komal Diyarbekir Dağıtım bürosunda arama yapıldığı zaman, büro yetkilisi Hasan ÇAKIR Diyarbekir dışında bulunuyordu. Arama sırasında dağıtım evinin arşivlerine ve ticari defterlerine de el konulmuştur. Olaydan bir hafta sonra Hasan ÇAKIR arşiv ve diğer evrakları almak üzere savcılığa müracaat eder. Diyarbekir savcılığı «Bu evraklar 1. şubededir. Gidiniz oradan alınız» cevabını verir. Bunun üzerine Hasan ÇAKIR 1. şubeye gider. Emniyet, evrakları geri vereceği yerde Hasan ÇAKIR'ı emniyette alıkor ve işkenceye yatırarak sorgulamaya tabi tutar.

Hasan ÇAKIR'a 1. şubede işkence edildiği **«anında»** Diyarbekir savcılığına bildirildiği halde; savcılık, bütün siyasi tutuklamalarda olduğu gibi, bu olayda da işkenceye göz yumdu ve işkenceyi yasallaştırmak (!) isteyen emniyet yetkililerine yardım etti. Zaten «Kamu adına» sömürgecilerin savunuculuğunu yapan savcılardan başka birşey beklenemez..

İşkenceden sonra, hastaneye bile götürülme ihtiyacı duyulmayan H. ÇAKIR, ilk sorgusunda tutuklandı.

Hasan ÇAKIR sekiz aydır tutukludur. Hasan ÇAKIR ve 7 arkadaşı Diyarbekir 2. Ağır Ceza Mahkemesinde TCK'nın 141/4, 142/3, 312 ve 526 maddelerinden yargılanmaktadırlar. İlk duruşmaları 1.6.1978 günü yapıldı. H. ÇAKIR sonuçta verilecek cezasını yattığı halde mahkemece serbest bırakılmamış ve duruşması 4.7.1978 gününe ertelenmiştir.

İSMAİL BEŞİKÇİ ve Cevap Bekleyen Sorular

İsmail Beşikçi, Türkiye için katı bir tabu sayılan Kürt sorununa ışık tutan çalışmaları ile geniş bir okur kitlesi tarafından tanınan bir bilim adamıdır. Resmî ideolojinin çerçevesi içinde seyreden ilk çalışmaları üniversite çevresinde de olumlu karşılanmış, hatta doktora tezi bu çalışmalarından biri ile verilmişti. (Doğuda Değişim ve Yapısal Sorunlar/Göçebe Alikan Aşireti)

www.arsivakademi.org

İsmail Beşikçi'nin, incelediği konunun niteliği gereği, resmî ideolojinin sınırlarını zorlayan çalışmaları, kısa sürede ilgili çevreleri rahatsız etmeye başladı. Siyasal düzeyde geliştirilen baskı çemberi, yargı ile bütünleşerek Beşikçi 13,5 yıl hüküm giyerek zindana atıldı.

Af sonrası bilimsel çalışmalarını sürdüren Beşikçi, bu kez üniversite tarafından usulüne uygun olarak afaroz edildi. Ve esas olarak araştırma imkânları elinden alınmak istendi. Bu girişimler, bizzat üniversite tarafından, üniversitenin siyasi iktidarın bir aracı olduğunun tipik bir itirafı olmasından ötürü dikkate değerdir.

Bilim Yöntemi isimli kitap, Beşikçi'nin çalışmalarında bir odak noktasını teşkil eder. 1976 Nisanında yayınlanan bu kitabın «Önsöz»ünde **Beşikçi, şöyle yazı** yordu: «Son yıllarda toplum olarak büyük tecrübeler kazandık. Bu arada Diyarbekir duruşmaları, önemli bir sorunun, Kürt sorununun bütün boyutlarıyla ortaya çıkmasına büyük bir etken oldu. Soruna daha önemli bir açıklık geldi. Bu arada, eski görüşlerimizde köklü sayılabilecek değişmeler oldu. Yargılamalar olaylara bakış yöntemini temelden etkiledi ve değiştirdi» (Bilim Yöntemi/Önsöz s. 3; Komal Y., 1. b.)

Bu değişmelerin ürünleri İsmail Beşikçi'nin Bilim Yöntemi'nin Türkiye'deki uygulamaları ele alışında olgunlaşarak ilk üç kitap aynı yayınevi tarafından yayınlandı. Bu çalışmalarda, Cumhuriyet tarihinde yer alan bazı olguları ele alan Beşikçi, 50 yıldan buyana yapılagelen «bilimsel» çalışmaların eleştirisini ve belgeleriyle bu olguların tartışmasını açmaktaydı. Sorun, bir yanı siyasal iktidarın tasarruflarını yargılarken, bir diğer yanı ile de esas olarak Türk «bilim adamları»nın, üniversite çevresinin eleştirisini getirmekteydi.

Kitaplar gerek siyasal çevrelerde ve gerekse üniversite çevresinde kelimenin tam anlamıyla **bomba** tesiri yapmasına rağmen, ilgili çevreler «eleştiri»lerini kapalı kapıların ardında yapmayı tercih ettiler ve sustular. Harekete geçirilen odaklar ise siyasi polis ve savcılardı.

Kitaplar çıktıkları gibi toplatıldılar. Kitapların toplatılmasına karşı herhangi bir protesto sesi de işitilmedi. Eleştirilenler ve yargılananlar memnundular. İşin ilginç yanı, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde çok doğru olduklarına iman eden sol çevreler de, sorunu sessizce kabullendiler. Herhangi bir siyasi yoğunluktan herhangi bir ses çıkmadı.

Bu kitaplardan biri, **Kürtlerin 'Mecburi İskan'ı**, İstanbul Toplu Basın Mahkemesi tarafından gene sessiz sedasız yargılanarak müsadere edilmesine ve Beşikçi'nin de 1 yıl altı ay tecziyesine karar verildi. Karar verilirken Beşikçi'nin savunmasına bile ihtiyaç duymayan yargı, kararına esas olarak bilirkişi raporunu aldı. Oysa, Be-

www.aSIYADKUTUP.org

şikçi bu «bilirkişi» adı altında icrayı sanat eden profesör erbabının kirli çamaşırlarını, dalkavukluklarını, cehaletlerini ve bilimi siyasi iktidarın ayaklarının altına paspas diye seren fetvacılıklarını teşhir etmekte, bu gericiliği belgeleriyle ispatlamaktaydı.

Şimdi, sorun, yüzlerce örneği gibi, toplatılan bir kitap ve cezalandırılan bir yazar olarak mı ele alınacaktır? Yoksa, tabulara el atmanın zararı sessizce kabullenilerek susulacak mıdır?

Olay, niteliği itibariyle son derece önemlidir. Çünkü, siyasi partileri, üniversitesi ve sair kurum ve organları ile TC'nin ortak yalanı durumunda bulunan bir gerçek, elinden bütün araç ve gereçleri alınan bir bilim adamı tarafından cesaretle ele alınmış ve tartışmaya sunulmuştur. Yargının bu alanda hiç bir işi ve işlevi olamaz. Beşikçi, yayınlanan kitaplarında, son derece ciddi olarak, gerek üniversiteyi ve gerekse TC devletini bilim adına, insanlık adına yargılamayı gündeme getirmiştir. Üniversite, kendine yönelen sorulara cevap vermek zorundadır. İlgili kurum ve organlar kendilerine yönelen iddiaları cevaplamak zorundadırlar. Örneğin, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu gibi iki resmi kuruluş ya iddiaları kabul ederek doğrulardan yana olmalıdırlar, ya da açıkça tartışmaya girerek Beşikçi'yi yargılamalıdırlar. Söz konusu olan gerçeklerin kamu oyu önünde, giderek dünya kamu oyu önünde açıkça tartışılmasıdır. Yoksa, bir mahkeme kararı kabullenilerek susulup, demokrasiden, bilimden vb. söz etmekle kimse kendini kurtaramaz.

Hiç kuşkusuz bu kitaplar dünya dillerine çevrilerek, insanlığın hizmetine de sunulacaktır.

Yargı elbette ki gerçeği mahkum ederek, binlerce benzerinden bir katliama daha girişmiştir. Ve elbette ki bu anti-demokratik tutumu ile, bilim adamına yalanı yapıp yaymayı, yalandan yana olmayı zorla, zındanla kabullendirmek görevini yerine getirmektedir. Oysa sorun hiç de bu kadar dar kapsamlı değildir. Belirtmek gerekir ki, Türkiye'deki bilim adamlarının, demokratların, devrimcilerin ve esas olarak da sosyalistlerin tavrı - bu olgu karşısında takınacakları tavır - oldukça önemlidir.

Sorun kesin olarak geçiştirilmeyecektir. Bu böyle bilinmelidir.

Diyarbekir, Bitlis ve Tatvan'da ASDK - DER Kuruldu

Diyarbekir, Bitlis ve Tatvan'da **ANTİ - SÖMÜRGECİ DEMOKRATİK KÜLTÜR DERNEKLERİ** (ASDK - DER) kuruldu. Nisan ayı başında Diyarbekir ve Bitlis'te ASDK - DER kurulurken; Tatvan'da da iki yıldır faaliye-

tini sürdüren Tatvan Devrimci Kültür Derneği (TDKD), yaptığı olağan genel kurulunda, kongre kararı ile ismini değiştirerek bundan sonraki çalışmalarına ASDK - DER olarak devam edeceğini karar altına almıştır.

Diyarbekir ASDK - DER'in 11 Mayıs 1978'de yaptığı kuruluş gecesinde, dernek başkanı Yılmaz Elçi yaptığı konuşmada, derneğin amaç ve çalışma ilkelerini açıklayarak; Devrimci demokratik mücadele platformunda karşı karşıya oldukları sorun ve sorumluluklarla ilgili olarak özetle şunlara değindi :

«... Günümüz şartlarında;

— Proleter devrimci saflara revizyonizm, maceracılık ve doğmatizm egemen kılınmaya çalışılmaktadır.

— Çelişme ve çatışmalar organik olmaktan çıkmış, mekanik bir yapıda ele alınmaktadır. Gurup çıkarları kesinlikle devrimci mücadelenin çıkarlarının önüne çıkarılarak, kabadayı bir anlayış saflara egemen durumdadır

— «Ulusların kendi kaderlerini tayin etmeleri» halen proleteryanın ve Kürt halkının çıkarları dışında her grubun subjektif değerlendirilmeleriyle ele alınmaktadır. Kürdistan gerçeği inkâr edilmektedir. Liberalizm, disiplinsizlik ve şablonculuk tamamen saflara egemendir. Böylesi bir dünyadan çıkarak genel demokrasi mücadelesi ile demokratik kitle örgütlerinin durumuna bakalım.

Demokratik kitle örgütlerinin durumu, ancak demokrasi mücadelesinin açık - seçik anlaşılması sonucu ile anlaşılabilir. Türkiye'deki bunalımlar ve örgütsel çarpıklıktan işçi sınıfı hareketi burjuvazinin kuyruğuna takılmak istenmektedir. İşçi sınıfının demokrasi mücadelesi Türkiye'de işçi sınıfının içine sürüklendiği, Kaos'un anlattığı gibi «burjuva demokrasisinin sınırlarının genişletilmesi» olarak anlaşılmaması gerekiyor...

«.. Sınıflı toplumlarda iktidar sınıf diktatörlüğünden başka bir şey değildir. Yani her toplumda (sınıflı) egemenlik mutlaka bir sınıfın damgasını taşır. Bu nedenle sınıflı toplumlarda belirlendiği gibi «— Saf demokrasi» den bahsedilemez. Bu burjuvazinin uydurmasıdır. Burjuva toplumunda demokrasi ancak burjuvazi için demokrasidir. Emekçiler için diktatörlüktür. Tarihi maddeci anlayış «— Feodaliteye üstün gelen burjuva demokrasisini, burjuva demokrasisine üstün gelen proleter demokrasisini tanır» Bundan dolayı söz konusu —« Saf demokrasi» değil sınıf diktatörlüğü, sınıf demokrasisidir. İşte sosyalistler bu anlamda proleter demokrasisi için mücadele ederler. Proleter demokrasi mücadelesi proleteryanın kendi diktatörlüğünü gerçekleştirmek için verdiği temel mücadele ile birdir. Ancak bu temel mücadelenin yanında bir de mevcut yapıda bazı demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması için de mücadele verilir. İşte buna ekonomik - demokratik mücadele denir. Ve bu, temel olan proleter demokrasi mücadelesine tabi ve onun hizmetindeki bir mücadeledir.

İşte bundandır ki, demokrasi mücadelesi siyasi iktidar mücadelesidir. Son tahlil de sosyalizm mücadelesidir. Türkiye'nin burjuva toplum düzeninde olması böyle bir mücadeleyi (proleter demokrasi mücadelesi) ortadan kaldırmaz. Tersine kazanılan demokratik - hak ve özgürlükler mutlaka en olumlu biçimde kullanılarak proleter demokrasisi olan temel mücadelenin hizmetine sokularak hızlandırılması gerekir.

Demokratik kitle örgütlerini genel demokrasi mücadelesine bağlı olarak ele almak ve değerlendirmek zorundayız. Çünkü demokratik kitle örgütleri genel anlamda üzerinde oluşa geldiği kitlenin ekono-

www.kasimkurt.org

mik - demokratik hak ve özgürlükleri için mücadele etmektedir. Ekonomik - demokratik mücadele, genel siyasi mücadelenin hizmetinde ve onun bir parçasıdır denilir. Bu anlamda bu mücadeleyi üstlenen demokratik kitle örgütlerini de mutlaka genel siyasi mücadelenin içinde değerlendirmek zorundayız..»

«.. Demokratik kitle örgütlerinin kendi tabanlarının ekonomik - demokratik hak ve özgürlükleri için mücadele ettiğini ve kazandığı mevzileri en iyi biçimde kullanarak bunları genel demokrasi mücadelesinin hizmetine sunduğunu söyledik. Ancak, demokratik kitle örgütlerinin görevleri bununla bitmemektedir. Yani örgütlendiği meslek grubunun, kitlesinin, demokratik hak ve özgürlükleri uğruna verdiği mücadelenin yanında birde siyasi özgürlükler için mücadele verdiği gözardı edilemez. Bir kere üzerinde örgütlendiği tabanın mutlaka mevcut ekonomik sosyal düzenin nitelik olarak durumu gözönünde tutularak, tabanı bu doğrultuda eğitmek ve siyasi mücadelenin hizmetine sunmak zorundadır.

Oysa, Türkiye devrimci hareketinde genel olarak demokratik kitle örgütleri konusunda iki tip yanılma vardır.

1 — Demokratik kitle örgütlerini alabildiğine küçümsemek onları genel demokrasi mücadelesinin içinde görmemek ve giderek bunlar içinde çalışmayı reddetmek.

Bu yanlış eğilim devrimci - demokratik saflarda ve bağımsızlık, demokrasi mücadelemizin saflarında kendisini iki eğilim şeklinde somutlaştırmaktadır.

Birinci eğilim : Demokratik kitle örgütlerini burjuva demokrasisinin sınırlarının genişletilmesi aracı gören Revizyonist eğilimler, bu revizyonist eğilimler, demokratikleşmenin sac ayaklarından biri olan «ulusal sorun» un ve Türkiye özgülünde Kürdistan sorununu demokratik kitle örgütlerinde tartışmalarını ve bu temel olgu için mücadele edilmesini engellemektedirler.

İkinci eğilim : Demokratik kitle örgütlerini reddeden sol maceracı eğilimler. Bu sol maceracı eğilim en tehlikeli ve provakasyona açık eğilimdir. Bu «Sol» lar demokratik kitle örgütlerinin ve demokratik kitle örgütlerindeki mücadeleyi reddettikleri halde demokratik kitle örgütlerinde her temel sorunu «Kendilerine» verdikleri izinler altında tartışmaktadırlar...

2 — Demokratik kitle örgütlerinin görev ve fonksiyonlarını alabildiğine abartmak, onları olduğundan daha yükseklerde görmek, parti görünümüne sokmak ve bir siyasi «tekke» haline sokmak.

Bu eğilimdeki oportünistler siyasi parti ile demokratik kitle örgütlerini nicelik ve nitelik olarak özdeş hale getirmişlerdir. Siyasi parti ile demokratik kitle örgütlerini birbirinden ayırdetmek gereği duymayan oportünistler, menşevizmin takipçisidirler. «Kim olursa olsun» «— Denemeye gerek yok» anlayışına sahip olan bu baylar kâğıttan şatolar «inşa» etmektedirler.

Demokratik kitle örgütlerinin görevi genel olarak evrensel demokrasi ve sosyalizm mücadelesinden soyutlanmadan kendi tabanının ekonomik - demokratik hakları için mücadele etmektir. Bir diğer asıl görevide dayandığı tabanın genel demokrasi ve sosyalizm konusunda eğitimlerini gerçekleştirmektir. Giderek ülke çapında sürdürülmekte olan anti - sömürgeci, anti - emperyalist,, anti - faşist, anti-kapitalist hareketin içinde yeralmak onun bir öğesi durumuna gelmektir.»

«Şimdi, **Anti- Sömürgeci Demokratik Kültür Derneği** büyük bir kesimi ile gençlik gövdeli olduğu için, gençlik ve gençlik örgütlerinin konumuna bakalım.

Gençliğin içinden geldiği sınıf veya tabakanın sınıfsal konumu gözönüne alındığı zaman diyalektik bir çözüme varmak mümkündür. Her genç içinden geldiği sınıfın veya tabakanın tüm çelişkilerini yansıtır. Hatta ilk dönemde bu hayatına egemendir. Ancak giderek marksizm - leninizmi teorik eğitimle özümlenmesiyle sosyalist değerler bunlara egemen olmaya başlar.

www.arsivdergi.com

Özellikle öğrenci gençlik emperyalist - sömürgeci sömürü ve zulümden, sınıfsal baskı ve faşist uygulamalardan daha çok etkilenir. Çünkü SÖMÜRGECİ BURJUVAZİNİN eğitim kurumlarında kendi kültürel değerlerinin dışında (sömürgeci burjuvazinin burjuva eğitimi dışında) Bilimsel dünya anlayışını yansıtan kitapları da okuyarak dünya proleteryası ve ezilen halkların ulusal ve toplumsal devrim mücadeleleri ile kendi ülkesinin, kendi halkının konumunu objektif bir şekilde kavrayabilmektedir.

Gençliğin kurtuluşu halkının kurtuluşunda olmasından dolayı, Kürt gençliği de kendi kurtuluş mücadelesini Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesi ile bütünleştirmek zorundadır. Gençlik halktan ayrı bağımsız bir siyasi mücadele verdiği takdirde mücadeleden ve halktan kısa sürede tecrit olur. Bu nedenle, gençlik, devrimci kollektif eğitimi gerçekleştiren ve halkımızın anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesine, **kendi** örgütsel **platformlarında** yandaş olmak için sıkı bir şekilde örgütlenmelidir.

İşte bu anlamda Kürt halkının anti - sömürgeci Ulusal demokratik mücadelesinden kaynaklanan anti - sömürgeci nitelikli demokratik kitle örgütleri gençliğin ve diğer toplumsal katmanların kendiliğindenci yapısına müdahale ederek onu tasfiye edecektir.

Kürdistan'daki anti - sömürgeci demokratik kitle örgütleri; anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele açısından oluşum alanları itibarı ile değişiklikler arzederler. Metrepoldekiler, genellikle öğrenci gençlikten oluşurlar. Bu öğrenci gençlik metropol bölgelerinin sosyo-ekonomik yapısına ve içinde bulundukları öğrenim durumlarına bağlı olarak bilinç seviyeleri daha yüksektir.

Bunun yanında Kürdistan'daki anti - sömürgeci demokratik kitle örgütlerindeki öğrenci gençliğin bilinç seviyesi daha da düşüktür. Bundan dolayı, **ilkeli merkezi birliğe** giderken bu durum son derece ciddi bir şekilde değerlendirilmelidir. Aksi takdirde yapılar arasındaki bilinç, ideolojik ve siyasi seviye farklılığı ilkeli merkezi birliği engeller. Günümüz şartlarında Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin ideolojisinin inşa edildiği bir dönemde yukarda da vurguladığımız gibi Kürdistan'daki demokratik kitle örgütlerinin büyük bir kesimi **kendiliğindenci** bir yapı oluşturmaktadır. Buradan hareketle günümüz şartlarında Kürt devrimci, demokrat, yurtsever ve sosyalist gençliğinin «Tek merkezi demokratik kitle örgütünün» var olduğundan veya oluştuğundan bahsedilemez. Oysa, bir kısım oportünistler kapkaççı bir anlayışla «merkezi demokratik gençlik örgütü» olduklarını ileri sürmektedirler. Halkımızın anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinde proleter devrimci siyasi güçlerin ayrışma ve saflaşma için keskin bir ideolojik mücadele içinde olması, kendisi ile devrimci yurtsever ve sosyalist Kürdistan gençliğinide ayrıştırmıştır. Bu ayrılıkların, bölünmelerin ve ideolojik ayrışma ve saflaşmanın devrimci gençlik kesimindeki yansımalarını görmemek diyalektiği tepesi üzerine oturtan hegelci idealistlere has bir tavır olabilir. Bu oportünist bayların, «merkezi demokratik gençlik örgütlerini» oluşturduklarının çığırtkanlıklarını yapmaları onları çürümekten, anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelemizden ve halk kitlelerinden tecritten ve giderek tasfiyeden kurtaramayacaktır.

Dostlar,

Bu nedenle, merkezi ilkeli birliğe varmak, bu şartlarda, ne kendi saflarımızda ve ne de tüm devrimci, demokrat, yurtsever ve sosyalist öğrenci gençlik, köylü gençlik ve işçi gençlik saflarında mümkündür. Yani, merkezi demokratik gençlik örgütünün oluşumu, ancak belli şartlarda mümkün olabilir. Bu şartlarıa oluşumu da ancak halkımızın emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve feodalizme karşı mücadelesinde vücut bulduğu, anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelemizin temel siyasi ilkelerinin organik bir yapıya kavuşması ve bu organik ilkelerin hayata geçirilmesi ile mümkün olur. Bu nedenle, günümüz

www.arsivkurdi.com

şartlarında anti - sömürgeci demokratik kitle örgütleri Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin temel siyasi ilkelerini devrimci demokratik platformda kendi örgütsel yapılarına bağlı olarak hayata geçirmek zorundadırlar.»

«..... Dostlar,

Yukarıda sıraladığımız ideolojik - teorik ilkeler çerçevesinde uzun dönemdir yaptığımız çalışmalar sonucunda örgütlenmiş bulunmaktayız.

Bu ideolojik - teorik, siyasal ve örgütsel ilkeleri hayata geçirmek için kararlı ve azimli bir çalışma yapacağız..»

Kuruluş toplantısına çevre illerden gelen kalabalık bir kitle katıldı. Diyarbekir ve çevre illerdeki demokratik kitle örgütlerinden gelen başarı telgraflarında ASDK-DER'in önemi ve demokratik kitle örgütleri yelpazesindeki önemli fonksiyonlarına dikkat çekilmekte idi.

ASDK - DER'lerin kurulması ile birlikte sömürgeci hakim sınıfların bu dernekler üzerindeki baskıları da gündemleşti. ASDK - DER'lere değişik metodlarla baskı yapılıyor, bürokratik engeller çıkarılarak çalışması engelleniyor.

Bitlis ASDK - DER kurulduktan birkaç gün sonra gece otomatik silâhlarla taranmıştır. (Atılan kurşunların TC polisi tarafından kullanılan kurşunların aynısı olduğu tesbit edilmiştir). Yine şehirde hiç bir olay yokken, Bitlis polisi önce sirenli otomobillerle şehirde dolaşarak halkı ayağa kaldırmış, daha sonra otomatik silâhlı polislerle derneği sararak arama yapmıştır. Ancak, dernekte suç teşkil edecek (tasarladığı) hiç bir şey bulamamıştır.

Diyarbekir ASDK - DER kurulduktan sonra, bir kuruluş gecesi düzenlemek istemiş ve bu nedenle Valilik ve Emniyete toplantı izni için başvurmuştur. İlgililer derneğin gece düzenlememesi için çeşitli engeller çıkarmışlardır. Yasa(!) dışı ve keyfi olarak tertip komitesi dışında konuşmacı, sanatçı, davetli ve teşrifatçılara kadar herkesin isim listesinin önceden kendilerine verilmesini istemişlerdir. (Bu isim listesi kaba hesap ile 150 - 200 kişiyi buluyordu). Bu liste kendilerine verilmedikçe kapalı salon toplantısı için izin verilmeyeceğini belirtmişler ve gece yapılması için izin verilmemiştir. Bunun karşısında ASDK - DER kuruluş ile ilgili toplantısını dernek lokalinde yapmak zorunda kalmıştır.

Dergimize Gönderilen Bir Açıklama

Dergimizin sahibi Ruşen ARSLAN'ın DİSK'e bağlı sendikalardaki görevlerine son verilmesi nedeniyle, 4. sayımızda konu ile ilgili gelişmeleri kamu oyuna duyurmuştuk. Olayla ilgili olarak yayınlanan bir ihbar mektubunda, (sh. 122), ismi geçtiği için, sayın Atillâ KARA-

www.arsivdergi.org

TAŞLI dergimize bir açıklama göndermiştir. Açıklamayı aynen yayınlıyoruz :

«Sayın, Rızgari Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne

«Derginizin 4 Ocak 1978 tarihli 4. sayısında, Ali KEPEZ tarafından yazıldığı anlaşılan ve benim de adımın karıştırıldığı bir ihbar mektubu yayınlanmıştır.

Birincisi şunu belirteyim. Öteden beri egemen sermaye sınıfının halkımız üzerinde, doğudaki emekçi Kürt halkı üzerinde uyguladığı baskı ve ulusal ayrıcalık politikası yeni değildir. kökleri geçmişe değin uzanır. Emperyalist güçler ve onların yerli işbirlikçi kolları ve bu tür ırkçı, şoven, asimilasyoncu saldırılarını, kapitalist sömürüyü ayakta tutmak için sürdüregeldiler. Bunun için çeşitli bölücü, kışkırtıcı yöntemler kullanıyorlar. Bunu salt sağdan, faşist güçlerle değil, soldan da yapıyorlar. Örneği çok. Amaçları ise, işçi sınıfımızın sosyalizme yönelik savaşımıyla doğudaki Kürt emekçilerinin, halkın sömürüye karşı, sömürücülere karşı, faşizme karşı birlikte sürdürdükleri bağdaşımı bozmaktır.

İhbar mektubunda hedef olarak seçilen arkadaşın ve benim kişisel konumlarımızı aşan bir amaç güdüldüğü bellidir. İnandığımız ortak bir savaşımın, kışkırtıcılık yoluyla bütünsellikten soyutlanması amaçlanıyor. Doğudaki emekçi halkın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımına yöneltilen bir saldırıdır. Hangi amaçla ve kim tarafından yapılırsa yapılsın, böylesi ihbarcılıkların, salt burjuvazinin şoven politikasına kapı açtığıdır. Buna alet olanlara da yarar getirmez.

Bu ihbar mektubuyla, yazanlarla hiçbir ilişiğim ve ilişkim yoktur. Böylesi provokatif girişimleri açığa çıkardığımız için devrimci sorumluluğum adına selâmlarım.

Bu yazımın derginizde olduğu gibi yayınlanmasını dilerim.» 17.5.1978 ATİLLA KARATAŞLI

1 Mayıs Birlik - Dayanışma ve Mücadele Günü Kutlandı

1 Mayıs, dünya işçi sınıfının olduğu kadar,günümüzde ezilen dünya haklarının birlik - dayanışma ve mücadele günü olduğu her işçi, köylü, yurtsever, demokrat ve sosyalist tarafından bilinmektedir. Türkiye'de de 1976, 1977 de olduğu gibi 1978 1 Mayıs'ında, bir yanı ile içinde olumsuzluklar taşımakla(*) birlikte, geniş kitle eylemleri ile kutlanmıştır. Bundan böylede kutlanacağı bilinmelidir...

(*) **1 Mayıs 1978 eylemi ve içinde taşıdığı olumsuzluklarla ilgili olarak RIZGARİ'nin değerlendirmesi** «1 MAYIS EYLEMİ ve ŞAHLANAN SOSYAL - ŞOVENİZM» **isimli ek broşürü ile kamuoyuna sunuldu.**

www.arsivakurdi.org

1977'lerden sonra Kürdistan'da da 1 Mayıs'ların kutlanması ve gelenekleştirilmesi için proleter devrimciler tarafından büyük bir uğraş gösterilmektedir. Bildiriler dağıtılmakta, afişler asılmakta ve kapalı salon toplantıları yapılmaktadır (**). 1 Mayıs 1978 için de RIZGARİ Kürtçe - Türkçe bildiriler ve üzerinde 1 Mayısın anlamını içeren Kürtçe sloganlar bulunan afişler bastırdı. Fakat bu afiş ve bildirilerin Kürdistan'a girmesinden korkan sömürgeci - militarist güçler telâşa kapılarak saldırıya geçtiler. Diyarbekir ve Tatvan'da binlerce afiş ve bildirilerimize, yasaklama kararı olmadan el kondu. Tatvan'da iki ve Diyarbekir'de iki arkadaşımız tutuklandı. Tatvan'daki tutuklu arkadaşlarımız itiraz üzerine serbest bırakıldıkları halde, Diyarbekir'de Ahmet KAN ve Ferhat SAĞNIÇ arkadaşlarımızın tutuklulukları «yasalara» aykırı bir şekilde devam etmektedir.

Ahmet KAN ve Ferhat SAĞNIÇ'ın duruşmaları 26 Haziran 1978 günüdür.

(**) Bu arada bölgedeki anti - sömürgeci güçler, Tatvan'da 1 Mayıs gösterisi düzenleme kararını aldılar. Ancak, gerek metropolden sömürgeye doğru ısrarla kaydırılmak istenen faşist terör ve gerekse, 1 Mayıs'ın İstanbul'daki kutlama törenlerinin taşıdığı önem gereği **Tatvan mitingi ertelenerek bölge düzeyinde kapalı salon toplantıları ile 1 Mayıs kutlandı.**

Aydınlık Gazetesi Ne Yapıyor!?

Türk solunun SBKP eğilimli grupları tarafından «CIA sosyalisti», «Maocu Bozkurt» ve benzeri sıfatlarla tanımlanan ve genel olarak PDA - Proleter Devrimci Aydınlık'ın kısaltımış ifadesi — diye adlandırılan siyasi çizginin, günlük bir gazeteye sahip olması, Cumhuriyet tarihinin ilk örneği olması hesabıyla kayda değer. Benzer şartlarda, kendini sosyalist diye sunan başka siyasi çizgilerin günlük gazeteye sahip olmadıkları bir gerçek. Bilebildiğimiz kadarıyla, «Sosyalist» ya da «Komünist» partilerin, ancak emperyalist metropollerde günlük gazeteleri var. Diğer ülkeler ise, binbir zorlukla ancak çıkartılabilen dergilerden söz edilebilir.

Kimi çevrelerde ilgiyle, kimi çevrelerde kuşkuyla ve kimi çevrelerde de öfkeyle beklenen gazetenin ilk sayısı, kuşkuların, öfkelerin hiç de haksız olmadığını kanıtlamaya uygun olarak çıktı. Ve her yeni sayı da PDA hakkındaki iddiaları bir bir kanıtlamayı görev sayarcasına genişleyip - derinleşerek halen yayına devam ede durmaktadır.

Aydınlık, çarpıtılmış haberlerin yanında, jurnalciliği de bir görev olarak üstlenmiş görünmektedir. Bunun yanında burjuva gazetelerinin biricik gıdası olan sansasyonel haber aktarımı, kitleler üzerinde panik yaratma-

www.arsivkurdi.org

yı amaçlayan abartma yöntemleri ile, toplumsal muhalefetin hedeflerini şaşırtma, sersemletilmiş, aptallaştırılmış bir kamu oyu yaratma amacı da Aydınlık tarafından başarılı bir biçimde yerine getirilmektedir.

Biz burada, Aydınlık'ın JENOSİD KUNDAKLAYICILIĞI üzerinde duracağız.

Önce iki noktayı aydınlatalım: Aydınlık, jenosid kundaklama girişimlerini, en hassas, en titiz evrelerde yoğunlaştırdı. Bunlardan biri, iç politikayı derinliğine etkileyen 1 Mayıs gösterilerinin öncesi ve ikincisi de, dış politikayı ilgilendiren Ecevit'in Sovyetler Birliği'ini ziyaretinden öncesine rastlamaktadır.

Her iki durum da, Aydınlık'ın, Kürt Ulusunu, istendiği zaman devreye sokulacak bir yem, bir malzeme olarak değerlendirmesinin ibret verici örnekleri olması açısından üzerinde dikkatle durmayı gerektirmektedir.

1 Mayıs gösterileri bilindiği gibi, «Maocu» olarak tanımlanan siyasi güçleri dışarda bırakarak düzenlemişti. Bunun eleştirisi ve değerlendirmesi ayrı bir konudur. Ancak, 1 Mayıs gösterileri, iç politikanın cadı kazanı haline getirildiği bir döneme rastlamaktaydı. Bütün dikkatler Kürdistan'a çevrilmiş, Malatya - Maraş - Iğdır - Muş - Bitlis olayları ile şoven kışkırtmalar ve jenosid kudaklayıcılığı ile militarist - sömürgeci burjuvaziye, baskı ve terör için «haklı» bir ortam yaratılmıştı. Aynı günlerde, 1 Mayıs tertip komitesi, CHP yetkilileri, siyasi polis vesair güçler tarafından, «Halklara Özgürlük» şiarının kullanılmaması için hem tehdit ve hem de ikna edilmekteydiler.

Metropol merkezlerden Kürdistan'a kayan faşist terör, şoven burjuvaziyi birlik bütünlük çağrılarıyla harekete geçirmişken, Aydınlık, bu koroya manşetler çekerek ve MİT kaynaklı haberleri çarşaf çarşaf vererek katıldı. «1 Mayıs'ta Doğu Rüzgârı» eseceğinden, «Kürt İsyanı» olacağından dem vuran bu kışkırtıcı haberler, Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi'nin beyanları ile iç içe dev puntolarla veriliyordu.

Türk - Yunan savaşı öncesi ve sürecinde, Lozan Emperyalist paylaşımında, Kemalistlerin sık sık ortaya sürdükleri Kürt mebusları gibi, Aydınlık da, Kürt asıllı olup, sömürgeci Türk burjuvazisinin gönüllü sözcüsü durumunda bulunan milletvekillerini ikide bir flaş(!) haberlerle kamu oyuna sunuyor, kendi ideolojisi doğrultusunda kamu oyu oluşturma gayreti içine giriyor. Kemalistlerin, Hasan Hayri'lere, Zülfü Tiğrel'lere, Meço ve Diyap ağalara verdikleri fonksiyonları, Aydınlık, Şerafettin Elçi'lere, Kâmran İnan'lara yüklemektedir. Esas olarak, bu milletvekilleri de, Aydınlık'ın ideolojik tezlerini doğrular biçimde beyanatlar vermektedirler. Örneğin, Aydınlık, ilk sayısında: «Türkiye'nin millî bağımsızlığını ve **devlet egemenliğini** kararlı olarak savunacağız» diyordu. Bu, sosyal - şoven tezin, bir bakan tarafın-

www.tusiyaki.org

dan, üstelik «Kürtçülük» isnadıyle Diyarbekir Sıkıyönetim 2 No.'lu mahkemesinde ceza giyen bir bakan'ın ağzından doğrulanması kadar ilginç bir şey olabilir miydi? Elbette ki, hayır. Nitekim, Bayındırlık Bakanı Ş. Elçi'de, Aydınlık'a verdiği mülâkatlardan birinde şöyle diyordu: «Devlet halktan çıkmıştır, halkın yanındadır, halkın yanında olmalıdır» (17 Nisan/Aydınlık s. 5)

Türkiye devletinin egemenliğini kararlı olarak korumaya and içen Aydınlık'la, «devletin halktan çıktığını, halkın yanında olduğunu» belirten Ş. Elçi, aynı telden çalıp oynarlarken, devlet, Türk emekçilerini de, Kürt emekçilerini ve diğer azınlık emekçilerini de iliklerine kadar sömürerek ezmek görevini, bunları sistemli şiddet altında tutmak görevini kusursuzca yerine getirmekle meşguldür. Aynı günlerde, Kürdistan'a yürüyen terör hareketinin boyutları ve uluslararası işçi sınıfının birlik - dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs gösterilerinin nasıl hazin bir şantaj altında olduğu da bilinmektedir.

Aydınlık'ın, diplomat Kâmran İnan'ı devreye sokması ise, bilinen ve beklenen bir durumdu. Anti - komünist ve Kürt düşmanı K. İnan'ın, emperyalist burjuvazinin mutemet bir adamı olduğu zaten bilinmektedir. Bunun yanında, Aydınlık'ın, Anti - Sovyetik siyasetine yarar getirecek her türlü entrikaya yer vereceği de bilinmektedir. Ama, bu gelişmeler içinde K. İnan'lardan vize alarak, Kürdistan'da jenosid kudaklayıcılığı yapması, Aydınlık için, herhalde çok talihsiz bir entrikadır.

Kâmran İnan, Ecevit'in, «Sovyet tehdidi azaldı» sözlerine cevap yetiştirirken, şöyle diyordu: «Zira bugünkü dünya dengesi ve nükleer denge karşısında, **huduttan tecavüz suretiyle** (altını biz çizdik) devletleri düşürmek taktiği büyük bir maharetle uygulanmaktadır.» (26 Mayıs tarihli Aydınlık, s. 5).

Bu diplomatik mesajdan hemen sonra (6 aziranda) Aydınlık'ın manşeti şuydu: «Irak'tan Hakkari'ye giren Sovyet taraftarları köyleri yağmalıyor»

Bu dev manşet, militarist - sömürgeci burjuvaziye jenosid uygulaması için yeterli bir uyarıdır. Aydınlık, hani devletin egemenliği diyordu ya, şu meşhur «ülkesi milleti ve devleti ile bölünmez bir bütün» var ya, işte onun bir parçası, üstelik Sovyet taraflılarınca işgal edilmiş, üstelik köyler yağmalanıyor!!! Aydınlık orada yaşayan ve köleliğe karşı direnen bir halkın yıllardır nasıl ezildiğini, katledildiğini, yerden yere vurulduğunu bir çırpıda es geçerek, sömürgeci militarist burjuvaziye saldırı sinyalleri vermeye yelteniyor.. Bunun adına da «devrimcilik» falan diyor...

Sorunun, esası ise iyiden iyiye aptalcadır. Aydınlık, Ecevit'in Haziran'ın son haftasında Sovyetler Birliği'ne bir gezi yapacağını çok önceden gene dev manşetler çekerek duyurmuş ve bu gezide, Türkiye'nin çıkarlarını

www.arsivkurdistan.org

nasıl koruması gerektiği hakkında da bilgiç bilgiç öneriler yapmıştı. Yukarıdaki manşetin hemen üstünde de şunlar yazılı zaten : «Ecevit Amerikalarda gezerken Sovyetler yeni tertipler peşinde».

Emperyalist burjuvazinin mutemet diplomatı K. İnan da, sınır tecavüzünden söz etmişti zaten, Kars'tan, Ardahan'dan, şu sıra bu tür tecavüz olmadığına göre, elde hazır tutulan güney sınırlarına dikkat çekmek, üstelik, toprakların işgalinden söz etmek pek cazibeli gelmiştir Aydınlık'a!! Ama Aydınlık, bu entrikaları çevirirken, harfi harfine militarist - sömürgeci burjuvazinin Kürdistan siyasetini savunduğunu da itiraf etmiştir..

Aydınlık'ın başyazılarını yazan TİKP genel başkanı Doğu Perinçek, bu başyazıların birinde şöyle yazıyor : «Bayım, devlet sizden güçlüdür, siz devleti kullanamazsınız, devlet sizi kullanır. Adınız, «sosyalist'e» çıkmış olsa bile, devlet sizden korkmaz, sizi alır, köhne çarkları içinde öğütür ve kendisine benzetir. Kimseyi aldatmayınız, kendinizi de» (2 Nisan/başyazı).

Bunlar, Aydınlık için gerçekçi ve doğru bir tesbittir. Devlet, Aydınlık'ı almış köhne çarkları içinde öğüterek kendisine benzetmiştir. Aydınlık, Ecevit'e akıl vereceğim diye, Sovyetler Birliği'nin nasıl tu-kaka, öcü bir devlet olduğunu, işte bu arada, Ecevit Amerikalarda iken, Kürtleri kışkırtarak, vatanın bölünmez topraklarını bile işgal ettiğini göstereceğim diye, o hale düşmüştür ki, sadece sosyal - şovenizmin karşı devrimci niteliğini somut olarak ortaya dökmemiş, aynı zamanda bütün cazgırlığına rağmen Kürdistan siyasetinde harfi harfine kendi burjuvazisi gibi düşündüğünü de itiraf etmiştir.

Konunun kendisi ve Kürtlerle ilgili belirleme ise, bu yazının sınırları içinde ele alınmaz, çünkü bu Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının düşünsel ve eylemsel perspektifi içinde ele alınması gereken ciddi bir sorundur. Bu sorunun sosyal - şovenlerle tartışılmayacağı ise bilinmektedir.

Biz, sadece ideolojik sapıklığın boyutlarını göstermek için Aydınlık'ın ne yaptığına işaret ediyoruz.

İşçi Sınıfının 15 - 16 Haziran 1970 Direnişini Gururla Selamlıyoruz.

www.arsivkurdi.org

Türkiye'de — denilebilir ki — bütün siyasetler ve «belli» bir siyasete sahip olmayan eylem grupları, Kürdistan'ın sömürge statüsü üzerine görüşlerini — dolaylı ya da dolaysız — sergilemişlerdir. Bu bir olgudur. Ve ister olumlu - olumsuz belirlemelere, isterse inkârcılığa dayansın, tartışma muhteva itibariyle devrimci hareketin cephaneliğini sahteliklerden arındırma doğrultusunda, ileriye doğru atılmış bir adım olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan, genel olarak ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı üzerine, özel olarak da Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkı ve bu hakkın düşünsel ve eylemsel konumu karşısında takınılan sahte tavırları suçüstü yakalamak, bunları ayıklamak açısından, bize, sayılamayacak kadar çok yarar sağlamıştır. — Zararları ve tahribatları ile beraber — bilgilenme açısından yarar sağlamaya devam edecektir.

www.kursivakurdi.org

20 LİRA